هاوکاری

التضامن

ژمارە (١٨٦) ٢٨-٩-١٩٧٣

نرخی (٢٠) فلسە

تەلەفۆن ٢٠٣٦٥

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتییە

لە دار الجماهیر دەرنەچێ و لە دار الحریە چاپ نەکرێ

دۆینی یەکەم رۆژی رەمەزانی پیرۆزبوو

ئێوارەی چوارشەممەی رابوردو بەرێز قازی بەغدا بەیاننامەیەکی بلاوکردەوە تیایدا رایگەیاند کە مانگ بینراوەو رۆژی پێنجشەممە - دۆینی - یەکەم رۆژی مانگی رەمەزانی پیرۆزە ٠

ئا٠د٠ع

سەرکۆمار کاك احمد حسن بکر سەرپەرشتی کۆبونەوەیەکی نەنجومەنی وەزیرانی کردووە

سەرکۆمار کاك احمد حسن بکر لە سەعات دەی رۆژی چوار شەممەی رابوردوو لە کۆشکی جمهوری سەرپەرشتی کۆبونەوەیەکی ئەنجومەنی وەزیرانی کرد ٠ وە کوبونەوەکەش نزیکەی سێ سەعاتی خایاندو تیایدا باسی کاروباری وەزارەتیان کردووە ٠

ئا٠د٠ع

شۆڕشگێڕانی گینیا - بیساو دەوڵەتێکی سەربەخۆیان دامەزراند

کۆبوونەوەی رۆژنامەنووسانی دنیا لە بەغدا بایەخ دانە بە خەباتی گەلەکەمان

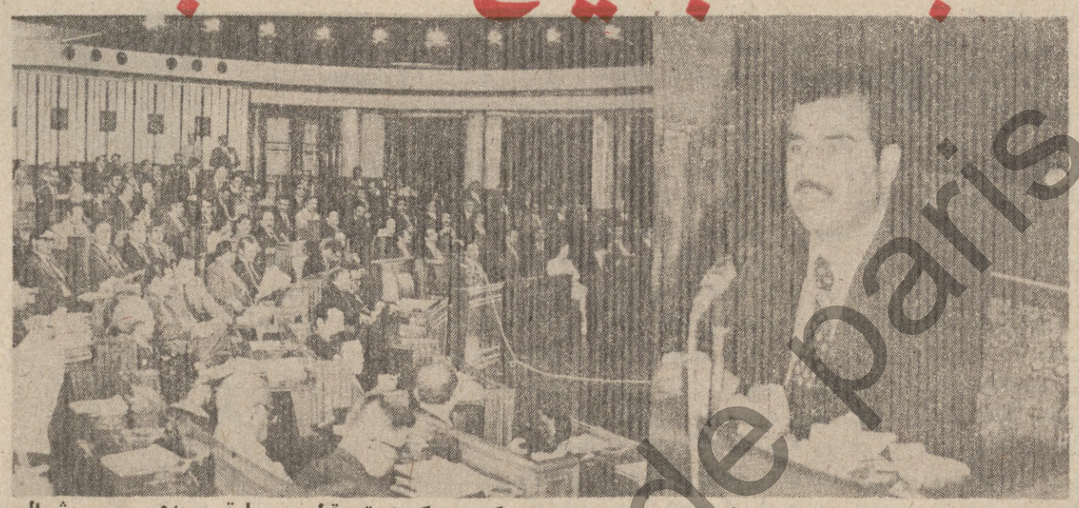

ئێوارەی دوو شەممەی رابوردوو ئەو سیمینارە تەواو بوو کە سەرکردایەتی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لەبارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی دا رێکی خستبو بۆلینیکولینەوەی ئەو پرۆژەیەی دەربارەی ئۆتۆنۆمی کوردستان گەلالەی کردبوو ٠ وە لە سیمینارەکەدا ماموستا صدام حسین جێگری سکرتیری سەرکردایەتی قطری وتارێکی خۆیندەوە تیایدا وتی :لەسەرەتادا باسی ئەو تیبینیانە ئەکەم کە مامۆستا معاذعبدالرحیم و چەند کەسێکی تر خستیانە ڕوو ٠

وە ئەممەوێ بەکورتی بڵێم ،یاساو دەستور لەلایەن خەڵکی یەوە دانراون ، وە ئەو یاساودەستورە بەپێی پیویستی گەل و بەرەسەندنی شورش ، پەرەئەستێنن ٠ وەشتێك بەم شێوەیەی ئیستا کەبەبەرزدانەنرێ ئەوونجێ چاوی پیادا بخشێنرێتەوە ٠٠ لەمەش دامەبەستم لە دەستورە ٠

بەلام ئەوەی کە ئیمە بەتەنگیەوەین ئەوەیە ، پەچ شێوەیەك دەستور پەسندکراوەئەبێ بەوشیوەیەش چاوی پیادا بخشێنرێتەوە ، واتە ئەبێ رێگایەکی رەوا (شەرعی) بەکاربهێنرێ ٠

وە ئەو مەسەلەیەی کە ئیمە لێی ئەکۆلینەوە پرۆژەی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانی عیراقە ، وەبەلای ئیمەوە مەسەلەی خۆبەستنەوە بە (نصوص) هەرچەندە گرنگە بەلام هەموشتێك نیە ٠ بەڵکو مەسەلەکە بەوەوەبەندە کە عەرەب ، یاخود کورد یان دەزگا دەستوریەکان تاکو چەند بڕوایان بەو (نص)ە هەیە ٠٠ چونکە دوورنیە ئیمرو لەسەر (نص)ێك رێککەوتن ببێ و سبەینی ئەو (نص)ە پەك بخرێ ٠

دووەم ، ئەوەیەکە ئابێ بکەوینە هەڵەوەو سنوری نێوان گەلی کوردو پارتی دیموکراتی کوردستانمان لێ تێك بچێ بەرادەیەك کەهەردوو لایان بەیەك شت دابنێین ، هەروەها ئابێ بکەوینە هەڵەوەو وای دابنێین کە پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب لایەنێکە لەو نیزاعەدا و دەسەلاتی نیشتمانی لەرێگای دەزگا دەستوریەکانیەوە لایەنێك بێ لەو نیزاعەدا بەرامبەر بەلایەنێکی تر کە گەلی کوردمانە ٠٠٠ چونکە ئەم باری سەرنجە هەڵەیە ، پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب هەروەکو بە کردەوە دەرکەوتوە ، فەرماندەی گەلی عیراقە ، نەك بەتەنیا فەرماندەی عەرەبی عیراق ٠

هەروەها وتی : پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب کە فەرماندەی دەسەلاتی سیاسییە بەهۆی دەزگا دەستوریەکانیەوە تەنیا خۆی بەدەسەلاتی عەرەب دانانێ ، بەڵکو ویستی عەرەبو کورد ، ویستی گەلی عیراق بەتێکرایی ئەنوێنێ ٠

سێیەم ، هەرچەندە پرۆژەی ئۆتۆنۆمی لەچوارچێوە یاساییەکەیدا بۆ گەلی کوردمانە ، بەلام بەتێکرایی هی هەموو عیراقییەکە ، بەعەرەبو کوردو کومایەتیەکانیەوە ٠

لەلایەکی تریشەوە هەروەکو چەند برایەك پرسیاریان کرد ، ئەگەر هاتوو پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو پارتی دیموکراتی کوردستان دەربارەی ناوەرۆك و پوختەی ئەو پرۆژەیەرێك نەکەوتن ، کاکڵەی مەسەلەکە ئەوەیە کەئێمە گەلی عیراقمان هەیەو پێك هاتووە لە دوو نەتەوەی سەرەکی عەرەبو کوردو کەمایەتیبرا ، وە دانان بەم راستییەدا ئەوەیە کە لەمەیانی سایکولوجی و یاساو دەستورەوە دانی پیادا بنین و پەیرەوی بکرین ٠

وە دوای ئەوەی ماموستا صدام باسی ئەوەی کردووە کەئەبی عەرەبەکان وەکو کوردەکان رەفتاربکەن و کەللەکورەی رەقی بە سنگ فراوانی وەلام بدرێتەوە بە باسی تاقی کردنەوەکەی شیلی و دکتور ئەلیندی کردووەو وتویە : تاقی کردنەوەی ئەنتی ئەلیندی لەعیراقدا ناقەوەنێ ، چونکە ئیمە بڕوامان بەخۆمانە ٠

شۆڕشگێڕانی گینیا - بیساو دەوڵەتێکی سەربەخۆیان پێك هێنا

ئەبیدجان : ٢٦-٩ ئاژانسەکان : شورشگێڕانی گینیا - بیساو دوای خەباتێکی درێژخایەن ، دەوڵەتێکی سەربەخۆیان لەناوچە رزگارکراوەکاندا پێك هێنا ٠

وە رادیۆی کۆناکری بلاوی کردەوە کە لە ٢٣ تا ٢٤ی ئەممانگە کۆمەڵەی نیشتمانی گەلی لەناوچەیەکی رزگارکراودا کۆبۆوەوە و دەستورێکی داناوە بڕیاری پێك هێنانی کوماری گینیا بیساوی دا ٠ وە لەدەستورەکەدا نووسراوە ، کوماری گینیا بیساو دەوڵەتێکی دیموکراتی سەربەخۆیەو ئەنجومەنێکی دەوڵەتی هەیەلە ١٥ ئەندام پێك هاتووە ٠٠ وەکو زانراویشە لویس کابرال سەروکی ئەو ئەنجومەنەیەو فرانسیسکو مینديس سەرەك وەزیرانە ٠

★

پەیوەندی نێوان هەردوو رێژیمی سایگۆن و تاران !

سایگون : ٢٥-٩ ئا٠د٠ف: رێژیمی سایگون بڕیاری دا کە بالیۆزخانەیەك لە شاری تاران دابنێ ٠ وەیەکێك بەناوی وەزارەتی دەرەوەی سایگۆنەوە وتویە پەیوەندی دووقۆڵی نێوان تاران و سایگون پتەوو بەتینەو وا پیویستی کرد کە هەردوو لا بالیۆز بو لای یەکتری بنێرن ٠ وەلەتاران بلاوکرایەوە کە بەمزوانە (نجیم حی) ئەچێ بوسایگون بۆ ئەوەی سەرپەرشتی دانانی بالیوزخانەی رێژیمی ئێران بکات لەوێ ٠

پیرۆن و ژنەکەی لە هەڵبژاردنی سەرکۆماری ئەرجەنتین دا سەرکەوتن

بوینس ئایرس : ئاژانسەکان : هەفتەی رابوردوو لە ئەرجەنتین بڵاوکرایەوە کە جەنەرال (خوان پیرۆن) سەرۆکی پارتی عەدالەتی کۆمەڵایەتی لە هەڵبژاردنا سەرکەوتو بوو بە سەرکومارو ژنەکەشی ئیزابیل مارتینیزی بوو بەجێگری ٠

جەنەرال پیرۆن کە لە ١٢ تشرینی یەکەمدا کاروباری سەرکۆماریتی پێ ئەسپێردرێ٠ ئەمە سێیەم جارە ئەبێ بەسەرکۆمار ٠ وەکوزانراویشە ئەنجامی دەنگدانەکە بەم شێوەیە بووە :- پیرۆن ٦٦ر٦٠٪ دەنگو ریکاردو بابلین سەرۆکی پارتی رادیکالی ٩٨ر٢٤٪ دەنگو فرانسیسکو مانریك سەرۆکی هاوپەیمانێتی ئەل ٢٣ر١٢٪ دەنگیان بۆدراوە ٠

پیرۆن ١٨ ساڵ لەدوورولات ، لە پورتوگال ژیاوە وە لەهەڵبژاردنی ئەمساڵدا کەلەمانگی ئاذارابوو دکتور هیکتۆر کامپۆرا بەسەر کۆمار هەڵبژیردراو ئەویش پاش ماوەیەك دەستی لەکار اکێشایەوە بۆئەوەی ماوەی پیرۆن بدرێت لەهەڵبژاردنا بەشدار بێتەوە ٠ ئەوەبوو لەهەفتەی رابوردوا سەرلەنوێ بەسەر کومار هەڵبژیردرایەوە ٠

پیروزبایی «هاوکاری» لەموسوڵمانان

دەستەی نووسەرانی هاوکاری بەبۆنەی مانگی رەمەزانی پیروزەوە ، پیروزباییەکی گەرم لەهەموو موسوڵمانانی دنیا ئەکەن و هیوادارین کە خەباتی گەلی عێراق بەکوردو عەرەبو کەمایەتیەکانەوە پتەوتر بێت دژی ئیمپریالیزم و زایونیزم و کونەپەرستان و یەکێتی موسوڵمانان قایمترو خۆراگرتنی دژی زوڵموزورو چەوساننەوەو بەهێزتر بیت ، تاکو هەژاری لەناوچێت و سیبەری برسێتی و ترس و ناخوشی و شەر بەری ئاسمان بەرەڵاکات وە ئەوە ئامانجانە بێنەدی کە ئاینی پێرۆزی ئیسلام روژووکرتنی بو داناون ٠

دەستەی نووسەرانی هاوکاری

پێرۆزبایی «هاوکاری» لەموسوڵمانان

دەستەی نووسەرانی هاوکاری بەبۆنەی مانگی رەمەزانی پیروزەوە ، پیروزباییەکی گەرم لەهەموو موسوڵمانانی دنیا ئەکەن و هیوادارین کە خەباتی گەلی عێراق بەکوردو عەرەبو کەمایەتیەکانەوە پتەوتر بێت دژی ئیمپریالیزم و زایونیزم و کونەپەرستان وە یەکێتی موسوڵمانان قایمترو خۆراگرتنی دژی زوڵموزورو چەوساننەوەو بەهێزتر بیت ، تاکو هەژاری لەناوچێت و سیبەری برسێتی و ترس و ناخوشی و شەر بەری ئاسمان بەرەڵاکات وە ئەوە ئامانجانە بێنەدی کە ئاینی پێرۆزی ئیسلام روژووکرتنی بو داناون ٠

دەستەی نووسەرانی هاوکاری

بایەخی کۆبونەوەی رۆژنامەنووسانی دنیا لە بەغدا

وەکو ئەزانین لیژنەی بەریوەبەری رێکخراوی روژنامە نووسانی دنیا لەبەغدالە کوبونەوەدان وە لەم کوبونەوانەدا باسی خەباتی روژنامەنووسانی دنیا ئەکەن دژی ئیمپریالیزم و شەڕوکونەپەرستی و نەخشەی یەکێتی ریزی روژنامە نووسانی نیشتمان پەروەرو پیشکەوتن خواز ئەکێشن ٠

بێگومان روژنامە نووسانی پێشکەوتن خوازو خاوەن پێنووسی راستو خاوەنانی بیروباوەری زانستی شورشگیری هەمیشە لەخەباتدابوون لەپێناوی پێش خستنی گومەلگای مروڤایەتی و چارەسەرکردنی کێشەو بەرەی ژیان و ئاشکرا کردنی کۆسپو تەگەرەی رێگای پیشکەوتنی مروڤایەتی ، بەلام هەڵبژاردنی بەغدا بۆ کۆبونەوەی ئەم جارەیان چەند بەلگەیەکی گرنگو بایەخداری هەیە ، سەبارەت بەوەی بەغدا پایتەختی وڵاتێکی دژ بە ئیمپریالیزم و کونەپەرستیە و لەریزەکانی پیشەوەی گەلانی دنیای سێیەم لەپێناوی دوارۆژێکی باشتردا خەبات ئەکات ٠ بایەخدان بە خەباتی گەلانی دنیای سێیەم لەم پلە میژوویەی گەلانی دنیادا نرخێکی ئیجگار تایبەتی هەیە چونکە دەوڵەتە ئیمپریالیستە گەورەکان بەسەرۆکایەتی ئیمپریالیزمی ئەمەریکاجاوچنوکانە چاویان بریوەتە ئەم دنیایەو بێوچان لەتەقەللاو کوشش دان بۆ داگیرکردن و چەوساننەوەو بەتاڵان بردنی سامانی گەلانی ئەم دنیایە ٠ هەروەها خەباتی شورشگیری ئەم گەلانەش بۆتە تیریکی کاریگەری لەناوبەرو ئاراستەی گیانی ئیمپریالیزم و شەر بووەو بەرەی دوژمنانی گەلانی بەتەواوی شپرزەو سەرگەردان کردووە ٠

لەبەرئەوە سەرکەوتنی ئەم بەرەیە چارەنووسی ئیمپریالیزم ساغ ئەکاتەوەو گەلان بە ئامانجی خویان ئەگەیەبیت ٠٠

هەروەها هەڵبژاردنی بەغدای پایتەختی گەلی عێراقی لەکوردو عەرەب پیکهاتووبو بۆ ئەم جۆرە کۆبونەوانە وەکو خەباتی گەلانی عەرەبلای ئەم ئەندامە بەرزە ناسراوانەی گەلان روشنتر ئەکاتەوەو کۆمەكو یارمەتی دەست خوی ئەخاتە پێش چاویان و پایەو جێگای گەلەکەمان لای گەلانی دنیا بەرزترو مەسەلە نەتەوەیی و چینایەتیەکەی روشنتر و ئاشکراتر ئەبێت ٠ لیرەدا پێویستە باسی ئەو راستیە بکەین کە تا روژنامە نووسانی کوردو کوردستان لەگەڵ رێزەوی پیشکەوتن خوازی شورشگیری گەلاندا زیاتر برون بەرپوە ئەوەندە بزوتنەوەی نەتەوایەتی کورد خوشەویست ترو کومەكو هاوکاری گەلان زیاتر ئەبێت ٠ وە بەم بۆنەیەوە هیوادارین لیژنەی بەریوەبەری روژنامەنووسانی دنیا سەرکەوتووانە مەسەلە گرنگەکانی دنیا دەست نیشان بکەن و ریبازە شورشگیرە راستەقینەکانی تێکوشانی گەلان دەست نیشان بکەن تاکو روژنامە نووسانی پیشکەوتن خوازی دنیا لەسەر ئەو رەنگ ریژە بڕۆن و ریگای تیکوشان روشنترو ماوەی سەرکەوتنی گەلان و بەئامانج گەیشتنیان نزیکتر بیتەوە ٠

ر٠ا٠ب

پیرۆن و ژنەکەی لە هەڵبژاردنی سەرکۆماری ئەرجەنتین دا سەرکەوتن

بوینس ئایرس : ئاژانسەکان : هەفتەی رابوردوو لە ئەرجەنتین بڵاوکرایەوە کە جەنەرال (خوان پیرۆن) سەرۆکی پارتی عەدالەتی کۆمەڵایەتی لە هەڵبژاردنا سەرکەوتو بوو بە سەرکومارو ژنەکەشی ئیزابیل مارتینیزی بوو بەجێگری ٠

جەنەرال پیرۆن کە لە ١٢ تشرینی یەکەمدا کاروباری سەرکۆماریتی پێ ئەسپێردرێ٠ ئەمە سێیەم جارە ئەبێ بەسەرکۆمار ٠ وەکوزانراویشە ئەنجامی دەنگدانەکە بەم شێوەیە بووە :- پیرۆن ٦٦ر٦٠٪ دەنگو ریکاردو بابلین سەرۆکی پارتی رادیکالی ٩٨ر٢٤٪ دەنگو فرانسیسکو مانریك سەرۆکی هاوپەیمانێتی ئەل ٢٣ر١٢٪ دەنگیان بۆدراوە ٠

پیرۆن ١٨ ساڵ لەدوورولات ، لە پورتوگال ژیاوە وە لەهەڵبژاردنی ئەمساڵدا کەلەمانگی ئاذارابوو دکتور هیکتۆر کامپۆرا بەسەر کۆمار هەڵبژیردراو ئەویش پاش ماوەیەك دەستی لەکار اکێشایەوە بۆئەوەی ماوەی پیرۆن بدرێت لەهەڵبژاردنا بەشدار بێتەوە ٠ ئەوەبوو لەهەفتەی رابوردوا سەرلەنوێ بەسەر کومار هەڵبژیردرایەوە ٠

پتەوکردنی بەرەی ناوخۆ پیلانەکانی ئیمپریالیزم تێك ئەشکێنێ

وەك ئاشکرایە مرۆڤایەتی ئیمرۆ لەدنیایەکی پڕ دووبەرەکی و ناکۆکی و ئاژاوەو پێشکەوتن و سەرکەوتن و ژێرکەوتن دا ئەژی ٠ لەگەڵ گۆشەی دنیادا وڵاتانی سۆشیالیست و چینی کرێکاری وڵاتانی سەرمایەدارو جەماوەری گەلانی دنیای سێیەم هەمیشە هەنگاو بەرەو پێشکەوتن و سەرکەوتنی نوێ ئەنێن و لەهەندێ گۆشەی تردا ئیمپریالیستەکان و هاوکارە نۆکەرە کۆنەپەرستەکانیان لەژێر زەمینی تاریکو نوتەك دا نەخشەی تێك دانی دەستکەوتەکانی گەلان ئەکێشن و لەهەندێ جێگا شدا بەمەرامی ڕەش و چەپەڵی خۆیان ئەگەن وەکو لەم دواییەدا ئەو کارەساتە جەرگ بڕە پڕ ناسۆرەیان بەسەر گەلی شیلی هێنا ٠

جا لەبەر ئەوەی رۆژهەڵاتی ناوەراست سەبارەت بەو سامانە گەورە فراوانەی هەیەتی و بەو بزوتنەوە توندو تیژەی هەموو گۆشەیەکی گرتۆتەوەو ئەو ناکۆکیە قوڵەی کەوتۆتە نێوان گەلانی ناوچەکە لەلایەك و ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و کۆنەپەرستان لەلایەکی ترەوە سەبارەت بەم خاڵانە لەگەڵ گۆشەی نری دنیا زیاتر ئەم دووبەرەکی و ناکۆکی و بەیەکاهاتنی تیادا دیارو ئاشکرایە ٠ وە بەپێی ئەمەش خەبات و هەوڵو تەقەللای گەلانی ناوچەکە لەپێناوی رزگاری و پێشکەوتن داو تەقەللای ئیمپریالیزم لەپێناوی جێگیر کردنی دەسەڵاتی لەهەندێ شوێن داو دەست خستنەوەی دەسەڵات لەشوێنەکانی تردا چۆتە قالبو شێوەیەکی سەختو گرانەوە ٠ بۆیە یەکێتی و تێکوشانی ناوکۆیی گەلانو هێزە نیشتمان پەروەرو پێشکەوتن خوازەکانی گەلانی ناوچەکە بەگشتی و هی گەلانی عەرەب بەتایبەتی بایەخو نرخێکی تایبەتی ئەبێت نەك هەر بۆ رۆژانی داهاتووی نزیکی ئەم ناوچەیە بەلکو بۆ ساڵانی داهاتووش وە ئەبێتە هۆی دەست نیشان کردنی چارەنووسی قەوارەو سیستەمی ژیانی گەلانی ناوچەکە ٠

ئەوی راست بێت ئیمپریالیستەکان گەلێك شارەزایانە دێنە مەیدانەوەو بەوردی نەخشەو پیلانەکانیان ئەکێشن و لەمەیدانێکدا ئەشکێن ، گورج و گۆڵ پەنا ئەبەنە بەر رێگایەکی تر ٠ وە توانیویانە کەموزۆر بەرەو ئامانجە گلاوەکانی خۆیان هەنگاو بەرەو پێش بنێن ٠ لەبەر ئەوە گەلانی ناوچەکەو هێزە پێشڕەوەکانیان جگە لەئەرکی پوچەڵ کردنەوەی پیلانەکانی ئیمپریالیزم ، ئەرکی تێك شکان و لەناوبردنی سەرکەوتنەکانی ئەم ساڵانەی دوایی ئیمپریالیزمیشیان کەوتۆتە ئەستۆ ٠ وە دەربارەی وڵاتی خۆمان کە لەم ساڵانەی دواییدا کەوتە ریزی پێشەوەی وڵاتانی ناوچەکە چ دەربارەی ئەو پیلانانەی دژی ئەکرێت یان بایەخو نرخی خەباتو هەوڵو تەقەللای پێشکەوتن خوازانەی لەپێناوی پاراستنی سەربەخۆیی سیاسیو ئابوریو دەست گرتنی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕی گەلانی ناوچەکەوە ٠

هەروەها خەباتی هەردوو گەلی کوردو عەرەب لەعیراقدا پایەو شوێنێکی گرنگی داگیرکردووە دژی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو کۆنەپەرستی وە لەنێو بزوتنەوەی شۆڕشگێڕی گەلانی دنیادا ٠

بۆیە ئەبینین ئیمپریالیستەکانو رێژیمە کۆنەپەرستەکانی ناوچەکە وڵاتی عیراقیان کردووە بەنیشانەی تیرە ژەهراویەکانیان و بەهەموو توانایانەوە خەریکی پیلانی هەمە جۆرەن دژی بزوتنەوە پێشکەوتن خوازەکەی هەردوو گەلی کوردو عەرەب ٠

جا بۆ درێژەدانێکی سەرکەوتووانە بە خەباتی شۆڕشگێڕی نەتەوەیی و چینایەتی گەلەکەمان وەبۆ هانینەدی دوارۆژێکی باشترو ژیان و گوزەرانێکی خۆش و ئاسوودەو بۆ پووچەڵ کردنەوەی هەموو پیلانو دەستدرێژیەکی ئیمپریالیزم ، پێویستە خەباتی گەلەکەمان ئاراستەی ئەو مەیدانانە بکەین کە بێ گومان ئیمپریالیزم تیایانا ئەشکێت و گەلەکەشمان سەرکەوتن بەدەست دێنێت ٠

یەکەم مەیانی ئەو خەباتە پتەوکردنی بەرەی ناوخۆی عیراقە ، چونکە پتەوکردنی ئەم مەیانە بنکەیەکی سەختی پۆلایین و پایەیەکی قایمو پتەو ئەکات بەبناغەی لەتێك چوون نەهاتووی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕی گەلەکەمان ٠ ئاشکراشە کەئەم بناغەیە بەوە دائەڕێژرێت کەکێشە سەرەکیەکانی گەلی عیراق جێ بەجێ بکرێت و بڕواو بەبایەکی رێك و ڕەوان لەنێوان

بروانە ل -٧-

institutkurde.de paris

هەفتەی باسێک

ئەفەریقا شۆڕشێکە بەتیرۆر ناکوژێتەوە !

ئەفەریقای پێوەند کراوی جاران و ژێردەستەو تالان کراو، ئەمرو بلێسەیەکی بێ ئامانی شورشێکی مەزنە لەجیهاندا، ژمارەیەکی باش لە ولاتانی ئەم قارە پرپیت و بەرەکەتە لەسایەی خەباتی ئازایانەیانەوە سەربەخۆیی خۆیان بەدەس هێناوە و بەرەو پیش ئەڕۆن، ژمارەیەکی تریش ئێستا لە دەریای خەباتێکی شورشگیرانەی نەترسدان و هەنگاوی گەورە گەورە بەرەو رزگاری گەل و ولاتیان و شکان و ڕیسوا کردنی نیمپریالیزم و کۆنەپەرستان ئەنێن، بەلام لەهەمان کاتیشدا ژمارەیەکی تر لەگەلانی قارەکە هێشتا لەژێر باری ردشی درندانە ترین ئیمپریالیزم و رەگەزپەرستاندا ئەنالێنن و لەپێناوی هەلگیرساندنی شورشدا تێ ئەکۆشن.

● ولاتە سەربەخۆ پیشکەوتنخوازەکانی ئەفەریقا ئەمرۆ هێزێکی گەورەی شورشگێرن بەرامبەر ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستی و سایونیزم و پشتیوانێکی جوامێری گەلانی رزگاری خواز و شورشگێرن هاوکاری و پشتگیری گەلانی عەرەب و مەسەلەی رەوای فەلەستین باشترین نمونەی روناکی ریبازی دژ بە ئیمپریالیزمی ئەوولاتانەن ئیسرائیل توانیبوی نارادەیەک رەگ لە ئەفەریقادا داکوتێ و بکەوێتە تالان کردنیان، بەلام ئەلێک لەم ولاتانە هوشیار بونەتەوە و چاویان بە پەیوەندی خۆیان لەگەل ئیسرائیل دا خشاندۆتەوە، تائێستا (تۆگۆ) حەوتەم دەوڵەتی ئەفەریقایە کە پەیوەندی دیپلوماسی لەگەل ئیسرائیلدا ئەپسێنێ و دیسە پال خەباتی گەلانی عەرەب و شورشی فەلەستین.

● خەباتی گەلانی ئەفەریقا دژی ئیمپریالیزم و هەمو جۆرە چەوساندنەوەیەک رەوتێکی لەوەستان نەهاتوو سەرکەوتوە ئەوەتا لە گینیا - بیساو، سەرەرای هەموو ئەو درندەیەتیەی ئیمپریالیستە پورتوئالیەکان و سەرەرای دوا کەوتویی و هەژاری ئەوگەلە بچوکە، بەلام خەباتێکی چەکدارانەی دریژخایەنیان وا ئەیشتۆتە بەرهەم و پرزەی لە ئیمپریالیستە داگیرکەرەکان بریوە، وە لەکۆتایی هەفتەی رابوردودا سەربەخۆیی ولاتیان ئاشکرا کردو هەموو دەزگاکانی بەریوەبردنی دەوڵەت و گەلیان دامەزراند هەردوای ئەم دامەزراندنەش گورج تۆماری گینیا ئەم کۆمارە گوربەیەی بەرەسمی ناسی بەم جۆرە گەلی قارەمانی گینیا بیساو پێ ئەنێنە قۆناغێکی بەرزتری خەباتەوە و ئاواتی سەرکردەی نەمری ئەفەریقایی تیکوشەر «ئەمیلکار کابرال» و هەموو دلسوزێکی گەلی ئەفەریقا و جیهان دێنێتەدی. هەروەها جارێکی تریش ریبازی خەباتی چەکداری درژخایەن سەرکەوتروانە خۆی جێگیر ئەکات و نیشانەیەکی تری سەرکەوتن ئەداتە دەست گەلانی شورشگیر و تێکۆشەر لە پێناوی رزگاری و نەهێشتنی چەوسانەوەدا.

پروانە ل -٧-

شیلی چۆن بەم ئەنجامە گەیشت

ئەوەی لە شیلی فەوماشتیك بوو کە هەموو کەسیکی ئاگاداری ئەو ولاتە چاوەنواری ئەکرد. وە هەر کەسێك بەتەنگ دوارۆژی بزوتنەوەی شورشگیرانەی ئازادیخوازی دنیای سیهەمەوە بێ ئەو ئەنجامەی پێ ناخۆشە کە ئەلیندی و حوکمەکەی پێی گەیشتن، چونکە واتێی ئەگەیشتن کە ئەوسیستەمە لە وزەیدایە بەسەر هەموو ئەو کوسپوتەگەرانەی ریگایدا بەئاسانی و ئاشتیانە سەرکەوێ. بەلام ئەوەی رویدا ئەوەی زیانرچەسپاند کە ئیمپریالیزمی ئەمەریکایی و بەکرێ گیراوەکانی و هەمۆو کۆنەپەرستان وا بە ئاسانی و بە نارەزووواز ناهێنن، بەلکو تادێت درندەتر ئەبن و هەموو ترانایەکیان ئەخەنەکار لە پیناوی پاراستنی بەرژەوەندیە کانیاندا.

جا بۆئەوەی بتوانین بەوردی ئەو تاقی کردنەوەیەی شیلی بخەینە بەر چاو پیویست ئەکات کە ناوێك لەرابوردوی ئەم ولاتە بدەینەوە و بیان خەینەوە بیر خوێنەران.

لەشیلی هەر شەش ساڵ جاریك هەلبژاردنی گشتی بۆ هەلبژاردنی سەرکۆمار ئەکرێت، وهەر چوار ساڵ جاریکیش بۆ هەلبژاردنی ئەندامانی ئەنجومەنی سەناو پەرلەمان. لە ساڵی ١٩٣٤ـەوەحیزبی نەتەوەپەرست واتە ئەو حیزبە راستڕەوەی کە نوێنەری دەرەبەگایەتی بوو ئەگەیشتە حوکم، ئەمە تا ساڵی ١٩٤٦ کاتێك کە حیزبی دیموکراتی مەسیحی حوکمی گرتە دەست و بۆیەکەم جار بەرنامەیەکی ئیسلاحی بلاوکردەوە. وە هەر لەم کاتانەشدا بو کە حیزبی سوشیالیست هەلبژاردەکانی

دکتور ئەلیندی

هەزار هەکتار زەوی لە دەرەبەگەکان بسێنێتەوە و بەسەر جوتیاراندا دابەشی بکات بەلام مەبەستی سەرەکی حیزبی دیموکراتی مەسیحی لەم یاسایەدا ئەوەبوو کە، (وەسیطێك) لە نیوان بەرهەمی شارو بەرهەمی لادێدا بدۆزیتەوە. وە ئەم یاسایە هەرچەندە دژی دەرەبەك بوو بەلام لەئەنجامدا جوتیاران تیا زەرەر مەند بوون و لەپال ئەمەشدا پیشەسازی پیویستی‌ی روژانە کە لەلادێکان بازاری گەرم بوو، گەشەی کردو خاوەنی ئەم پیشەسازیانە لەسەر حسابی جوتیاران قازانجیان ئەکرد.

● **بەرنامەی ٣٠ ئایار**

ئەمە کورتەیەکی سیاسەتی حیزبی دیموکراتی مەسیحی بوو کە پشتگیری ئەم کودەتایەی دواییشی کرد. وە پیویستە ئەم پیشەکی‌یە کورتە پیشکەش بکەین بۆ ئەوەی بگەینە یاسی ساڵی ١٩٧٠و بەدواوە.

ساڵی ١٩٧٠ کۆبونەوەیەکی گەورەی هیزە پیشکەوتنخوازەکانی شیلی پیك هینرا لەم حیزبانە: حیزبی شیوعی شیلی، حیزبی سوشیالیست، مابۆ وەرادیکالی و وەئەم حیزبانە لەسەرئەوە ریك کەوتن بە یەکەوە بچنە هەلبژاردنەوەو بەناوی بەرنامەی ٣٠ ئایارەوە بلاوکردەوەو دوکتور سلڤادور ئەلیندیان بۆ سەرۆکایەتی پالاوت، وە گرنگترین بەندەکانی ئەو بەرنامەیە ئەمانە بوون.

١ - میللی کردنی پیشەسازییە گەورەکان، بە تایبەتی پیشەسازی (مس) کە کۆمپانیا ئەمەریکایی و ئەوروپاییەکان دەستیان بەسەرا گرتبوو.

٢ - ئیسلاحیکی زراعی شورشگیرانە لە سەر بنچینەی خاوەندارێتی بەکۆمەڵ و بەمەکینە کشتوکاڵ کردن.

٣ - میللی کردنی بانك و کومپانیاکان.

٤ - میللی کردنی پیشەسازیەکانی پیویستی رۆژانە وەکو نایلون و چنین.

٥ - بەرزکردنەوەی ئاستی ژیانی کریکاران و جوتیاران.

٦ - خورایی کردنی خویندن لە قوتابخانەو زانستگاکاندا.

٧ - تیمارکردن بە خۆرایی.

٨ - زامن کردنی تەندروستی و کۆمەڵایەتی کریکارو جوتیاران و هەموو گەلی شیلی.

ئەمە بەشیکە لە بەرنامەکە لەقۆڵی ناوخۆدا. بەلام لەقۆڵی سیاسەتی دەرەوەدا ئەمانە هەندیکن لە گرنگەکانی:-

١ - دامەزراندنی پەیوەندی سیاسی لەگەل کوبا و ڤیتنامدا.

٢ - چاکتر کردنی پەیوەندی لەگەل بەرەی سوشیالیستدا.

٣- پشتگیری و یارمەتی دانی بزوتنەوە رزگاریخوازەکانی ئەمەریکای لاتین.

٤ - بەتوندی بەگژا چوونی هەموو جۆرە ئیمپریالیزمێك لەچیهاندا.

٥ - دامەزراندنی هاوکاریەکی ئابوری لەگەل بەرەی کومونیستدا بەجۆرێك کە ئابوری شیلی لەگالکاریەتی بازاری ئەمەریکا رزگار بکات.

بەپیویستمان نەزانی هەموو بەندەکانی ئەم بەرنامەیە بخەینە بەرچاو، بەلام ئەوەش پیویستە کە بەوردی لەم بەرنامەیە وردبینەوەو شی بکەینەوە، سەیر بکەین ئایا ئەم بەرنامەیە بەریگایەکی ئاشتیانە جێ بەجێ ئەکرێت یان نا؟ وەئایا هەموو لایەنە شورشگیرەکان لەم بەرنامەیە رازی بوون؟ ئەوەبو بزوتنەوەی (میر) رای خۆی دەربری و بەناشکرا وتی.

ئەم جۆرە بەرنامەیە بەریگای ناشتیانە جێ بەجێ ناکرێت.

ئەوەبوو بزوتنەوەی (میر)ی چەپڕەو لەساڵی ١٩٦٨ وە دەستی دابوە خەباتی چەکدارانە بەتایبەتی لەخواروی ولاتدا، وە حوکمی حیزبی دیموکراتی مەسیحی بەچەك رووبەرووی ئەم بزوتنەوەیە بوەوەو توانی هەندیك لە سەرکردەکانی دەسگیر بکات، وە ئەم بزوتنەوەیە تا هاتنی ئەلیندی بەردەوام بوو، بەلام کە ئەلیندی هات شەریان راگرت. وە لە ماوەی حوکمی ئەلیندیدا بزوتنەوەی (میر) خەریکی خۆ ئامادە کردن بۆ ئەو رۆژەی کە ئیتر ناکۆکی لەگەل هیزە راستڕەوەکاندا وا ئەتەقیتەوە کە خەباتی چەکدار چارەسەری بکات.

ئینجا ئەوەی گرنگە سروشتی ئەم رووداوانەی ئەم دواییەیەو شیوەی گەشەکردنی حوکمی شیلی‌یە لە ماوەی سەرو تایەنی دوکتور ئەلیندیدا تا ئەیشتە ئەو ئەنجامە پرناسۆرە.

وەکو وتمان بەرەی چەپڕەو پشت بە بەرنامەی ٣٠ ئایار چووە هەلبژاردنەوە. روژی ٥-٦-١٩٧٠ هەلبژاردنیکی دیموکراتیانە سازکراو پالیوراوەکان ئەم سیانە بوون:

١ - پالیوراوی پارتی دیموکراتی مەسیحی خوی‌مدار کە ناوی (ئومانس) بو ٨٠٠ هەزار دەنگی هینا.

٢ - پالیوراوی راستڕەوە (پارتی نەیەوەپارست) کە ناوی (نەیساندری) بوو ١٫٢٠٠٫٠٠٠ دەنگی هینا.

٣ - دکتور سلڤادور ئەلیندی کە ١٫١٢٦٫٠٠٠ دەنگی هینا.

وە لەبەر ئەوەی کە بەپێی دەستوری شیلی سەرکۆماری سەبزیردراو نابی لە ١٫٥ ملیون کەمتر دەنگی سەبینێت، وە ئەگەر رابو ئەوا هەلبژاردنی سەرۆك دەدرێتە دەست کونگریس بەبەر ئەوە ئەنجامەکانی هەلبژاردن دریە دەست کونگریس بۆ ئەوەی سەرکۆمار هەلبژیرێت، وە لەمەدا بەرەی میللی ئەکتیکیکی زیرەکانەیان بەکار هینا و رای ئەندامانی حیزبی دیموکراتی مەسیحیان بۆ لای ئەلیندی راکیشاو بەم جۆرە ئەلیندی بۆ بە سەرۆکی هەلبژیردراو.

بەلام بەرامبەر ئەمە حیزبی دیموکراتی مەسیحی چەند مەرجیکیان بەسەر ئەلیندیدا سەپاند، کە ئەمانە بوون:

١ - هیچ جۆرە دەسکاری و کواستنەوەیەك لەناو سوپادا نەکرێت.

٢ - هیچ جۆرە دەسکاریەکی بەرنامەی خویندن نەکرێت.

٣ - هیچ کواستنەوەیەك لەو پاریزگایانەدا نەکرێت کە حیزبی دیموکراتی مەسیحی تیایاندا دەسەلاتداره.

٤ - دەست بەسەر هیچ کارگەیەکدا نەگیرێت.

٥ - دەست بەسەر بانکەکاندا نەگیرێت.

٦ - دانانی هەندیکیان لە وەزارەتدا.

بەلام ئایا ئەلیندی خۆی بەم مەرجانەوە بەستەوە؟

رۆژی ٤ی نوفەمبەری ١٩٧٠ ئەلیندی بەرەسمی سەرۆکایەتی وەرگرت، بەلام پیش ئەمە راستڕەوەکان ویستیان سوپا خۆی هەلقورتینێتە کارور بارەوەو پیلانی کوشتنی شنایدەری سەرکردەی سوپایان ریك خست ئینجا ویستیان نەنگرچەلەمە لەناو خۆدا بنینەوە، دیسان نەیان توانی هیچ بکەن، وە کە ئەلیندی دەسەلاتی گرتە دەست وەزارەتی تەنیا لە بەرەی میللی پیك هینا و کەوتە جێ بەجێ کردنی بەرنامەکەی پشت ئەستور بە گەل، وە ئەوەبو دەمو دەست مسی میللی کرد.

ساڵی یەکەمی حوکمی ئەلیندی بەراستی قوناغی سەرکەوتنی جەماهیری و نوێ سورشگیرانە بوو، وە بە قەدەر ویەت لە بەرنامەی لای ئەدا سەرەرای هەموو زەبروزەریلی دوژمنی.

وە بەمەش لەو سەرکەوتنانەدا خۆی ئەنوێنێ کە بەدەست هینرا بوارو پیشەسازی‌ی و ناو خۆدا وە لە مەیدانی پاریزگادا. لە پیشەسازید توانی (مس) میللی بکات. وە کریکارن توانیان دەست بەسەر کومپانیاو کارخانەدا بگرن، وە پشت بەو قانونەی لە کاتی حوکمی بەرەی کەلدا ساڵی ١٩٦٢ دەرچو کە بەپێی ئەم یاسا ئەوە ئەوەر ئاتۆکی بکەونایەتە ژیر حاوەن کارو کریکارانەوە ئەوە بۆ کریکاران هەبوو دەست بەسەر بازرگانەدا بگرن، وە لەهەمان کاتیشدا بۆ دەوڵەتیش هەبوو کە دەست بگرێتە ئاروباری ریکخستن و پەیوەندی بەرهەم هینانەوە، بەهۆی ئەم قانونەوە بوو کە ئەلیندی توانی دەس بەسەر زوربەی پیشەسازی گەورەدا لە ولاتدا بگرێت.

هەروەها لە هەلبژاردنەکانی شارەوانیەکاندا ٣٣٪ی دەنگی وەرگرت و لەپارێزگا کانیشدا ٥٠٫٨٪ی دەنگەکان، بەم جۆرە دەسەلاتی خۆی لە شارو پاریزگاکاندا چەسپاند.

بەلام ئایا ئیسبەتی کریکاران لە کارگە میللی کراوەکاندا چەندبو؟ تەنیا ٤٠٪ بوو، کەچی ٦٠٪ کەی‌تر لەکارگە میللی نەکراوەکاندا بوون، ئەمە درزی خستە چینی کریکارانەوە چونکە کریکارەکانی کارگە میللی کراوەکان کەلێ دەسکەوتی باشی وایان چنگ کەوت کە دەسەلاتی ئەوانی تر نەکەوت، وەخاوەنی ئەو کارگە میللی‌نەکراوانە چاك سوودیان لەمە وەرگرت و بۆ بەرژەوەندی خۆیان بەکاریان هێنا، ئەگەر کارگە لە کار بوەستایە بە کریکارەکانیان ئەوت دەوڵەت کەرەسەمان نادا تی و بەتەنگ ئەوەوە نیە ئێوە کاربکەن یان نەیکەن وە نانتان هەبێت یان نەتانبێت، واتە بە هەموو جۆریک کریکارەکانیان دژی دەوڵەت هان ئەداو ئەوەیان بیر ئەچەچی، یان لە بیرخۆیان ئەبردەوە کە ئەو، دەوڵەتە نیمپریالیستەکانە کە ئەرەسەنادت و نابلۆقەی ئابوری شیلی‌داوە، ئەمەیان ئەکرد بو ئەوەی ئابوری ولات تیك بدەن، ئەمە لەلایەك، لەلایەکی تریشەوە جێی داخە کە هیزە چەپڕەوەکان نەیانتوانی دەوریکی باش لە هوشیار کردنەوەی ئەو کریکارانەدا بکێرن وەئەو مانگرتنە بەرەوەمانەیان دژی دەوڵەت، وە بەتایبەتی مەسیرەکەی کریکارانی (مس) بۆماوەی ٧١ روژی رەبەق ... بوون بەشانەی کەمتەر... بوودەیی هیزە چەپڕەوەکان بوو لە هوشیار کردنەوەو ... ئەیاندنی ئەو کریکار نەدا.

روژی ٥-٦-١٦٧١ کریکارانی دانە مسەکان مەسیرەیەکی ١٠٠ کیلومەتریان لەشاریکی جەنوبەوە بارەو ساڵیاگۆ سار کرد، بەلام ئەوەبو کریکارانی ناوشاری سانتیاگۆ ئەریان بەرەنداریان بوون ئەیان هێشت بچنە ناوشارەوە، وەهەردوا بەدوای ئەوە مانگرتنی بازرگانەکان دەستی پێ کرد، دەوڵەت بەهێز بەکارهینان شکانی، ئەمانە هەمووی ئەنجامی هەلچونی کۆمەلانی خەلکدا رووی دا، بەلام لە ٩٧١ بەدواوە نیتر قۆناغی نیشتنەوە دەستی پێ کرد.

(ئەمە کورتەی یاسی باری سیاسی و ئابوریە لە شیلی تا نیشتنەوەی هەلچونی کۆمەلانی خەلکی لەل، وە لە ژمارەی داهاتودا باسی لەم قۆناغە بەدواوە ئەکەین تا کودەتا دژنەپەرستانە سەر بەئیمپریالیزمەکەی کە ١١-٩ کۆتایی بەوناقی کردنەوە ئاشتیانەیەی هێنا.

لەگۆڤاری (الهدف) ەوە وەرگیراوە

جوتیارانی چین لە «داچای» یەوە فێردەبن

نوسینی : یانگ چیان

لە ولاتی چیندا لەشێوەیەکی زۆر فراوان باسی لەخوبوردنی جوتیارانی (داچای) دەکەن.. کە چۆن توانیان سەرەرای لافاوێکی توندو تیژ بەرهەمی ساڵی ١٩٦٣ درەو بکەن.

کارەساتی داچای :

لە ساڵی ١٩٦٣دا تیپی (داچای) لەهەرێمی (شانشی) لە سەرووی چین دووچاری کارەساتی لافاوێکی روخینەر بوون.. حەوت شەوو حەوت رۆژ تەوژمی باراناو لە سەر چیاکانەوە بەخوری هێرشی دەبردە سەر پادەشتەکانی شانشی و زیاتر لە (١٠٠) بەربەستی بەردینی رامالی و زەوی وزارێکی پان و بەرینی نوقم کردو لەسەدا هەشتای خانوو مالی جوتیارانی ناوچەکەی وێران کرد.

لەم وەختەدا (چن یونگ) سکرتێری لقی حیزب لە (داچای) سەرکردایەتی کۆبوونەوەیەکی دەکرد، کاتێ کە کارەسانەکەی بیست کۆتایی بەکۆبوونەوەکە هێناو بەپەلە گەڕایەوە بۆ ناوچەکەو، یەکەم پرسیاری ئەوەبوو:

جوتیارەکان چۆنن؟ وەلامیش هەر ئەوەبوو کە باشن و زیانی ئەوتۆیان لێنەکەوتوە.. ئەویش دلی خۆش بوو و گەشایەوەو پێی وتن: ئێمە خاوەن هەموو دەستەلاتێکین چونکە کۆمەلانی گەل لە گەلماندان، کاتێك ئەم گیروگرفتانە بەسەر ئەچن لە توانامانداە ئەبێ (داچای)یەکی جوانتر و رازاوەتر دروست بکەینەوە.

فرۆشت لەوەی کە زیاد لە پێویستی خۆیان مابوەوە.

ئێستا تیپی داچای بوون بە پێشەوەی پێنج سەد جوتیاری چینی و نموونەی جوتیاری کۆلنەدەرو هۆشیارن.

لەساڵی ١٩٦٤یشدا سەردك ماو داوای لە کشت جوتیارانی چین کرد کەدەرس لەجوتیارانی (داچای) یەوە وەرگرن و لەوانەوە خۆیان فێری کۆلنەدان بکەن.

پاش ئەم بانگەوازە بەهەزاران جوتیار لەهەموو ناوچەکانی ولاتەوە رویان کردە هەرێمی داچای و سەریان لە کێڵگەو عەمارەکانی جوتیارانی ئەو هەرێمە داو چوونە سەردانی پێشانگا کشتوکالیە کەیان و بە چاوی خۆیان بینیان کە چۆن ژیان و گورەزانی

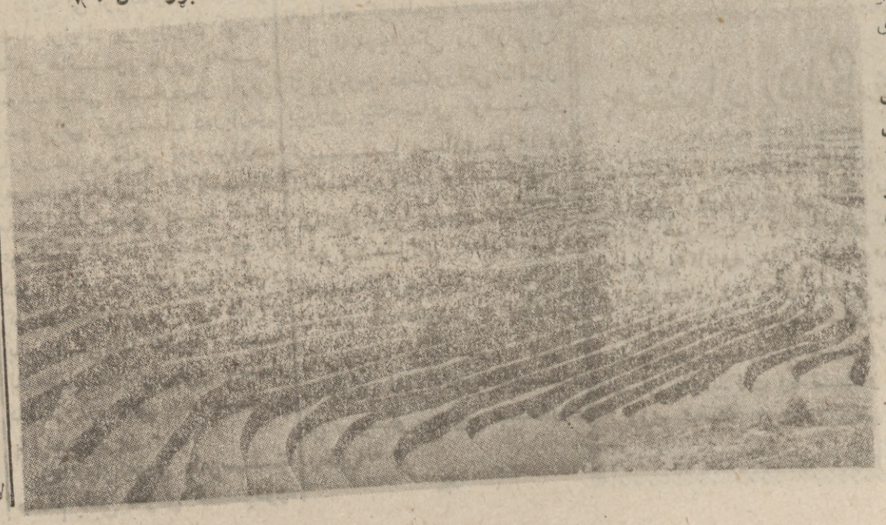

بروانە ل : ٧

لاپەڕە -٢-

institutkurde.de paris

لە ژێر پەیکەرەکەی شێخ محمودی نەمردا

ناصر حەفید

(راستە ئێمە لەناریکی‌دالەدایك بووین ، بەلام بڕوامان بەوەیە :- مرۆڤ ئەبێت‌لەڕووناکی دا بژی) •

من ئەمەوێ لەمردنما ،
تۆوی ژینتان بۆ بروێنم :
کوا مردنم •• !؟
کوا بەهاری ژینی ئێوە !؟
- محمودێکم- بەدوای چاوی کوردستانی مەرگی خۆما
سەر نانەوەم بروسکەیەو ئەمسوتێنێ
خۆلەمێشی سوتانەکەم ••
لافاوێکە ، بنەوانی ئاوی‌چەمی تاریکیم بۆ ئەڕوخێنێ !
- تۆم‌بین- ئێکم لە-بریطانیای‌هەواڵدا لەدایك بووم
لە - ئەمریکا ی زامداتەژیم !
لێم کەونەوە ••
تاڤگەی نەوتی پەیامەکەم
ئەرژێم بەسەر ، دارستانی‌ئامانجماو •• ئاگرێکم !
ئاگرێکم زیاتر لەوەم کەدەریاکان بمخۆنەوە
چونکە من خۆم ••
لەناو ئاوا لەدایك بووم
دایەنەکەم دەنگی پاچی شۆرشەکانی گەلی کوردە
بەچیروکی ژینی سەختی‌پێشەواکان
سەری خەومی بۆزمە سەرسەرینی شەو
من پێشمەرگەم •••!!
ئەوەی وتیان ئەیلێمەوە
ئەوەی ئەیلێم منالەکان بیلێنەوە
بیلێنەوە هەتا بۆتان‌بلێنەوە ••
مامە •• مامە ••
شەو بڕێکم ، ئەمشەو هاتوم
بەرمالێ خوێن بەسەر زەوی‌کاك أحمدی شێخا داخەم
خۆم لەخوێنی شێخ سعیدو شیخ احمد دا بشۆمەوە •
نوێنی وێلێ ••
بۆ جەنازە وون بوەکەی ،
حاجی سید حسن ڕاخەم!
لەناو بۆتەی ئازاریکی شێخ‌صالح‌دا بتوێمەوە !
بەناو سالای پەڕەی‌ژینی ،
شێخ لەتیفدا بخولێمەوە
خوێن زمانی شارەکەمە
مامە هەستە !
واپەیامی گیرانەوەی نوێژەکانتم بۆ هێناوی
چیاکانی کوردستانم بگرەوە بەر
لەساتێکا هەزارەها ئاوباریکم بۆبڕوێنە
هۆنراوەکەم ئازارێکە بریندەکەی کوردستانە
مامە •• مامە
بە بەهاری تۆپو گوللە
کانی‌زامم ئەتەقێنن !
ئەیانەوێ بەکرێکاری ئاوی خوێنی شوێن گوللەکان
کۆشکەکانم بڕوخێنن !
ئەیانەوێ بەسێدارەی کۆشك‌و پارە
قازی‌ی بیرم بخنکێنن

بڕوانە ل -٧-

بژنی خوێنەر

ئەم ئامارەش چەند گفتوگۆیەکی ڕایانە لەگەل ئەو خوشك‌و برایانەدا ئەکەین‌بەو هیوایە کە گفتوگۆکەمان کەلەبەرێکی ئیجابی پڕبکاتەوەو هاندەری گیانی خۆماندوکردن بێت لە ڕێگای‌خزمەتی ئەدەبەکەماندا ••• چەندەمان پێ خۆشە ئەوبرایانەی کە وەلامیان ئەدەنەوە گەرمتر لە جاران‌پەیوەندیمان لەگەلا ببەستن‌و لە سەر ئەو هێڵە پەیوەندیمان‌لەگەلا بکەن کە لەم بەشەدا بۆیان ئاشکرا ئەکەین •

× کاك کەریم ئەحمەد ئەڵێ :- حسین لە خوێندنگای ئامادەیی کوردستان لە هەولیر :

بەخ لە هەڵبەستەکەت کە ناسکە •• بە قسەی برای خۆت ئەکەی ڕێبازی شیعر بەر مەدە ، ئەمەش بەشی یەکەمی ئەو پارچە هەڵبەستەتە کە بە ناونیشانی (گەربتوانم) بۆت ناردوین :-

گەر بتوانم •••
سەرچاوەی دەریاکان بگرم
زۆر پێی ناچی
ئاوەکەشی وشك ئەبێ
ئا •• ئەو کاتە
نەك ماسیەکان
تا تیمساحە گەورەکانیش
خۆیان ئاگرن
ئاژین •• ئاژین
ئەمرن •• ئەمرن ••

× بەناوی (تروسکە محمد أمین)ەوە پارچە هەڵبەستێکمان بۆ هاتووە •• لەسەر هێڵێکی ئاشکرای شۆڕشگێڕانە ئەروات لە بەشێکی شیعرەکەیا ئەڵێ :-

خۆشەویستان
با لە سەنگەرێکدا بژین
چاو دانەخەین
تاکو ئەمرین ••

دیسانەوەلە شۆڕشێکی تری شیعرەکەیا ئەڵێ :-

چەوساوەکانی وڵاتم
گەورەو بچوك
کرێکارو دۆستەکانی
لەناو گردا
ئەسوتینران
لەناو دەبران

× کاك ئەبوبەکر شاخی لەکەرکوك :

کورتە باسێك‌و نموونەی شیعری شاعیرێکی نادیاری تا ئیستای بۆ ئاردوین کە نازناوی (مەیلی)یە ئەڵێ :-

(مەیلی) ناوی « مەلا صابرە » خەڵکی شاری کۆیەیە لەدەوروبەری ساڵی ١٩٤٠دا ماوەیەك لەگوندی (گردەسور) لە ئاوچەی « دزەیی » ژیاوە، بێ بەلا بێ کاك ئەبوبەکر کورد هەتا ئێستا نەیان توانیوە چ بە (تابلۆ) چ لەسەر شانۆی (چیروك) چ لەسەر شاشەی (تەلەفزیون)و رادیۆ قارەمانیەتی ئەو کوردانە بخەنە بەرچاو کە(مەنگوڕی) لە چاپەمەنیەکانا باسی کردوون •

زۆر داخە کە خوێندەواران‌و هونەرمەندی کورد ئەمەیان لەبیر چووە • ئینجا ئەڵێ :-

١ - کتیبی (ماهراکو) کچە کوردی قارەمان (٨٥٠ پ•م •

توانیویەتی (سودان ومیسر) بگرێ هەتا هاتنی ئەسکەندەری مەقدونی دەسەلاتداری کوردی تیا چەسپ بکات •

٢ - زیرێنای ئامیدی :

کچە کوردی قارەمان توانیویەتی لەپێش هاتنی ئیسلاما دەوڵەتێکی سەربەخۆی کورد دابمەزرێنێ‌و بەهاواری (یەزدی گورد)ی پاشای ساسانی‌وە بچێت بۆ(قادسیە)و (مەداین) لەوێ لەگەل لەشکرێکی ترا بکەوێتنە شەڕەوە •

٣ - فەیرۆزخانی پشت‌کۆ :

لەسەر دڵداری ئیستراخانی سەمەرقەندی دووچاری جەنگێکی گەورە بوو لە ئیرانا لە ئاکاما توانی ئیستراخان بێنێ‌و هەموو وڵاتی ئیران داگیر بکات وە دەوڵەتێکی ئازادی کوردی تیا دابمەزرێنێ هەتا لەساڵی (١٢٥٧) زاینی لە گەل جەنگیزخانی مەغۆل کەوتە جەنگەوەو خۆی‌و ئیستراخانی بەجنگی چەنگیزخان شەهید کران •

٤ - گەشتی ئەستێرەی مەریخ :

هەرچەندە کە ئەم کتێبە لەسەر شێوەیەکی خەوون نوسراوەتەوە ، بەلام ئەو کتێبە موژدەی سەربەستی‌و دادپەرستی بەگوێ خەڵکا ئەدات • کە پێویستە هەموو کوردێك خۆی ئامادە بکات بۆ پاراستنی ئەو سەربەستی‌و ئازادی‌یەی کەلەم کتێبەدا باسکراوە •

بڕوانە ل -٧-

-١-

هێشتا ئوتۆمبیلە سەردانە پۆشراوە خۆڵاویەکە بە باشی ڕانەوەستابوو کە پەلەی‌هاتنە دەرەوەی دەکرد ، وەك ئەنجامی ئیشەکە لە دواهەنگاوی کۆتایدا پەکی لەسەر ئەو کەوتبێ ، کچە درانزەساڵانەکەی لەگەڵیابوو لە گەڵ فرمێسکەکانی بەرپێی‌دانەخشەی دوارۆژی تاریکی خۆی نەخش ئەکردو لە دەریای بەرینی بێر کردنەوەدا خولی ئەدا بۆیە هەر کە پێی‌وت دابەزە وای زانی هەر ئەو کاتەیە کە سواری ئوتومبیلەکەبوون ••

بۆ دڵخوشی دانەوەی دەستێکی هێنا بەسەر شانیا :

- « بالای ئەو دوکانە دانیشین خوا گەورەیە ، گوێ مەدەیە خوادەکە چاك دەبێتەوە»

تاوێك دانیشتن‌و بێدەنگی کشایە ئەو ناوە تاڵەدوا جار لەبەر خۆیەوە وتی :

- خوایە چی بکەین ، پەنا بەرینە بەرکێ ، دەبێ ئێستا حاڵی چۆن بێ مابێ ، مردبێ زۆر شوکرم ••

-٢-

وای لێ کرد کە خۆیان لێ نزیك بکاتەوە هەندێك

لەو پەردە شانۆیی‌یە بەشداربێ‌و قوڵفەیە لەو گرێ کوێرەیان بۆ بکاتەوە •

- ئەرێ •• دایە •• پورێ•

وەك دەرگای بەهەشت لە ڕویا پێ بکەنێ‌و فەرموی چوونە ژوورەوەی لێ بکات ••

- دە فەرموی چی ؟

- چاوەڕوانی کێ دەکەن ؟ ماڵی کام خزمەتان دەوێ بچم بەدوایدا ؟

چاوی سەر سامی لەو ڕەنگ‌و ڕوخسارەی نیشانەی دۆستایەتیەکی نزیکی خەم پەژارە بوون •

- ئیشەکەمان •• ڕۆر •• بەلام •

- بەلامی ناوێ ، ئەوەی لە دەستم بێ دریغی ناکەم••

وەك لە ئۆقیانوسێکی گەورەدا تەنها بنجێکی بچوك شك بەرێ‌و بیەوێ بە پەلە خۆی بگەیەنێتێ‌و دوا هەناسەی بایەکی ساف‌و بێ‌گەرد بێ ••

- خەڵکی ئەو شارەی ؟

- بەلێ ••

- ئیشت چی‌یە ؟

- دارتاشم •

-خیزانت هەیە ؟

دوای بیر کردنەوەیەکی کەم «نە خێر خێزانم نیەو نیازیشم نیە جارێ »

ئەو وەلامە بوو بەپەردەیەکی بێدەنگی‌و کشایە سەر شانۆکەو کەس ورتەی لێوە نەدەهات ، دوای هەناسەیەکی دورو درێژ ••

- دایکت کوێر بێ ، خوا دەزانێ ئێستا چۆنە ، هەژار هەر بۆ مردن باشە ، بمرێ ، با بمرێ !!

بە دەم هەنیسکی گریانە شاراوەکەی خۆی ئامادەی گێڕانەوەی ڕوداوەکەی کردو

- تەنها پیویستی بە چەند ڕۆژ چاوەدێری‌و پشودان هەیە پیویست بەئۆ ناکا

- زۆر زۆرم پێ خۆشە ماڵمان چۆڵەو ••

- خەمت نەبێ • خەمت نەبێ •

-٣-

- لەکوێ دادەبەزی کاکی نەخۆش ؟

- هەر لێرە بە قوربانتان‌بم ••!

- بەخێر بێیتەوە خاڵە ، ئای چەندم پێ‌خۆشە !

- کۆڕە بەڵێ برا •• ساغ بونەوەی چی !

- چۆن ؟ بۆ ؟

- پێی‌ناوی چاری وولاخێکم بۆ بکە •

بەچاوێکی سەرسامیەوە ئەی ڕوانی‌یە دەروبشتی خۆی ئەوەی لە مێشکیا جێ‌گیر ببو کە کەس لە تەنگانەدا هی کەس نیە :

- وەرە سواربە •

- پیاوی چاك بە تۆزێك لەسەرەخۆ •

-٤-

هەر لە دورەوە کە چاویان پێ‌کەوت چەشنی درەختێکی تینوی بەر قرچەی گەرمای هاوین کە لە ئیۆارانا ئاوی دەکرێتە پاڵ گەشانەوەودەستی ئۆخەیان بەدەم وچاویانا هێنا

- تۆزێك لە سەرەخۆ ، ئاخ ••

لەشێوەیا هەستی نائومێدی بەچەشنی دوستێکی گیانی بەگیانی پێرۆزبایی لێ‌ئەکرد •

- چاك بونەوەی چی !

خراپترم ، چاوەڕوانی ئەو ڕۆژە نزیکەم کە میوانی هەمیشەیی شاری خامۆشان دەبم •

- قسەی وا بۆ دەکەی ، خوا گەورەیە •

- خوا گەورەیەو هەزاری وەك من نە داری نانێکەو جگە لەوەی کە ••

خێزانە ئەو شەوەیان لێ بوو بە شەوەزەنگی چاو تیا نەدیوو •

- ئەی چار چی‌یە ؟

- هەر ئەوەیە کە ووتم •

لە دوا شەوا پرشنگی زێڕینی خۆر خەواڵوی تاریکی لە دوا باوێشکا ڕاوناو لە ئاسۆ ئاوا بوو •• دایکەش کە هەر پەلەپڕ وزەی هاتنە تەنکاوی دەریای بەرینی خەیاڵ‌و خەم خواردن بوو بۆ ئەنجامدانی دوا بڕیاری کە لەوە زیاتر هیچ بنجێك نەمابوو دەستی پێ‌بگرێ •

- ئیشەکە بکرێت باشترە•

- لای من زۆر نەنگی‌یە ، مردنم پێ خۆشترە •

- لەگەل ناچاری هیچ ناکرێ ••

- ئارەزووی خۆتە

کەم دەستی بۆ بە مارو لە بەلەکیان ئاڵاو دوا بڕیاری بەسەردا سەپاندن‌و دایکەو کچەی هێنایە شار •

- دەی بەینەوە بۆ لای دکتور ئەگەر ••

- ئەگەری چی

- یارمەتیەکەمان بداو •• ئەو ••

- ئێ

- ئەو کچەش •• لە خۆی مارە ببڕێت لە جیاتی یارمەتیەکە •

ئەوەی ووت‌و یەکێ کی‌کە قسەی لە دەم قۆزتەوەو بۆ جاری سێهەم کوڕەی بردەوە بۆلای دکتۆر •

ئۆباوکی نەخۆشی

احمد قادر سعید

چیرۆك

بیری سەربەست

ئەگەر بمانەوێ لەمەیدانی ئەدەبدا پێش بکەوین پێویستە بەرهەمە ئەدەبی‌یەکانیشمان چ چاك یان خراپ لەسەری بکۆلرێتەوەو بکەوێتە بەر نووکی تیژی خامەی ڕەخنەگرانەوە •• تا ئەو ناتەواوی‌یانەی لەو بەرهەمەدا هەن نووسەر جارێکی تر بیایاندا نەڕواتەوەو لەهەمان کاتیشدا ڕێ نیشاندەرێك بێت بۆ هەموو ئەوانەی بە نیازی کتێب چاپ کردنن •

چونکە تا ئەو بەرهەمە پوختەو جوان‌و ڕازاوە بربێت، خوێنەر پتر تامو چێژی لێ وەر ئەگرێت‌و بەرهەمەکەش شوێن پێی خۆی باشتر لە نێوانە ئەدەبی‌یەکانا دەچەسپێنێت‌و بە بەرهەمێکی زیندوو ئاو ئەبرێت !!

پێش ماوەیەك لەمەوبەر (چەکەرە) کە لە نووسینی برایان فوءاد محمد ئەمین‌و سەلامەنمی‌و ڕەئووف حەسەن) بوو کەوتە بازارەوە •• لە ڕاستی دا بەو کارە هەرەوەزی‌یەیان هەنگاوێکی بەجێ‌و شیاویان ناو هیوادارم لەمەو دواش بەشێکی کە لە نووسەرەکانمان هەر بەو کارە هەڵستن‌و بەرهەمی جوان‌و نایاب ترمان پێشکەش بکەن •

ئەوەی بەزۆری پاڵی پێوەنام بۆ نووسینی ئەم باری سەرنجانەم ، ڕاستێکەی ئەو نووسینە بوو کە لە دوا بەرگی چەکەرەوە نووسراوە :-

(خۆشەویستان •• لەم کتێبەدا سێ ڕوخساری جیاواز ئەبینیت کە هەر بەکەیان لە زەمینەیەك دا سەری هەڵداوە •• ئەوەی لێرەدا یەکی خستووە تەنها دەسەت کورتی‌یە ئاگری پێ‌کردونەتەوەو مەنجەڵیکیشی‌پێ خستووەتە سەر •• بەلام سەیر ئەبێ پێکەوە بکوڵێن !! سەیریش ئەبێ ئەگەر بە کەوچکێك لێی بچێژرێ ••)

منیش ئەڵێم گومان لەوەدا نیەکە نووسەرەکانی چەکەرە سێ ڕووی جیاوازن‌و هەر یەکەشیان خاوەنی ڕایەکی تایبەتین لە ئەدەبدا ••هەرگیز پێکەوە کوڵاننیان ناگونجێ‌و وەك ئەڵێن :- (تەنها کەم دەستی)یە ئاگری سازکردنی ئەو بەرهەمەی پێ خۆش کردون ••

لەمەوە ساغی ئەوەوراستی‌یەمان بۆ دەردەکەوێت ، ئەویش ئەوەیە ئەبێ(هەڵچوون‌وداچوونێ) لەنێوان نووسینەکانی چەکەرەدا هەبێت‌و هیچ کامێ لە نووسەرەکانیان خۆیان بە هاورێ‌و (حەریفی)بەرامبەرەکەی نەزانێ !! و تەنها ئەوەی مەنجەڵی ئەوبەرزی‌و نزمی‌یەی پێ‌خستوونەتە سەر ئاگر دەست کورتی یە •

چەکەرەو چیرۆکێکی نابەکام

سۆران مەحوی

لێرەدا پرسیارێك لەبەردەم‌خوێندەوارانا بەزەقی خۆی قووت دەکاتەوەو ئەپرسێ :- ئاخۆ چ کامی لەو نووسەرانە ؟ ئەو بەرزی‌و نزمی‌یانەی لە نووسینەکانی چەکەرەدا هەن بەهی خۆیانی دائەنێن ؟! لامەوابێت ئەگەر ئەم پرسیارە ڕوو بەروی خۆیان بکەینەوە ، زۆری بۆی‌و کارێکی ئاسانیش نەبێت !!

بۆیە وا من بۆ بەرپەچدانەوەی ئەو پرسیارە بە سەر پێی‌یەکەوە دەکەومەشەن‌و کەو کردنی یەکێك لە چیرۆکەکانی چەکەرە نەویش‌چیرۆکی (شەوێ لە قولە)یە•

چیرۆکەکە (چیرۆکێکی‌دڵداری‌یە ، کورێك لە کۆتایی ساڵی خوێندنیا لە دانیشگای‌بەغداد ، دڵی عەشقی گیرۆدەی داوی کیژۆڵەیەك دەبێت‌و لەئاکاما دەبنە دڵ‌و دڵخوازی یەکتری • ئاگری ئەوین بەجۆرێ کڵپە لەدەروونیانا دەسەنێت ، کە کوڕە ژوورێ لەماڵی کچە دەگرێت‌و ڕێی بە یەك گەیاندنیان بۆ خۆش‌دەبێت •

پاش ئەمانە هەمووی ئینجا کورە بەغداد بەجێ دێڵێت‌و لە کچەش وایە کورە وازی لێ هێناوە •• تا لە داخانا خۆی دەسووتێنێ‌و دەبێتە قەقنەس)•

چیرۆکەکە لە سەرتاپایەوەدەردە دارو کۆڵەوارە ، بە دەستکاری کردنی ، زامەکانی‌دەکو لێتەوەو دێتەوە سوێ!! هەڵەی ڕێزمان‌و ووشەی هەڵەوگێراوەو ڕستەی لنگەو قووچ بووەی بە خەربار تیا هەڵدراوەتەوە • هەر ئەو هۆیەش بوو وایی لێ کردم کە چەندلە (ناوەڕۆك) بدوێم ئەوەندەش لە (شێوە) •

ناوە ڕۆك :-

نووسەر لە ناوەڕۆکدا بە نابەکامی چاوەکانی هەڵهێناوەو لەدایك بووە •• تا بینەقاقای‌لە گۆمێکی (تناقضاتا) یەو دووچاری سەرلێ شێواوی‌یەکی‌مەزنی لە سەنوور دەرچوو بووە •

(حەز دەکەم لە باغچەی‌نیشتیمان یەکتری ببینین •• چا وەروانم ••) • (ئێوارە بەرەو باغچە هەنگاوم نا •• تا گەیشتە ئەوەی کە ئەڵێ :- (ئەوە ئەو کچە ، ئای چەندە جوانە !) ئەو کچە ئەو کچەی کە ئەو ئەیوت ئەو کچەی کە ئەو ئەیوت ئەو کچەی کە ئەو ئەیوت

یادداشتێك له لیژنه‌ی به‌ڕێوه‌به‌ری نه‌قابه‌ی مامۆستایانی کوردستانی عیراق - لقی سلێمانی

له لیژنه‌ی به‌ڕیوه‌به‌ری سلیمانی یادداشتێکمان به‌عه‌ره‌بی بۆ هاتووه که‌پێش‌که‌ش به‌ئێمه‌ش به کوردی یادداشته که بلاو ئه‌که‌ینه‌وه ..

سلاوێکی نه‌قابیانه :

به‌راستی ده‌رکردنی فه‌رمانی دامه‌زراندنی ئه‌و قوتابیه‌کچانه‌ی له سالی ۹٦۹ - ۹۷۰ له قوتابخانه‌ی هونه‌ری ناومال ده‌رچوون ، کاریکی زور باشی کرده سه‌ر نه‌قابه‌که‌مان‌و داوو ده‌زگایی په‌روه‌رده‌و قوتابییه ده‌رچووه‌کان له پاریزگاکه‌دا ، چونکه دامه‌زراندنی ژماره‌یه‌کی باش له ده‌رچووان‌و پڕکردنه‌وه‌ی بۆشاییه‌کانی خوێندن کاریکی چاك ئه‌که‌نه سه‌ر خوێنده‌واری .

سه‌بارەت به‌وه‌ی تائیستاش ئه‌و شوینانه زۆر ماون که بۆ به‌روه‌رده‌ی سلێمانی ته‌رخان کراون ، که خه‌لکی لێیان دبندریت ، که مانه‌وه‌یان به‌م‌جۆره ، وه بێ پڕکردنه‌وه ئه‌بیته هۆیی نه‌کردنه‌وه‌ی ئه‌و قوتابخانانه‌ی له‌مه‌وبیش داخرابوون ، وه‌هه‌روه‌ها کردنه‌وه‌ی قوتابخانه‌ی نوێ له‌و ناوچه زۆرانه‌ی که پێویستیان به‌کردنه‌وه‌ی قوتابخانه هه‌یه .

ئاشکراشه ئه‌و بۆشاییه‌ی له‌م رووه‌وه هه‌یه که له دوای دامه‌زراندنی ئه‌و قوتابیانه‌ش پڕنابیته‌وه که ئه‌مسال له به‌شی کوردی زانستگای به‌غداو قوتابخانه کشتوکالیه‌کانا ده‌رچوون ، له‌به‌رئه‌وه به پێویستمان زانی ئه‌م یادداشته پیش‌که‌ش بکه‌ین‌و تکاتان لێبکه‌ین که هه‌موو ئه‌و قوتابیانه دابمه‌زرێنن که له ساڵانی ۹۷۰-۹۷۱ و ۹۷۱-۹۷۲ و ۹۷۲-۹۷۳ له قوتابخانه‌ی هونه‌ری ناومال ده‌رچوون، چونکه ئه‌و ده‌رچوانه‌ش له توانایانا هه‌یه هه‌روه‌کو هاوڕێکانیان که پێشتر دامه‌زراون ده‌رس له قوتابخانه سه‌ره‌تاییه‌کانا بلێنه‌وه ، که به‌وه ره‌نگه بتوانریت هه‌موو بۆشاییه‌کانی خوێندن له ناوچه‌کانا پڕبکرێنه‌وه . ئه‌مه سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی گیروگرفتیکی گه‌وره له گیروگرفته‌کانی وڵات چاره‌سه‌ر ئه‌کریت ، چونکه وه‌کو ئاشکرایه ئه‌گه‌ر نه‌لێین هه‌مووی ، زۆربه‌ی زۆری ئه‌و ده‌رچوانه له خێزانی چینه هه‌ژاره‌کانی وڵاتن ، وه ئاواتی که‌س‌و کاریان به‌ستراوه به دمه‌زراندنیانه‌وه .

لیژنه‌ی به‌ڕیوه‌به‌ری نه‌قابه‌ی ماموستایانی کوردستانی عیراق - لقی سلێمانی

هاوکاری :

له‌کاتیکا ئیمه پشتگیری ئه‌و داواکاریه‌ی لیژنه‌ی به‌ڕیوه‌به‌ری نه‌قابه‌ی ماموستایانی کوردستانی عیراق لقی سلیمانی ئه‌که‌ین .. تکا له هه‌موو ڕێکخراوه‌کانی کوردستان ئه‌که‌ین که له‌مه‌وڵا وینه‌ی یادداشت‌و بیرخه‌ره‌وه‌و نوسراوه‌کانیان به کوردی بنێرن .

دکتورا له‌ئابوری کوردستان

روژی چواز شه‌مه ۲٦-۹-۱۹۷۳ کاك بۆزاد محمد سعید ده‌رچوی کولیجی ئابوری چوو بۆ کۆداری چیکوسلۆڤاکی بۆ ئه‌وه‌ی پله‌ی دکتورا له‌ئابوری کوردستان وه‌ربگرێ پیشه‌کی هیوای سه‌رکه‌وتنی بۆ ئه‌خوازین .

وه‌رگرتنی قوتابیان له‌قوتابخانه‌ی ماموستایان له‌دهۆك

له وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده بڕیار دراوه ئه‌و قوتابیه کچانه‌ی که له‌قوتابخانه ناوه‌ندی‌یه‌کانا ده‌رچوون له‌قوتابخانه‌ی ماموستایانی سه‌ره‌تایی له‌پارێزگای دهۆك وه‌ربگیرێن که مه‌رجی وه‌رگرتنیان تیایه . سه‌رچاوه یه‌ك له‌وه‌زاره‌تی ناوبراوه‌وه وتویه‌تی ئه‌مساڵ له‌م قوتابخانه‌یه‌دا ۲۰۰ قوتابی کوڕان‌و کچان وا‌ه‌رئه‌گرێن .

دوو بڕیاری ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆرش

ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕش بڕیاری‌دا واز له‌و قوتابیانه بێنێ که داوایان کردوه له په‌یمانگاکانی ماموستایان له ساڵی ۷۲-۹۷۳دا بخوێنن ، وه ئه‌و ماوه‌یه‌یان به دواکه‌وتن له خزمه‌تی سه‌ربازی بۆ حیساب نه‌که‌ن که به‌ندی ٤۰ له‌یاسای خزمه‌ت کردنی سه‌ربازی ژماره ٦۵ ساڵی ۹٦۹ی ده‌سکاری کراو ئه‌یگرێته‌وه . هه‌روه‌ها ئه‌نجومه‌ن له بڕیارێکی تراژیدیه‌وه‌یان داناوه که ئیتر بارمته‌ی دارایی (بدل النقدی) وه‌رنه‌گیرێ‌و له خزمه‌ت کردنی هیچ که‌سیش نه‌بورن .

دوهه‌واڵ له‌که‌رکوکه‌وه

● ناوچه‌ی ئوه‌دان کردنه‌وه‌ی ژوروو له پاریزگای که‌رکوك دوینی ئه‌رکی کردنه‌وه‌ی پێنج قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی‌و نمونه‌یی شه‌ش پۆلی له پاریزگاکه‌دا داوه به به‌لێنده‌ره‌کان که ئه‌م قوتابخانانه ٦۰ هه‌زار دیناریان تێ‌ئه‌چێ .

● ئه‌ندازیاریتی ئاو له که‌رکوك ۳ بیری ئیرتیوازی له سێ ئاوایی ناوچه‌ی داقوق‌و تازه‌خورماتو هه‌لکه‌ندووه که هه‌ر یه‌ك له‌م بیرانه له‌سه‌عاتیکدا ۷ هه‌زارو ۲۰۰ گاڵون ئاو هه‌ڵ ئه‌هێنجن .

یه‌که‌م سه‌رکردن به‌ده‌رزی له‌عیراقا

روژی سێشه‌مه‌ی رابوردووچه‌ند پزیشکیکی عیراقی توانیویانه سه‌رکردن به ده‌رزی تافی بکه‌نه‌وه‌و به‌هوی ده‌رزی ئاژنه‌وه له‌شی مرۆڤ سه‌ربکه‌ن .. وه‌کو زانراوه عراق له‌م کاره سه‌رکه‌وتوه‌دا دووه‌م‌ده‌وله‌ته له دوای چین که بتوانیت به‌هۆی ده‌رزی ئاژنه‌وه له‌شی مرۆڤ سه‌ربکات . که ئه‌مه‌ش سه‌رکه‌وتن‌و به ده‌س‌هێنانێکی گه‌وره‌یه ده‌ست پزیشکه‌عیراقیه‌کان که‌وتوه . ئه‌م تاقی‌کردنه‌وه‌یه‌ش دکتور که‌مال سامه‌رائی به‌ده‌ستی‌خۆی کردویه‌و دکتور عزه‌ت‌مسته‌فاش وه‌زیری ته‌ندروستی خۆی سه‌رپه‌شتی کردووه‌دکتور سامه‌رائی وتویه ئه‌وده‌رزیه که ئه‌م نه‌خوشه‌ی پێ سه‌رکراوه له ولاتی چین‌وه‌رگیراوه وه وتویه نه‌خوشه‌که‌ه‌ه‌ستی به‌هیچ ئازاریك نه‌کردوه ئه‌وه‌ی شایانی باسه‌ئه‌م سه‌رکردنه بۆ منداڵبوونێکی (قیصری) ئافره‌تیك به‌کار هێنراوه .

گۆشه‌ی ته‌ندروستی

سیلی لوی له‌مفاوی

دکتۆر نه‌وزاد

● کومه‌ڵێك لوی له‌مفاوی له‌له‌شی ئاده‌میزادا هه‌ن که له‌ش ئه‌پارێزن له‌و به‌کتریایانه‌ی‌دینه ناوله‌شه‌وه .

ئه‌م لووانه هه‌ندیك شانه‌یان (خلایا) تیایه به‌لاماری ئه‌و به‌کتریایانه ئه‌دەن که له‌ریگای‌عه‌ناسه‌و به‌هوی خوارده‌مه‌نی‌یه‌وه دێنه‌ناو له‌شی‌ئاده‌میزاده‌وه‌وه له‌ناویان ئه‌به‌ن .

وه ئه‌گه‌ر بێتو توانای له‌ش که‌م بێته‌وه‌و به‌ربه‌ره‌کانی به‌کتریای پێ‌نه‌گرێت ئه‌وه‌هه‌ندی به‌کتریا وه‌کو به‌کتریای سیل له‌م لووانه‌دا ئه‌مینێته‌وه‌و به‌ره ئه‌سینی‌و ئه‌و ئاده‌میزاده دووچاری نه‌خوشی سیلی له‌مفاوی ئه‌کات‌و نیشانه‌کانی ده‌رئه‌که‌وێت .

● **نیشانه‌کانی نه‌خوشی :** لوه‌کانی مل گه‌وره ئه‌بی‌و چه‌ند لوویه‌ك به‌یه‌کدا ئه‌نووسین ، ناوه‌راستی ئه‌م لووانه ئه‌توێنه‌وه‌و ئه‌بنه (جه‌راحه‌تیکی)خه‌ست . ئه‌گه‌ر نه‌خوش زوو به‌زوو چاره نه‌کریت نه‌واجه‌راحه‌ته‌که ئه‌ته‌قێت‌و دیته ده‌ره‌وه‌و نه‌خوش ناره‌حه‌ت ئه‌کات .

● ئه‌م نه‌خوشی‌یه له‌یه‌کێکه‌وه بۆ یه‌کێکی‌تر ناچیت، زوربه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ی تووشی‌دین له‌وانه‌ن که شیری مانگا ئه‌خۆن ، چونکه ئه‌م به‌کتریایه‌له‌شیری مانگادا زوره .

● **چاره‌کردنی :**

به‌هوی سێ ده‌رمانه‌وه چاره‌ئه‌کرێت که چاکترین بکوژی به‌کتریای سیلن ، (ستربتو-مایسین ، ئای ئین ئێچ ، پاسل) یان پێ ئه‌لین . هه‌ندی جارئه‌بی نه‌خۆش (عملیات) بکریت .

چه‌ند سه‌رنجێك ده‌رباره‌ی

ڕێزمانی قوتابخانه سه‌ره‌تاییه‌کان

ئه‌گه‌ر به وردی سه‌یری کتێبی ڕێزمانی کوردی بکه‌ین که بۆ پۆلی پێنجه‌م‌و شه‌شه‌می سه‌ره‌تایی له‌لایه‌ن ده‌سته‌یه‌ك له‌ئاره‌زایانی زمانی کوردی-یه‌وه دانراون که بریتین له‌ماموستایان (نوری علی امین . شیخ محمدی خال . محمد مصطفی کوردی . کامل حسن‌بصیر) چه‌ند هه‌له‌یه‌کی ئاشکرا سه‌رنجمان ڕائه‌کێشێ‌و بیویستی‌یان به لێدوانێك هه‌یه، وه هه‌رچه‌نده کتێبه‌کان‌وه‌به‌تایبه‌تی (ڕێزمانی پۆلی پێنجه‌م‌و شه‌شه‌م) تاوه‌کو ئیستا دوانزه جار چاپ‌کراونه‌ته‌وه ، به‌لام زوربه‌ی ئه‌وهه‌لانه‌یان تیادا دووباره بۆته‌وه .

به‌شێوه‌یه‌کی گشتی

١ - کتێبه‌کان به‌یه‌ك زاراوه نووسراون‌و پڕن له وشه‌ی‌گران که قورساییه‌کی زۆر ئه‌خه‌نه سه‌رشانی ماموستاو قوتابیان . وه واباشتر ئه‌بینین له‌هه‌موو زاراوه‌کانی زمانی کوردی که‌لك وسود وه‌ربگرێ‌و رسته‌له‌هه‌مه جۆریان دروست بکرێ . به‌تایبه‌تی که ئیستا ئه‌م‌کتیبانه له هه‌موو قوتابخانه‌کانی کوردستانی‌عیراق ئه‌خوێندرێن .

٢ - کتێبه‌کان سوود به‌خش‌تر ئه‌بن ئه‌گه‌ر فه‌رهه‌نگۆکێکی بچوکی مام‌ناوندی‌یانه له‌کۆتایی هه‌ر کتێبێکدا هه‌بێ ، بۆ ڕوون‌کردنه‌وه‌ی وشه‌ی گران

ڕێزمانی

پۆلی پێنجه‌م

١ - له‌شه‌ره‌تای کتێبه‌که‌دا (ل‌ه) پیته‌کانی زمانی کوردی به‌شیوه‌یه‌کی کۆنی حوجره‌کان نووسراونه‌ته‌وه . بۆ پێناسینی پیته‌کان له‌جیاتی ئه‌وه‌ی که وشه‌یه‌ك بنوسرێ پیتێکی تیادابێ ،ناوی پیته‌که نووسراوه وه‌کو :

(أ : ئه‌لف ، ء : هه‌مزه ، ج : جیم ، د : دال) وه ئه‌مه شێوه‌یه‌کی کۆنه‌و سه‌ر ناخوێندرێ . به‌ڵکو ئه‌م بابه‌ته له‌پۆلی شه‌شه‌م ده‌خوێنرێ له‌ته‌ل ئه‌وه‌شا له‌ڕاهێنانی ١٦ی لاپه‌ڕه‌ی ناوبراودا ، له‌ژێر ئه‌م ناوونیشانه‌دا (هێڵێ بهێنه به‌ژێر ئه‌و ڕاناوه لکاوانه‌دا که‌له‌م ڕستانه‌دا هه‌ن) داخوازی له‌قوتابیان کراوه که راناوی لکاو بدۆزنه‌وه .

ڕێزمانی پۆلی شه‌شه‌م

هه‌روه‌ها ده‌رباره‌ی ئه‌م کتێبه ئه‌م سه‌رنجانه‌م ئه‌خه‌مه پێش‌چاوو :

١ - له‌نموونه‌کانی لاپه‌ره (١٦)ه‌دا ڕسته‌ی (باران ئه‌بارێ) چواره‌مه که‌چی له‌شه‌رحه‌که‌دا دواخراوه .

٢ - له‌لاپه‌ره (١٢) نمونه‌ی هه‌شته‌م - بابه‌تی ته‌واوکه‌ر ، پالپشته‌که‌ی (ئه‌ترسێ) که (منالە) دیاری نه‌کراوه .

٣ - له‌لاپه‌ره (١٦) بابه‌تی (کرداری داخوازی) ڕسته‌ی پێنجه‌م له نموونه‌کان که (گولناز چێشته‌که بخۆ) یه شه‌رحه‌که‌ی دیار نی‌یه‌و کرداری داخوازی ون بووه .

٤ - له‌ڕاهێنانی ١٠ی لاپه‌ره (٣٠)ی بابه‌تی کرداری داخوازی‌دا ، له‌ئیعرابه‌که‌دا وتراوه : - ت - ته‌واوکه‌ری سه‌ربه‌خۆی (وانه‌که‌یه) هه‌رچه‌نده بابه‌تی (ته‌واوکه‌ری سه‌ربه‌خۆ) له‌پۆلی شه‌شه‌می سه‌رتاییدا نه‌ماوه .

٥ - له‌لاپه‌ره (٣٦) ، بابه‌تی (ناوی تاك‌و ناوی کۆمه‌ڵ) ، ڕاهێنانی (١١) وشه‌ی (ئه‌کێڵی) به‌وه دانراوه که (ڕانه‌بووردووه ، ئه‌خباری‌یه) که‌چی ئه‌خباری له‌پۆلی شه‌شه‌مدا نی‌یه .

٦ - له‌لاپه‌ره (٣٤) له‌بابه‌تی (ناوی تاك‌و ناوی کۆمه‌ڵ)دا له‌ڕاهێنانی (٨) ئه‌ڵێ (ده‌تۆش ئه‌م ناوه تاکانه‌ی خواره‌وه ، وه‌ك وێنه -ب- بکه له‌قوتابی‌یان ئه‌شێوێنی . به‌ڵام شێوه‌ی تازه وایه که وتمان وشه‌یه‌ك بنوسرێ وه‌کو :

(أ : دارا ، ء : ئه‌وه ، ج : ڤاج ، د : ئازاد)

٢ - ئه‌زانراوه که ئایا پیتی (ع) له‌زمانی کوردی‌دا هه‌یه یان ئا . وه زوربه‌ی زانایان لایان‌وایه که پیتی (ع) له‌کوردی‌دا نیه‌و پاش ئه‌وه‌ی به‌هۆی ئاینی ئیسلامه‌وه زمانی عه‌ره‌بی له‌کورده‌واریدا بڵاو بووه‌وه ، ئه‌وپیته هاتۆته ناو ڕیزی پیته کوردی‌یه‌کانه‌وه . جگه له‌وه‌ش دانه‌رانی به‌ڕێز وشه‌یه‌کی کوردی‌یان نه‌هێناوه بۆ نمونه که پیتی (ع)ی تیادا بێ .

٣ - له‌هه‌مووی سه‌یر تر ئه‌وه‌یه که چواریت به‌ناوی (ل) دانراوه .. هه‌مووزمانێك له‌جیهاندا یه‌ك (ل)ی تیادایه ، ته‌نیا ئیمه چوارمان هه‌یه ، زوربه‌ی زمان‌ناسان لایان وایه که تاکه یه‌ك (ل) هه‌یه ته‌نیا له‌کاتی خوێندنه‌وه‌دا ده‌نگی به‌دیار ئه‌که‌وێ ، ئایا قه‌له‌وه یان لاوازه .

به‌لام ئه‌م چوار (ل)ه نوسینی کوردی ئه‌شێوێنی‌و سه‌ر له قوتابی تێك‌ئه‌دات . وه ئه‌و چواز (ل)ه که خراونه‌ته ناو ڕیزی پیته‌کانه‌وه ئه‌مانه‌ن :

(ل : لام ، ڵل : لامی‌گیراو ، ڵ : لام ، ڵل : لامی‌گیراو) . به‌لام ئایا زانایه‌ك ئه‌مه به‌راست‌دائه‌نێ ، چۆن پیتێك که‌ته‌نیا گیراوبێ به‌پیتێکی سه‌ربه‌خۆ ئه‌نوسرێ ؟.

٤ - له‌زۆر شوێنی کتێبه‌که‌دا تاکه وشه‌یه‌ك به‌دوو شێوه نووسراوه :

سوتا (ل ٤٥)

سووتا (ل ٤٦)

ئه‌م ده‌رمانه - ل ٥٠ -

ئه‌م ده‌رمانانه (ل ٥٠)

ڕێزی (١٧)ه‌م .

به‌که‌ینێت (ل ٥٠)

به‌که‌یێنێت (ل ٥١)

مه‌عنادا (ل ٥٢) باشتره

ئه‌گه‌ر بڵێین مانادا -

٦ - له‌لاپه‌ره (٧٨)ی کتێبه‌که‌دا بابه‌تی (ڕاناوی لکاو)

ڕه‌شید دۆسکی

ئه‌ندامی یه‌کێتی نووسه‌ران

لقی دهۆك

ئه‌م هه‌فته‌یه له‌مێژوودا

- نه‌ریمان -

ئه‌م هه‌فته‌یه‌مان که‌له ٢٩ی ئه‌یلوله‌وه تا ٥ی ته‌شرینی‌یه‌که‌م ئه‌گرێته‌وه‌و ڕێکه‌وتی ٣ تا ٩ی‌مانگی ڕه‌مه‌زانی پڕۆژه‌و هه‌روه‌ها ڕێکه‌وتی ٧ تا ١٣ی‌ره‌زبه‌ری کوردی‌یه ئه‌م ڕوداوه گرنگانه‌ی تیادا قه‌وماوه :

ڕوداوی ئاینی - به‌هۆی‌مانگی ڕه‌مه‌زانه‌وه -

له ٣ی ڕه‌مه‌زانی ساڵی ٣ی کۆچی غه‌زای (ئوحود - أحد) ڕوی‌دا .

له ٧ی ڕه‌مه‌زانی ساڵی ١٠ی کۆچی ئه‌بوتالیب کۆچی دوایی‌کرد .

ڕوداوی کوردی -

له ٣٠ی ئه‌یلولی ساڵی ١٩٢٢دا پێشه‌وا شێخ‌مه‌حمودی حه‌فید له‌دیلی ڕزگاری‌بوو ، وه‌گه‌یشته‌وه سلیمانی .

له ١ی تشرینی ١٩٣٧داله‌به‌ر گرانی شه‌کروچاو بار گران‌بوونی کۆمه‌لگای هه‌ژاران ٢٠ خێزان له‌خانه‌قی‌بریاریان‌دا ئیتر نه‌یخونه‌وه‌و تا ئیستاله‌سه‌ر ئه‌و بریاره ماون .

له ١ی تشرینی ١٩٤٣دایه‌که‌م ژماره‌ی ڕۆژنامه‌ی (ریاتازه)ی کوردی له‌ئه‌رمینیای‌سۆڤیاتی بڵاوکرایه‌وه ، ئه‌وی شایانی باس‌بێت ئه‌م ڕۆژنامه‌یه‌تا ئیستاش به‌رده‌وامه .

له ٢ی تشرینی‌ساڵی ١٩٧٠دانووسه‌رانی کورد له‌به‌غدا یه‌که‌م کۆنگره‌یان پێك‌هێناوده‌سته‌ی‌به‌ڕێوه‌به‌ر هه‌ڵبژێردرا .

ڕوداوی عیراقی‌و عه‌ره‌بی :

له ٢٩ی ئه‌یلولی ١٩٧٠داشه‌ڕی (فه‌له‌ستین) ته‌واوبوو .

له ٢٩ی ئه‌یلولی ١٩٧٠داسه‌رۆك جمال عبدالناصر کۆچی دوایی‌کرد .

له ٣٠ی ئه‌یلولی ١٩٥٨داباسای چاك‌کردنی کشتوکالی عیراقی بڵاوکرایه‌وه .

له ٣ی ته‌شرینی ١٩٣٢داعیراق له کۆمه‌ڵی نه‌ته‌وه‌کان (عصبة الامم) قبوڵ‌کرا .

له ٤ی تشرینی ١٩٧٢داشاعیری پێشکه‌وتن‌خوازی عیراقی (حسین مه‌ردان)کوچی‌دوایی‌کرد .

ڕوداوی جیهانی :

له ١ی ته‌شرینی ١٩٤٩داکۆماری گه‌ل ، چین دامه‌زرا .

له ٢ی ته‌شرینی ١٨٨٩داغاندی پێشه‌وای هیندستان له‌دایك‌بوو .

بڕوانه ل -٧-

کورد و کوردستانه‌که‌ت بناسه

ابراهیم گۆرانی

یه‌کێکه له‌زانا ئاینیه‌کانی‌سه‌ده‌ی یانزه‌هه‌می کۆچی ، له ساڵی ١٠٢٥ی‌کۆچی له‌شاره‌زور له‌دایك بووه ، بۆ خوێندن‌چۆته شام‌و میسر له‌وێشه‌وه روی‌کردۆته مه‌دینه‌ی منوره له‌وێ جێگیربووه‌و ناوبانگی‌ده‌رکردوه‌و بۆته یه‌کێك له‌هه‌ره به‌ناوبانگه‌کانی ئه‌و ناوچه‌یه‌و ده‌ستی‌کردۆته ده‌رس‌وتنه‌وه‌و ئه‌م کتیبانه‌شی‌داناوه - (١)النبراس‌لکشف الالتباس فی الأساس . (٢) ضیاء المصباح فی شرح‌بهجة الارواح . (٣) القول‌الجلی فی تحقیق قول الامام زین الدین‌بن علی . (٤) قصر السبیل الی توحید الحق والوکیل . (٥)ستر العقیدة . (٦) اشراق الشمش بتعریب الکلمات‌الخمس(٧) القول المبین فی مسألة التکوین . (٨) مسالك الابرار الی أحادیث النبی المختار . (٩) المسلك الجلی فی حکم سطح‌الولی . (١٠) اتحاف الخلق بتحقیق مذهب السلف .

له ساڵی ١١٠٠ی کۆچی ئه‌م‌زاته کۆچی دوایی کردوه .

شۆڕشی (١١)ی ئه‌یلول له‌کۆڕێکی ئه‌ده‌بی‌دا

به‌بۆنه‌ی بیره‌وه‌ری ١١ی ئه‌یلول -ی ١٩٦١ که ڕۆژی ڕاپه‌ڕینی گه‌ل کورده ، له‌لایه‌ن یه‌کێتی‌ی نووسه‌رانی کورد - لقی که‌رکوك‌و هه‌ولێر - ه‌وه له‌باخچه‌ی یانه‌ی ماموستایانی کوردستان - لقی هه‌ولێر کوڕێکی ئه‌ده‌بی فراوان به‌سترا .

پاش ئه‌وه‌ی کاك یوسف ده‌رگه‌ڵی به‌خێرهاتنی‌دانیشتوانی کرد کۆره‌که به ده‌قیقه‌یه‌ك‌وه‌ستان بۆ گیانی پاکی شه‌هیدانی کوردستان‌و عیراق‌ده‌ستی‌پێ‌کرد .

ئینجا کاك احمد شریف‌ووتاری ی . ن . ك - لقی هه‌ولێر -ی خوێنده‌وه ، راستی‌یه‌که‌ی وتاری ناوبراو پربه‌پێستی بیره‌وه‌ریه‌که‌بۆ له‌رووی ئه‌ده‌بی‌و سیاسی‌یه‌وه .

دوابه‌دوای ئه‌و ئه‌م براینانه‌ی‌خواره‌وه چه‌ند شیعرو چیروك‌و باسیکیان پیش‌که‌ش کرد :-

مجید سێ‌کانی ، مدحت‌بی‌خه‌و ، اسماعیل ڕۆژبه‌یانی، مقدید سۆران ، سلام محمد ،کریم شاره‌زا ، احمد محمد اسماعیل ، مجید هێرش ،ڕوءوف هه‌مه‌وه‌ند ، محمد موکری ، جمیل ره‌نجبه‌ر .

شایانی‌باسه یه‌که‌م جاره‌هه‌زار که‌سی زیاتر له کۆریکی ئه‌ده‌بی وا ئاماده‌بین ، بێ‌گومان‌ئه‌مه‌ش نیشانه‌ی پایه به‌رزی بیره‌وه‌ری‌یه‌که‌یه .

نمونه‌یه‌ك له فۆلکلۆری کوردی :

مام مۆتك

به‌پێنووسی مامۆستا محمدتۆفیق وه‌ردی

پێشوونان ده‌لێن : « لیم بۆته‌مام مۆتك » یان خۆی کردوه‌به « مام مۆتك » یان ئایا تۆ« مام مۆتکی ؟ » و ... و ... له هه‌رناوچه‌و شوینیکی کوردستان گه‌ڵێ مروڤی بلیمه‌ت پیاوی خۆشه‌ویستی ناوخه‌ڵك‌وقوشمه‌وقسه‌خۆش یان خاوه‌نی زانست‌و بیروڕایه‌کی فراوان‌وبه‌که‌ڵك هه‌ڵکه‌وتوون . به‌ڵام به‌داخه‌وه له‌به‌ر باری سیاسی‌وکۆمه‌ڵایه‌تی ڕابوردووی کوردو نه‌بوونی ڕۆژنامه‌وگۆڤارو خوێنده‌واری له‌بیرچونه‌ته‌وه له‌وانه « کفره احمد » -ه ، کفر احمد مرۆڤێکی میللی شۆڕشگێڕه سه‌ده‌هاقسه‌ی کردوه‌یان‌به‌ناوی ئه‌ووه‌وقسه کراوه که ئێمه له‌و سه‌ده‌یه‌دا ناومان‌ناوه « یاخی - متمرد » یانی یاخی له‌سیسته‌می ژیان‌و کۆمه‌ڵایه‌تی‌و باری سیاسی ئه‌وحه‌له به‌تایبه‌تی له قۆناغی« فیودالیزم - ده‌ره‌به‌گی »دا .

ئه‌حه‌ی‌کرنوو که یه‌کجار ناوبانگی‌هه‌یه له‌ناوچه‌ی‌سلیمانی و شاره‌زوور دائه‌ویش یه‌کێکه له‌وبلیمه‌تانه گه‌ڵێ قسه‌و چیرۆکی لێده‌گێڕنه‌وه‌به‌تایبه‌تی« پێڵاوه‌که‌ی ئه‌حه‌ی‌کرنوو » که له « ابو القاسم الطنبوری »که‌مترنیه . کابرای بوێژی هه‌ورامانی خاوه‌نی هۆنراوه‌ی :**خوایه‌من‌وتۆ با بێینه جواو چاکه‌ی تیا نه‌بێ به بێ‌چاووڕاو چل‌ساڵ‌له‌سه‌ریه‌که‌ره‌ه‌زانم گرت وه‌ناوو وه‌نان پارشێوم ده‌کردسه‌نه‌دی عومرم وه‌په‌نجا گه‌یی خوشیم قه‌ت له‌ژێر سایه‌نانه‌دی**

* * *

یان فه‌لسفه‌ی « مامه‌خه‌مه »که ئیجگاربه زه‌یی و پیاوێکی به‌په‌ڕۆش بووه بۆ خه‌ڵکی‌بێ‌ده‌ره‌تان وڵێ‌قه‌وماو ، چیرۆکی (جاشکه‌که‌ی که به‌بێ کڵك‌هاته دنیا) وه وێنه یه‌که له فه‌لسه‌فه‌ی ئه‌و حه‌له‌مان ، وه‌ئه‌م‌مروڤانه ئازاری خه‌ڵکیان به‌ئازاری خۆیان‌زانیوه ! له‌م‌سه‌ده‌یه‌شدا له‌ناو کورده‌واری‌ده زیندوون وه‌کوو :

« صالح شیره » له‌هه‌ولێر ، أحمد شوکری له‌سلیمانی ، خاله‌ره‌جه‌بوه ، ابه‌شیکیشیان له‌وساڵانه‌ی‌دواییدا سه‌ریان نایه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی قسه‌خۆشه‌کانیان کۆکرینه‌وه وه‌کو : شێخ مه‌ڵا صدیق له‌گۆیه ، حه‌مه‌ده‌مینه‌گۆجه ،کاك نوری هیرانی له‌ناوچه‌ی خۆشناو ، سه‌مه‌دی‌حاجی مه‌نجه‌ڵ ، « مامۆستا بشیر مشیر » ، « خاله‌سه‌رحه‌د » ، وه .. (حسین قه‌ره‌داغی)

* * *

جابابێینه‌وه سه‌رباسه‌که‌ی ده‌ستمان پێ‌کرد « مام مۆتك » (مام مۆتك) .. پیاوێکی به‌ناوبانگی ناوچه‌ی خۆشناوه هه‌ندێ ده‌ڵێن له‌دێی « وه‌رتێ »له‌باری کۆمه‌ڵایه‌تیه‌وه ، زۆر پاش‌که‌وتووه هاتۆته دنیاوه‌وهه‌ندێکی تریش واده‌زانن که له‌خێڵی خۆشناوه‌و که‌س نازانێ‌خه‌ڵکی کام‌گونده . ئێمه لێره‌دا ناتوانین هه‌موو قسه‌و چیرۆکه‌کانی بنووسین وه بۆچی ئه‌و قسانه‌ی‌کردوه به‌ڵام پیره‌میرده‌کانی ناوچه‌ی خۆشناو ده‌ڵێن ، له‌وکاته‌دا که نه‌خوێنده‌واری‌و نه‌زانی له‌وناوچه‌یه‌دا باڵی

بڕوانه ل -٧-

لاپه‌ره -٤-

institut kurde de paris

دگەل توورەڤانەکی دەی

ژنڤسینا : انور محمد طاهر

لسەر هندەك پسیارا کو صدیق علی کرن ژتورڤانێ بەرکەتی (انور محمد طاهر) ژتورڤانێت دەڤەرا بەهدینا لپارێزگەها دهوکێ ، ئەڤ وەلامە دان ابکورتی :

پ : ئەرێ .. راستە ئەم دێشێین خاندگەها ئەدەبی (تحدید) بکەین .. بوباشە ڕوژا مللەتێ کورد ؟

و : گەلەك ساناهیە هەکە ئەم بێژین : وەکی هەمیا ، خاندگەها ریالزما سوشیەلیست دگونجیت دگەل قوناغا مللەتێ کورد ئوخاندگەها ریالزما سوشیالیست .. دێشێین هەمی خەمو کوڤانێت سەرکەفتنا مللەتێ کورد دیارکەین لجەند قالبێت ئەدەبی‌دا ژشیقرو چێروکو سەرهاتیا .

بەلێ هەر ابەرهەمەك ژئەدەبێ مروڤی خاندگەهی پێڤە نەبیت ئەم بەرهەمەکێ چەوت یێ کونەپەرست دانین . ئەگەر ئەدەبەك هات بنافێ خاندگەها ریالزماسوشیەلیست ابەرهەمەکێ ئەدەبی‌دانا ، ژڤان چیروکو شیعرو رویدانا ئو دویربو ژبارێ کومەلایەتی یان جافلێکرنو کوتەکی تێدا بیت ئوئاشکرابو ژلایێ هونەری‌ڤە دێ باشکەستی بیت هەکە تورڤانەك هاتو بەرهەمەك دانا ابەلێ ژتەخا (دەرە بەگا) ئو بورجوازیا بیت ، ئەڤ تورە دێ چیت بولایێ سەربەردانێ‌ڤە (لیبرالی) ، فێجار ئەم دێ چ بریار لسەر دەین .. ئەز دبێژم ئەم نەشێین چ خاندگەها لسەر دانین ابکوتەکی .

هەروەچکو ماموستا عزالدین مصطفی دبێژیت : ڕوابگە بەرهەمەکێ بورجوازیە (بەیان - ژمارا (٨) سالا ١٩٧٣ئ شوین‌وارا ، خونیاوان تێکەلی بیانیا نەبویە ئوێت مایەن هەردەم تورێ خو یێ پاراستی‌ژبیچ بونێ ، نەوەکو (العزاوی - الحسنی - الدملوچی) گوتی ئوتورێ وان ژێربێ‌کری ، بکورتی ئەزدبێژم ڕوانگەهەکە یێ باقژبیت یێ بێ چەپو چەپەلی ابیت دێ فایدە نوقازانجا مللەتێ کورد تێدابیت .

بەلێ ئەحمەدێ خانی شاعیرێ مللەتێ کورد وەلێ هەکە ئەم بزانین مللەتێ کوردچ بارێ کومەلایەتیێ دابوئو نەخاسمە سەرمادارى (الرأسمالیة) پەیدا بویان نە ..

د. عزالدین مطصفی چەندبە ندێت (مەموزینێ) لێکددەت ئاناشکرادکەت کومللەتێ کورد لسەردەمێ (خانی) گەهشتیەڤی پلی هەروەسا سەرچاوێکی مێژووی کو کتێبا (ووریا چەلەبی) سیامەنامە باسێ چەزیرابوتان دکەت کو گەلەك بازرگانیەتی لەبوتان دا تێتەکرن ، باسێ بازاڕێت بوتان کو گەلەك (سنعەت) تێدا هەنە ئاشکرا دبیت کو بازێرێ بوتان کەمترنینە ژباژێرەکێ ئەوروپال چەرخێ (١٧)ێ دا .

وەلێ بهێنە سەرپسیارامە کوخانی نوینەرێ کیش‌تەخێ بو :

خانی دبێژیت :
تابیعەتی وان‌ئەگەر چی‌عارە
ئەوعارە لخەلقێ نامدارە
ناموسە لەحاکم ئو ئەمیران
ئاوان‌چیە شاعیرو فەقیران

ژلابەرێ (٣٤)ێ ژکتێبا مەموزینا یاهاتیە چابکرن لهەبلێرێ لسەردەستێ کێوێ موکریانی .

هەروەسا خانی هێرش‌دبرنەسەر حاکمو میران چ باوەری یێ نەبو دکوڤان‌دێرادا :

دبێژیت ل لابەرێ (٩١)ێ‌دا ئەواهاتیەچابکرن لسەر دەستێ کێوێ موکریانی لهەبلێرێ :

حاکم ابەباطن‌و بەظاهر — بێ شوبهە مشتابهن بەئاکر
ظاهر بەسیامی وبەنەوروز — باطن ژمداری دەرون
زینهارابەوان نەکەی‌توبارە — کەربابو پس‌وەکەریرادەر
خاسی‌کو مقربی دبەدخوا — نیزیك‌بین نعوذ باللە
هەروەسا خانی مەزن‌زاد — دڤێ میر زین الدین دبێژیت
ئاش‌دەمە ظالمان دەگێرن — دەخلێدە ظالمان دەهێرن
ئاشی‌مە ئەگەرچی وەقفێ‌عامە — کووی‌تژی گارس حەرامە
وی‌گارس‌چارێك دەرچیت — ئەڤ‌حادثە ابومەدێ هەلینت
ئەڤ‌عادەتە نینەخاصێ میران — نابینی لە دەرێ فەقیران

وەلێ‌ئەز ژی‌پسیاردکەم کە(خانی) ئەگەر شاعیرێ‌تەخا رێنجبەرانەبیت ... نەرێ‌ئەڤێن‌بێژن نەوەیە ، چیە بەلکی بدەستێ وانە .

خانی نافێ‌پارا گەلەك‌جارا یێ‌بەحس‌کری ئەگەرهندەجارا مەبەستاوی (ئەدەب) بیت‌چەند جارێت دی هەر ئەو باس یێ کری وەك دبێژیت :

نقدی‌مە دبوبە مەسکوك — نەدمابێ ڕەواج‌و مەشکوك
هەرچەندکو خالص‌و تەمیزن — نەقدبێ بەسکەی عەزیزن

بەرپەرێ (٣٧)ێ ژکتێبا (مەموزینێ) چابێ کێوێ موکریانی ل هەبلێرێ دسالا(١٩٦٨)ێ ڤێ دبێژیت .

دیساخانی دبێژیت :

... مەپیلەکی عمل کر
... جوهری دغەل‌کر
دین‌چوو نەکەت بەدەست‌مەدینار
پاش‌ژ تجاری‌بوبینە صفار
ئەڤ‌بوول ئەگەر چی‌بی‌بەهانە
بەکرونەو صاف‌وبێ بوهانە

دیسان دبێژیت :

صڤری‌مەی سورە اشکارەلە
زیف نینە ابیبن کوکەم عیارە
نەقدی‌مە بێژەکەم بەهایە
بێ‌سکەی شاهی شەهرەوایە
سەدبار هەبن فلوس احمر
دەرحال دکەت یەك نەظەر

بەرپەرێ (٣٨)ێ ژکتێبا مەموزینێ چاپێ‌هەبلیرێ ئەوا هاتیە چاپکرن لسەر دەستێ کیوێ موکریانی .

ابێ‌گومانی خانی باسی پارایێ‌کری بەئاشکریی . چەند غەزەلێن ئەحمەدێ خانی ئەڤێن‌بەردەستێ‌مە کو(ئەکادیمیا ڕوژهەلات ناسا) لیننغراد بەلاڤ‌کرین هەربەردەوام بونا خاندگەها جەزیریە چەرخنەك‌و نەشێن (انکار) بکەن .

گەلەك‌ژوان (استعارە) و (بلاغە) جزیری بکارئینان هەرخانی دوبارکرین .

ئەڤە ژلایێ غەزەلێت خانی‌ڤە بەلێ‌هەکە ئەم بەراوور دکێ دگەل غەزەلێن جزیری‌ڤە (مەموزین) بکەن‌ئەڤە ئاشکرایەکو مەموزین لسەر کێشا (مثنوی) .

نەوەك غەزەلا کو لسەرکێشا (عروضێ) عەرەبیە ژفارسیە هاتیە ناڤ شاعیرن کورد .

بێنەسەر ابناغێ‌پسیارا کودبێژت غەزەلێن جەزیری چێترن‌یان ئێت خانی ئەم‌نەشێین دچەند ئاخفتنادا بریارێ لسەر بدەین .

نەوەك دویرابیت‌لێ‌زانستی‌ڤە چەند لیکولانو هەلکولان ئێت دویرو درێژ پێدڤین، دڤی‌دەمی‌دا نەشێین لسەرڤێ بەرپەرێ پسیارکێ لسەر بکەین چنکی‌کار کرن‌دڕوژنامادا نەوەکو نڤیسنا دگوڤارا دایە .

● لسەر نڤیسینێت‌تورەی‌دا ئانێت شێعرو سەرهاتیا مەدڤێت کورت ڤەبرن ، هەکە مەبەستاڤێ ڕوژنامێ ئەونەبا کو : ئەم حەزدکەین هەمی کوردەك بنڤێسن هەمی‌تشتەکی مەبڤی ڕەنگی بەلاڤ‌نەدکرن لەو خاسمە نڤیسینێت نەهێنەخاندن ژخەتێ‌پیسو چەپەل ، هیڤی دکەین بنڤیسینەکا چاك بنڤیسن دابشێین بخوینین هەکە ئەم بەلاڤ‌ناکەین .

دەڤەرەکا مەیدانا دڤێ

دادێ ، دادێ !
ئەز دزانم دلێ‌تە دەریا
ئێشانە
کوچکێ تژی ،
پەل‌و ژانە
قۆناخا دیماهیا کاروانێ ،
دەردو خەمانە
بەندەرێ گەمیێن پڕی ،
ناهو کوڤانە
بەهاراتە ، زڤستانە
ئەز دزانم ،
هزرەتا زاروکا نانە
ژنەخشەیا ناڤێن جیهانی
دڤیان ناڤێتە ،
ژێ‌ببەن
گەپروخانیکا ، هەڕێڤن ..
ژبن‌ببەن
مەل‌و تفیرك‌و کوڕێن‌تە
بکەنە ڕەبەن
بتەڤەدەن
خرەدرگەها ، خرکولەکا ،
لتەپێڤەدەن
هریاپەزی ، هریابەرخان
بوشڤانێن بیانیان ،
بکەنە کەپەن
دڤیان :
کانیکا ، هشك بکەن
دەنگێ بلیلا ، چك بکەن

ستێرا بکوژن
هەمی گولیێن گەنمی بسوژن
تیروشکا روژێ سەرژێکەن‌و..
قەکوژن
نەهێلن ئاوازێن ساهی‌ێ‌و
.. روناهی‌ێ
لسەر دەڤێ کوترو کەتیکا ،
بگرنژن
دادێ ، دادێ !
— پسیاردکەین ؟
ژتەڕا ئەم گوفتار دکەین
تەچ دڤێ ؟
لەزێ بکە ، بدە دەستێ‌مە
بەرسڤێ
— هۆ لاوێن من
دل‌ومێلاك‌و چاڤێن‌من
ناڤەشێرم
دەیکاهەوە ، بریندارە
.. ئەڤیندادر
دەرمان دڤێ
باران دڤێ
بن‌ئاخکرنا ، ماران‌دڤێ
ڤەمرینا عەمرێ چەوت‌و ..
خواران دڤێ
ڕەڤێن‌و شکەستنا ، شەڤ‌و
ڤەیدو ..
هەوران دڤێ
وێ (لاوك‌و)و (حەیران) دڤێ

نان‌و هێلین‌و روناهی ..
بوبرسی‌وژاران دڤێ
کەسك‌وشینبونا ، سیسن‌و
داران دڤێ
گرنژینا ، هەیڤ‌و شالیل‌و
کولیکان ..
بو دلدارویاران دڤێ
لەیزوکا کاران دڤێ
باران دڤێ
باران دڤێ
دادێ ، دادێ !
ئەز باپیرێ خەمامە
لیس‌وهێلینا شەڤامە
ڕێژگەیا رویباری‌خونیا مەیدانا
(چوارچرا) مە
قورمێ داربەڕیا چیایێ
(مەتینا)مە
ماچیکرنا ، دەڤێ چەقوك‌و
خەنجەران ..
هەرخەمامە
هەرخەمامە
دادێ ، دادێ !
پەیمان بیتن
خولیا کوچکێن قەمری ،
جارەکادی
بکەمە ئاگر
هەسپێ‌منە ، بیروباور
سنگێ‌خو ، بوهەژاروپەپوکا ..
دانم‌چادر
درێکاتەدا
درێکا سەرکەفتناتەدا
خوبکەمە موم
بکەمە کاڤر
خوڤەنەدەم
رێکا کاروانی بەرنەدەم
هەسپ‌وکەعێلێن (شکاکا) ..
لگۆلاوانێ ،
ئاڤبدەم
لبەز دڕکا
لبەر تاریێ‌و مژوگورگا
تەلهاڤەدەم
نە ، نەروینم
زێریا ژئاڤێ بڕەڤینم
لسەرێن‌چیا
لسەرێن کوپ‌وگێریا
بقرقەبینم
ستێرا بەرزەبویا کوردان ،
جارەکادی
ڤەژینم
بودەیکاخو ، کوردستانێ
تەڤێن بارانێ
ئەرێ‌بینم !
ئەزبینم

عبدالرحمن دزوری

شەهیاڤەیا ئەحمەدێ خانی

سگفان عبدالکریم

لئێڤارا ڕوژاسێ شەمبێ ٢٨ ێ هەیڤانەهێ لسالا ٩٧٣ئ بازێرێ زاخو هشیاربو لگەل‌دەنگێت سپێدێ ، دگەل دەنگێ ئاوازێت مەموزینێت خانی دارێتن ، پێلێت خابیرێ بێ‌مراد .. ئاوازێت کوردەوایێ دهنێریت بوچایێ بێخیری بایێ سارو تەزی‌دەنگی هوزێت کوردی دهێرێتەبەر عەسمانی .

نێزیکی (١٧) هوزا نڤانێت گەنج کومبون بوبەلافکرناهزرو بیرێت‌خو لناف مللەتی ،لباژێرێ زاخو .. باژێرێ دلداریێ .. وارێ خورتێت کورد .. ژبوخاترا زیندە کرنا تورێ کوردی .

بەلێ موخابن گەلەك هزردکەن‌کو مەموزین چیروکە کاکەفنە ، چیتە یێ ناهێتەکرن ، چیروکا ڤیانو ئەڤیندارێ‌یە وەکی چیروکا (دوپرکێ) وەکی بدل‌سوژی بومەندالا ڤەگێرنەڤە دالبەر بنڤن .

ئەڤ میهرەجانە ددەمەکێ‌چاکدا هاتەگرێدان ، چنکی مللەتێمە یێ پێڤی‌وێ‌شەهیانێ‌بو ، لەوخاسمە لدەڤەرا بەهدیا دڤێت ئەم‌خوبکەینەڕێز بوپێژڤە چونا تورورەوشتێت کوردی ئەم‌چاك دزانین‌کو دەڤەرابەهدینا یاهندێ‌یەکوهەمی خوپێڤەماندی‌کەن .

ئێکەتیا تورڤانا لدهوکێ‌وەکی بڤێ مەهرەجانێ ڕابوی چ زاخوئان لدهوکێ دزانی‌کوئەڤە دەست پێکرنەکا نویە دڤێت ئەڤ پێنگاڤەیادیماهیکێ نەبیت بەلێ یائێکێ بیت ، ببیتە چرایەك بومللەتی ، داژخەو ڕابن ، چنکی تورو ڕەوشت شەنگستەیەبومانا هەر مللەتەکی ، بیروباوەرییت هەر مللەنەکی‌دهێنە زانین لسەردەڤێ تورڤانا ، لسەرئە زمانێ‌شاعرا . ژنومێر پێکڤە دبەشداربون دڤان شەهیانادانەوژی هشیابونەك بو ژنێت‌کور .

سەدسلاف بوهەمی گەنجەکێ کورد ژنومێر .. ئەبو سەیدایێ هێژا بەدرخان‌سیدی یێ‌کو ابزاڤێت کەت ژبوباراستنا زاراڤێ خانی‌ئوجزیری ئوفەڤێ‌تەیرا نو مەلا ئەحمەدێ نالبەند ،ژبوزیندەکرنا تورێ کوردی .

ئەڤەژی بوسولمانت

هەمی ڕوژەکێ دگەل سپێدێ زوی (رضاء الدین بصیروف) پێشەك یێ نڤێژکەرێت مزگەفتا (موسکو) وێ ، دێ ڕابیت بو نڤێژا سپێدێ ، پاشی دێ (قورئانێ) خوینیت ، حەتا دەمێ ڕوژ دەردکەڤیت .

کابانیا وی (ئاسیا) دێ نانێ سپێدی دانیت ، کچا وی یا مەستر (منیرە) دێ چیتە سەر شولێ خو ل(کتێب خانێ) و کچا ناڤی (عیلمە) دێ چیتە سەر کەسپا خو لپوستەخانێ ، و کچا بچیك دێ چیتە (مەکتەبێ) ئاسیایێ (٢٥) سال ژ عومرێ خو ئێت قەتاندین دشولێ (مەعمەلەکێ) دا (لموسکو) وێ ، بەزلێ نوکە یا ژ شول کەتی ،یا روینشتیە مال ، سەغبێرا مال وعەیالێ خو دکەت .

بصیروف ، باشی نان خارنا سپێدێ ، دی خو لباژێرپی مژیل کەت دێ سەر هندەك کتێب خانا دەت ، ئان دێ چیتە پێش ژورێت دیمەنا ، دەمێ نڤێژا نیڤرو دێ زڤرێتە ڤە ف مزگەفتێ .

بصیروف ، یێ ئێکێ یە باشی (ئیمامێ) مزگەفتا (موسکو) وێ ، هەکە یێ حازر نە بیت بو وەختێ نڤێژێ گەلەك بوسولمان ژ موسکو دهێنە نڤێژێ ، گەلەك جارا بوسولمانێت باژێریت (عەرەبی) ژی حازر د بنی دوەختی نڤێژێ لمزگەفتێ ، گەلەك جارا دبنە (١٥٠) کەس . و روژێت ئیبنی دبنە (٢٠٠٠) کەس .

مەهر کرنا ژنا دهێتە کرن پاشی نڤێژا ئێڤاری لوێ مزگەفتێ و ئیمامی و(نەسیحەت کەرێ) مزگەفتێ گازی دکەن بو داوەت و و شەهیانێت خو ، هەر وەسا مری ئێت خو ژی لوێ مزگەفتی دشون و (قورئانێ) لسەر دخوینن ، بەری ببەنە زیارەتی لناف ئێك ژ هەردو(موقبەرێت) بوسولمانا لموسکو .

بصیروف یێ هاتیە سەر دونیایێ سالا (١٩٠٧)ێ ، لگوندەکی لکنرێ (غورکی)، بابێ وی ژی پیشەك یێ نڤێژ کەرا بو لمزگەفتا وی کوندی ، هەر بچیکاتی خو فێری قوئان خاندنێ دکر و دچو جوتی، پاشی چو (قازانێ) بو خاندنا دەرسێت (مەکتەبێ) ، د وەختێ فاشیستا هێرەش بریە سەر باژێرێ وان ، ئەو ژی پشك دار بو شەڕێ فاشیستا دا ، هەکو ئەلمانێ فاشیست شکاندی ئەو ژی دگەل لەشکری چو لدیف لەشکرێ فاشیستا تا دناف سنورێ ئەلمانی قوتایی‌ن ، د وی شەڕی دا بریندال بو ، پاشی زڤری موسکو (پاشی شکەستنا فاشیستا بدیماهی هاتی) .

سالا (١٩٥٣)ێ ، چو بوخارایێ ، دا خاندنا خو خلاس کەت لقوتابخانا (میرعەرەب) ئەوا بناڤو دەنگ لئاسیا ناڤێ . سێ سالا بە دەوام بو دخاندنا قورئانێ دا و ئەزمانێ عەرەبی و (قەواعدێ)و گوتنێت پێغەمبەری پاشی هاە هەلبژالدن بو پێشەکیا نڤێژ کەرێت مزگەفتا (ستراخانێ) شەش سالا بەر دەوام بو لوێرێ .

بصیروف دبێژیت : ئەم گەلەك د کەیف خوشین وەکی ئەم بوسولمانێت باژێریت عەرەبا دبینین وهاری کاری لنابەینا مە بوسولمانا هەمیا هەبیت بو ئێکاتیێ و ببینە دەستەك و دەنگەك دا بشێین راوەین راوەستین‌و و خو بگرین لبەر پیلان گێرا و دوژمنێت هەمی بوسولمانا ومروڤێت چاك کو ئیستعمارە بخرابی بەلاڤ بکەن ، کو (نیزاما سوشیەلیستی) دوژمنا دیانەتا بوسولمانە و ڕێ گرە بو بکار ئینانا بیرو باوەریێت بوسولمانا بەلێ

وەرگێرانا
علی نقشبندی
ژنوڤوستی
یامایێ

institut kurde de paris

بەشوێن پرشنگی مامۆستای مەزنا

لە ژەرەیەکی پێشوودا لە بیرەوەری دە ساڵەی مامۆستا بەشیر موشیردا وتمان زانایەکی بەشداربووی کۆنفرانس رووژهەڵات ناسان باسی مامۆستا بەشیری لەگەڵ کوردێکی عیراقدا کردووەو تکامان وا بوو لەو بارەیە بۆمان بنوسن وا تکاکەمان هاتە دیو ئەم وتارەمان بۆ هاتووە ئەیخەینە پێش چاوی خوێنەرانی بەڕێز .

● ئێوارەی پێنج شەممە ١٩-٧-١٩٧٣ بەڕێوەبەری مەعهەدی زمانە ڕۆژهەلاتیکان پاریس ٨و Rzede Lille لە سەر شەرەفی بەشداربوونی کۆنگرەی ٢٩ هەمی ڕۆژهەلات ناسەکانی جیهان ، ئاهەنگێکی گەورەی گێڕا کە گەلێك عالمو زانا و پرۆفیسۆری تێدا بوو ، وە چەند فەیلەسوفێکی ڕۆژهەلات و ڕۆژئاوا ، لە گەڵی شت ئەدوان ، لەمانەش چارە نووسی میللەتە کلۆلەکەی کورد ، (مەخابن !)

● **« هەموو فەیلەسوفەکان بەشیریان » « ئەناسی » !**

ئەوەی ، مایەی بەختیاری ئێمەی شەریك شعورو ئەندامانی هەمەرەنگ بووئەو فاکتە ((ڕاخۆشکەرە ڕاستیەیە) بووکە هەموو ئەم زاتانە مامۆستا بەشیریان ئەناسی وە بەشانازیەوە لە مەزنیو ساکاریو فەلسەفەی ئەم پێشەواروحیەیە گەورەیەی کورد ئەدوان .

هێشتا سەدەی شانزەهەم ئاوا نەببوو ، کە ئەستێرەناسو ڕۆژژمێرنوسی ناودار ، دوکتۆر (یوهانیس فاوست (١٤٨٠ - ١٥٤٠) بوو بە نمونەو ڕەمزی ئەو مرۆڤی سەردەمو چاخی ڕاپەڕینو ڕوناکبیریەی کەهەڵوەداو شەیدای خۆناسینو دنیا ناسین بوو .... ئەوەبو لەلایەن کابرایەکی نەدیدەو نەناسیاوەوە . کتێبێکی میللی دەربارەی ئەو (فاوست)ە دەرچو ، کەلەگەڵ (شەیتان)دا پەیمانی دووقۆلی بەستوەو لەهەراجخانەی زەمان‌دا ، سات‌و سەوا لەسەرخۆی ئەکاو خۆی بە (ئەو) فرۆشتوە ..!

ئەوەندەی پێ نەچوو ، هەردوای ساڵێك ، ئەم کتێبە بەنرخە وەرگێرایە سەر زمانی ئینگلیزیو ئینجا فەرەنسایی‌و هۆڵەندی‌و چیکی .. لەپەنای ئەمەوە ناوبانگی (دکتۆر فاوست) سەرجەمی دنیای نوسەری کلاسیکی ئەڵەمان ئەو سەردەمەی تەنیەوە ، (گۆتێ)ی نەمری بۆ پەیدابوو تاوای لێهات ، کتێبەکە خۆی .. سەرلەتازەو هەر بەناوی لە خۆی‌دا بوو بەسەر (فاوست)ەوە کردی بە چاوەی سروشان‌و مایەی ناودارترین شانۆگەری ئەو بەرهەمی گەلێ لە شاعیروسای ئەوروپا . بەنمونەیەك‌و شانۆناس‌و فەیلەسوف‌و قەڵەم‌ڕەمزێك بۆ ئەو زۆرانەی کە بەدەست . لەوانە : نوسەری لەئێوان (خێروشەڕ)و (ڕاستی‌و ناوداری ئینگلیزی (کریستۆدرۆ)دا بەردەوامە .. بەو ئاولۆ)و نوسەری ریالیزمی کەسەی‌کە تامەزرۆی دنیاناسین‌و روسی (تۆرجنێف)وزانیاری‌و دۆزینەوەی ڕاستیە . نوسەرانی ئەڵەمانیایی وەك لەشانۆگەری (گۆتێ)دا . (لیسینگ‌و کلینگەروفاوست لەمێژی ئایدیاڵە تۆماس‌مان) .. بەرزەکانی چینی بۆرجوای

ئەم کتێبە وەك چۆن بوو ، هەڵچودا سەرهەڵدەداو نمونەو ئاوا وەك حیکایەتێکی وێنەی ئەو شۆڕشگێرە فۆلکلۆری‌و بەبیت‌و پێز بۆرجوازی‌یە سەربەستە مایەوە .. تاگەورەترین ئەخاتە بەردەست ، کەئەو ئەدەبیە کانی بۆرجوازی بێت بۆی نالوێ‌و ناتوانێ سەرو سیمایەکی نزیك‌و لێوەشاوەی نزیك بە چینی پرۆلیناری هەبێ‌و زۆریش لەم چینە دلێرە نزیك بێتەوە ..

ئەو کەسەی ئەیەوێ لەم بەرهەمە بکۆڵێتەوەو لەسەر تەختەی شانۆدا پێشکەشی بکات ، ئەبێ لەباڵ ئەرکە هونەریەکانەوە ، هەلوێستێکی یەجگار زیرەك‌و ورد بگرێ لەبەردەم ئەو ڕوانگەیەی کە لەکەڵێ‌و قوژبنی ئەم بەرهەمەوە هەمو شتە شاردراوەکانی ناوەڕۆکی ئەم بەرهەمە بدۆزێتەوەو شتی .. بەتایبەتی بۆ ئەو بینەرانەی تازەبابەتی تازە ببخاتە بەرچاو کە زۆربەیان کرێکارو جوتیارو خەڵکی سادەن‌و نا ئیمرۆ ئەوەیان بۆ نەلواوە ، کە ڕوبکەنە مەسەلە گرینگەکانی لێکدانەوەی وردو فیکرکردن ، کە ئەم شانۆگەریە ئەیخاتە بەردەست ، نەخوازەڵلا ئەگەر هات‌و زانیمان فیکرەی بنەڕەتی لەگەڵ هەستونەستی ئەمجۆرە خەویان بە خراپەکاریەوە ئەبینی بۆیەڕوا هاواریان ئەکرد .

(ئەلیندی کوژرا .. ئەلیندی تەسلیم بوو .. خۆی دابەدەستەوە .. ئەلیندی رای کرد !)

حوکمێکی ناشەرعی باڵی بەسەر وڵاتەکەدا کێشاو پاڵی‌دا بەقازانجی بێگانەوە .. ماشینە زریپۆشەکان بەکۆڵان‌و شەقامەکانا مرقەمرقیان بوو ، ئاوری موسەلسەل‌و مەترە لۆزەکان خۆیان بەپەنجەرەی ژورەکانا ئەکرد ، پەچەی بێ ئابرویی لەروی میلیتاریستەکانا هەڵماڵرابوو ، گیانی بەرگەگرتن ناچار کەوتەخۆ ، دایکە ڕۆڵە کوژراوەکان بەشوێن تۆڵەی سووردا ئەگەڕان ، شەووو ڕۆژ تێکەڵ کرابو . گوللەی وێڵ بەهەموو شوێنێکدا ئەسووڕایەوە ، تا ئەهات قەوارەی ترسی خەڵکەکە ئەڕوخا ، چەك خاوەنی شەرعی خۆی نەئەناسی وەکو دوژمن سەیری خەڵکی بێدیفاعی شارەکەی ئەکرد ، کۆمپرادۆرەکانیش لەقەراخ ئەم مەسەلەیەدا نەوتیان بەئاگرەکەدا ئەکرد ، ژمارەی کوژراوەکان لەبیری مرۆڤ چووە دەرەوە ، گیراوەکان لەژمارە نایەن .. درگای ئازادی سەرکۆڵۆم کرا ، زیندانەکان ئاخنران دەنگی نەترسی ناو زیندانەکان ئاگر خۆشکەری شۆڕشێکی سەرو ماڵی‌بوو ، گەل ورەی بەرنەدا ، هەڵقە بچراوەکانی زنجیری باوەڕی نیشتمانی یەکیان گرتەوە ..)

ناوجەرگەی جەماوەری بەندیخانەکە قۆڕاندی :-

- ئەلیندی تەسلیم نەبو .. خۆی نەدا بەدەستەوە ، تا شەهیدکرا تەقەی لەپەلاماری نوکەرە ملهوڕەکانی ئیمپریالیزم ئەکرد ، بیرو باوەڕی ئەلیندی دەس ئاگرسێنی شۆڕشی میللی خەڵکی شلیەو ناکوژێنەوە ، هەموو شۆڕشگێڕێك ئەلیندی‌بەو هەموو ئەلیندی - یەکیش شۆڕشگێڕێکە . خەڵکی زەحمە تکێشی شیلی تێکرا هەمویان ئەلیندین .. ئەلیندی .. ئەلیندی ..

(دەنگی شەستێرەکان بەناوشەپۆلی تاریکاییدا ون‌ئەبون ، سینگی هەمو نیشتمان‌پەروەرێك بوو بوو بەسەنگەری ژیانێك ، خوین دەستی کردە مل شەقامەکان ، چەکەی ئاگری پیلانی سینا تۆرەدرندەکان ناواتی خەڵکی شارەکەی لە شەقامەکانا ئەهاری .. کیشوەرێکی مەیپویان پرکرد لەئاژاوە ، کودیتا چیەکان بەچاوی سورەوە لەچەقی شەقامەکانا ڕاوەستابوون شوناسنامەی خەڵکەکانیان ئەوەژۆ ئەخرێندەوە پەیتاپەیتا تاریکی روناکی شارەکەی هەڵدەلووشی ، ئاگریان لەریژیمێکی نیشتمان پەروەر بەردابوو ، سەربازەساویلکەکان چەکەکانیان لەجەستەی ئادەمیزادا ئاقی ئەکردەوە ، (سانتیاگو) بەرگی قینی لەبەر کردبوو لێوی تۆڵەسەندنی ئەکرۆشت، هەموو کەس بیری ئەوەئەکردەوە کە بەرەیەکی میللی چەکدار ئەتوانێ ئەم درندانە لەناوبەرێ ، ئەو ئەفسەرانەی

لاپەرە -٦-

ئەلیندی

شەهید کرا

ئەردەلان

« چیروکی دواقوناغی ئازادی خەنکی شیلی‌یە »

کەم کەس ئەمەیان بەمجۆرە ئەهات بە خەیاڵا .. ئەوانەی بیر لەداهاتوو ڕۆژگاری ئەکەنەوە بەدەگەن چاوەڕوانی ئەمەیان ئەکرد . دواقوناغی خۆ گورجکردنەوەی میلیتاریستەکان بوو .. هەردوو دەستم بەیەخەی سەنگەرەکەوەبوو ، هاواری کرد

- نەختێك ئاووم بدەنێ پێکرام .

- ئاو تەنیا دەردی ژانی‌تۆدەرمان ئەکات ، بەڵام تۆڵە سەندن سەرەتای ژیانێکی‌تربۆ کۆمەڵ دەس‌نیشان ئەکات .

(ئەلیندی کوژرا .. ئەلیندی تەسلیم بوو .. خۆی دابەدەستەوە .. ئەلیندی رای کرد !)

حوکمێکی ناشەرعی باڵی بەسەر وڵاتەکەدا کێشاو پاڵی‌دا بەقازانجی بێگانەوە .. ماشینە زریپۆشەکان بەکۆڵان‌و شەقامەکانا مرقەمرقیان بوو ، ئاوری موسەلسەل‌و مەترە لۆزەکان خۆیان بەپەنجەرەی ژورەکانا ئەکرد ، پەچەی بێ ئابرویی لەروی میلیتاریستەکانا هەڵماڵرابوو ، گیانی بەرگەگرتن ناچار کەوتەخۆ ، دایکە ڕۆڵە کوژراوەکان بەشوێن تۆڵەی سووردا ئەگەڕان ، شەووو ڕۆژ تێکەڵ کرابو . گوللەی وێڵ بەهەموو شوێنێکدا ئەسووڕایەوە ، تا ئەهات قەوارەی ترسی خەڵکەکە ئەڕوخا ، چەك خاوەنی شەرعی خۆی نەئەناسی وەکو دوژمن سەیری خەڵکی بێدیفاعی شارەکەی ئەکرد ، کۆمپرادۆرەکانیش لەقەراخ ئەم

بڕوانە ل -٧-

دایەگیان ..!
حەسرەتی دەروونی پڕ تاسەت لەدووری من ،
بە ئەشکی چاو هەڵمەڕێژە
دڵتەنگ مەبە ..! کە ڕۆڵەکەت جەنگاوەرە
چونکە ئێمە .. بەڕ گەندەی‌خاکی بێگانەین
بەش خوراوین ..
خۆشەویستی دایکی خۆمان‌لێ بقەیە
دایە گیان ..!
دایکی تێکۆشەرم ..
لە دوا ماڵ ئاواییم ببورە ..
چونکە دەبێ بەرەو دەنگی سەربەستی گەل ڕاکەین ..
هێرش بەرین ..
لە تێکۆشانا سڵ نەکەین ..
تاگیانی دوژمن قڕدەکەین
دایە کاتێ ..
گوێت لەدەنگی نرکەی بۆمبای ناو شار دەبێ
کاتێ چاوت ..
بە شاڵاوی لاوانی چەکدار دەکەوێت
بچۆ لایان .. باسی منیان‌لێ بپرسە
ئەگەر وتیان ..
ڕۆڵەت ..! بەچزەی گوللەیەك کوژراوە نەکەی بگری .!
تۆش ..! ئازیزەکەم
نەکەی تەرمە کەم لەیاد کەیت

شیعری : کریستۆ بۆتیف
وەرگێرانی : ئەرسۆ

هاوسەنگی

لە بەاری سەرنجێکی تازەوە

ڤاوست) سەرجەمی دنیای نوسەری کلاسیکی ئەڵەمان ئەو سەردەمەی تەنیەوە ، (گۆتێ)ی نەمری بۆ پەیدابوو تاوای لێهات ، کتێبەکە خۆی .. سەرلەتازەو هەر بەناوی لە خۆی‌دا بوو بەسەر (ڤاوست)ەوە کردی بە چاوەی سروشان‌و مایەی ناودارترین شانۆگەری ئەو بەرهەمی گەلێ لە شاعیروسای ئەوروپا . بەنمونەیەك‌و شانۆناس‌و فەیلەسوف‌و قەڵەم‌ڕەمزێك بۆ ئەو زۆرانەی کە بەدەست . لەوانە : نوسەری‌لەئێوان (خێروشەڕ)و (ڕاستی‌و ناوداری ئینگلیزی (کریستۆدرۆ)دا بەردەوامە .. بەو ئاولۆ)و نوسەری ریالیزمی کەسەی‌کە تامەزرۆی‌دنیاناسین‌و روسی (تۆرجنێف)وزانیاری‌و دۆزینەوەی ڕاستیە . نوسەرانی ئەڵەمانیایی وەك لەشانۆگەری (گۆتێ)دا . (لیسینگ‌و کلینگەروفاوست لەمێژی ئایدیاڵە تۆماس‌مان) .. بەرزەکانی چینی بۆرجوای

ئەم کتێبە وەك چۆن بوو ، هەڵچودا سەرهەڵدەداو نمونەو ئاوا وەك حیکایەتێکی وێنەی ئەو شۆڕشگێڕە فۆلکلۆری‌و بەبیت‌و پێز بۆرجوازی‌یە سەربەستە مایەوە .. تاگەورەترین ئەخاتە بەردەست ، کەئەو ئەدەبیە کانی بۆرجوازی بێت بۆی نالوێ‌و ناتوانێ سەرو سیمایەکی نزیك‌و لێوەشاوەی نزیك بە چینی پرۆلیناری هەبێ‌و زۆریش لەم چینە دلێرە نزیك بێتەوە ..

ئەو کەسەی ئەیەوێ لەم بەرهەمە بکۆڵێتەوەو لەسەر تەختەی شانۆدا پێشکەشی بکات ، ئەبێ لەباڵ ئەرکە هونەریەکانەوە ، هەلوێستێکی یەجگار زیرەك‌و ورد بگرێ لەبەردەم ئەو ڕوانگەیەی کە لەکەڵێ‌و قوژبنی ئەم بەرهەمەوە هەمو شتە شاردراوەکانی ناوەڕۆکی ئەم بەرهەمە بدۆزێتەوەو شتی .. بەتایبەتی بۆ ئەو بینەرانەی تازەبابەتی تازە ببخاتە بەرچاو کە زۆربەیان کرێکارو جوتیارو خەڵکی سادەن‌و نا ئیمرۆ ئەوەیان بۆ نەلواوە ، کە ڕوبکەنە مەسەلە گرینگەکانی لێکدانەوەی وردو فیکرکردن ، کە ئەم شانۆگەریە ئەیخاتە بەردەست ، نەخوازەڵلا ئەگەر هات‌و زانیمان فیکرەی بنەڕەتی لەگەڵ هەست‌ونەستی ئەمجۆرە بینەرو خەڵکە سادەیە ڕێ‌ئەکاو ئەگونجێ‌و پڕبە پێستێتی .. هەرلەو پێودانگەوەش ئەم شانۆگەریە مانای ژیان‌و ئاسۆ فراوانەکانی ئەم ژیانەمان بۆ دەس نیشان ئەکات ..

ئەو پرسیارەی کە لە سەرەتای دەمەتەقێکەدا ، خەریکی (ڕاستی) دۆزینەوەو خەباتێکی بەردەوامی سەل نەکردوە ، لەپێناوی گۆڕینی جیهان بەوپەڕی بەردایەتی‌و سەربڵندیەوە ..

مرۆڤ هەرچەندە خەریکی هەڵدانەوەی لاپەڕەی کتێبە تۆندوتیژیەوە ، لە زۆران‌و بەرەنگاربون دایە ، لەسوچێك خۆشبینی ئادەمیزاد بەرامبەر بە (خوا) پیشان ئەدا ، کەچی لەسوچێکی‌ترەوە هەڵوێستی بەرەڵلایی‌و بێ‌باوەڕی‌و (عەدەمیەتی) مقیستۆو ئادەمیزادە گاڵتەجارەکەی پیشان ئەدا . کەچی(ڤاوست)ی مرۆڤ ئەبێ لەم تەجروبەیە دەرباز بێ‌و خۆی نەدۆڕێنێ‌و ئاگای لەخۆی‌و بەهای ئینسانیەتی خۆی هەبێ‌و نەکەوێتە ناو زەلکاوی خیانەتکردن لەگەڵ (نیشتمان‌و نەتەوەو مرۆڤ)دا بەوپەڕی هۆشمەندیەوە ڕێبازی ڕاستەقینەی خۆی هەڵبژێرێ .

لە بەرەنگاربونی (ڤاوست‌و مقیستۆ)دا ، دیالکتیکی بەرەو پێشەوە چۆنی مرۆڤایەتیمان بۆ ڕون ئەبێتەوە .. مقیستۆ لەگشت ڕوخسارو پەیدابونی لەسەر شانۆدا ، کەسێکی سەربزێوو (سلبی)و ڕواخاوە ، کە چارناچارە ئەبێ جڵەوی بگیرێ‌و ڕێگای لێ‌بەربەست بکرێ‌و لە (کاروان) بخرێتەلاوە ، هەروەکو چۆن لەم شانۆگەریە تازەیەدا بەم چەشنە ئەبینی .. ئەو مرۆڤەی کەبەر لە (١٧٢) ساڵ (گۆتێ)ی ئەمر ، لەوێنەیەکی ئەدەبی شیاودا پیشانمان ئەدا ڕاستەوخۆ خوورەوشتی مرۆڤایەتی ڕەسەن ئەخاتە بەرچاوو چەشنی ئەو پاڵەوانەمان نیشان ئەدا کە خەریکی (ڕاستی) دۆزینەوەو خەباتێکی بەردەوامی سەل لەبارەی ئادگارو وێنەی ئەو مرۆڤە سەرازادەیە کەئەیەوێ ڤاوست بدۆزێتەوەو ڕاستیەکانی ڤاوستی ئەم چاخەی ئێستامانی بۆ بدرکێنێ .. لایەنە جۆراوجۆرەکانی مرۆڤ لەم شانۆگەریەدا ، بەوپەڕی توندوتیژیەوە ، لە زۆران‌و بەرەنگاربون دایە ، لەسوچێك خۆشبینی ئادەمیزاد بەرامبەر بە (خوا) پیشان ئەدا ، کەچی لەسوچێکی‌ترەوە هەڵوێستی بەرەڵلایی‌و بێ‌باوەڕی‌و (عەدەمیەتی) مقیستۆو ئادەمیزادە گاڵتەجارەکەی پیشان ئەدا . کەچی(ڤاوست)ی مرۆڤ ئەبێ لەم تەجروبەیە دەرباز بێ‌و خۆی نەدۆڕێنێ‌و ئاگای لەخۆی‌و بەهای ئینسانیەتی خۆی هەبێ‌و نەکەوێتە ناو زەلکاوی خیانەتکردن لەگەڵ (نیشتمان‌و نەتەوەو مرۆڤ)دا بەوپەڕی هۆشمەندیەوە ڕێبازی ڕاستەقینەی خۆی هەڵبژێرێ .

لە بەرەنگاربونی (ڤاوست‌و مقیستۆ)دا ، دیالکتیکی بەرەو پێشەوە چۆنی مرۆڤایەتیمان بۆ ڕون ئەبێتەوە .. مقیستۆ لەگشت ڕوخسارو پەیدابونی لەسەر شانۆدا ، کەسێکی سەربزێوو (سلبی)و ڕواخاوە ، کە چارناچارە ئەبێ جڵەوی بگیرێ‌و ڕێگای لێ‌بەربەست بکرێ‌و لە (کاروان) بخرێتەلاوە ، هەروەکو چۆن لەم شانۆگەریە تازەیەدا بەم چەشنە نیمچە خوێندەوارانە کە ئاسۆی لێکدانەوەیان مەودای نی‌یەو تابڵی‌ی خۆپەرستو تەنگەبەرن - غیرەتیان لە ناوی زەعیم بەشیر ئەکردو بەهەموو جۆری بەربەرەکانیان لەگەڵ میراتەکانیا ئەکرد . بەڵام وەکو خۆتان ئەڵێن «ڕووی ڕۆژ بەبێژنگ ناگیری » ئەوەندە بەسە بۆ زەعیم بەشیر کە ئەکادیمیەی زانستی ئەرمینای یەکێتی سۆڤیەت ، سەردەستەی پڕۆژە هەرە مەزنەکانی بۆ نووسینەوەی سەرانسەری میژووی کورد لە بەشیرەوە دەست پێ‌بکات . ئێمەش زانستی فراوانین کە بە شێوەی دائیرەی معارف فراوان لە ساڵی ١٩٧٥ دا تەواو ئەبێت وپێك هاتووە لە حەوت بەرگ ، لەگەڵ کۆمەڵی ڕەسم‌و وەثائق دەست خەتی زەعیمی کۆچ کردوودا .

- تکا -

● لەپاشانا پرفیسور (ئادلر هوف) ڕاسپاردەیەکی دابە هەموومان بۆ

ئەوەی لە ڕۆژنامە کوردیکانا بڵاوی بکەینەوە :

« ڕاسپاردەکەی ئادلر هوڤ»

زۆر تکایە لە هەموو ئەو

شەریك شعورێك

کەسانەی کە شارەزای میراتی بەشیرن ، یا بەرهەمی ئەم زاتەیان لایە ، یا ڕەسمی پادەستنووس یا هەرشتێکی کە بە خیراترین وەخت ئاگادارمان بکەن بە پارەبێ یا بەخوایشت ، بۆمان بنێرن . بەم بۆنە یەشەوە داوا لە کۆری بەشیرستەکان ئەکەین ، کە هیمەتی جوانمەردی خویانمان بۆ بەدەربخەن ، ئیمەش بە سوپاسەوە دوعای چاکەیان بۆ ئەکەین .

أ - ئەدرەسەکەی بە کوردی

أ . ش . ئادلر هوف
بەرلینی ڕۆژ ئاوا - زانستگای سەرۆکایەتی بەشی فەلسەفە
ب - بە انگلیزی
ج - بەئەڵمانی

بڕوانە ل -٧-

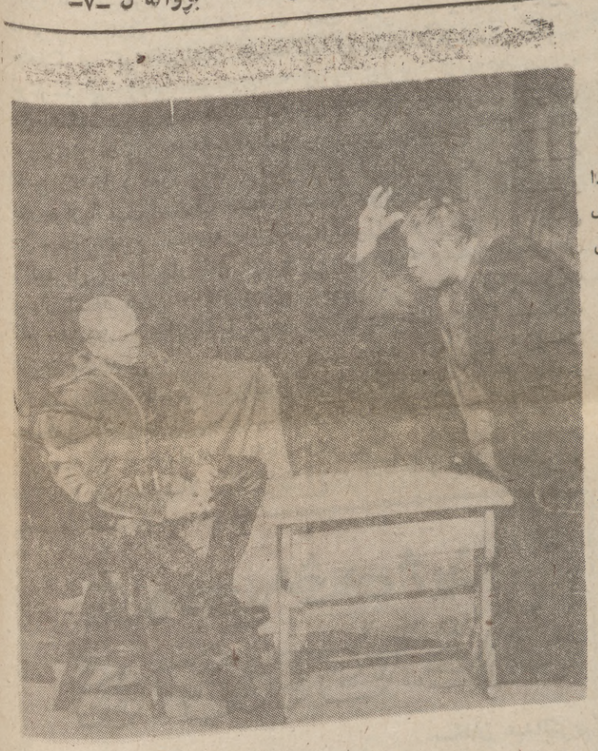

چەندەیش هەندێ ڕای تایبەتی خۆی هەیە لەبارەی زانست‌و ژیانەوە ، کە لەگەڵ بیرۆڕای فاوست یەك ناگرێتەوەو لەیەك‌جیان . بەڵام هەرچۆنی‌بێ ئەم ئەو (هاوزێ)یەیە کە پێداویستی بەباری سەرنجێکی تازەو لێدوانێکی زۆر هەیە .. هەمان‌شتیش بۆ (مارتا) .. زۆرجار ئەم ژنە وەك زێتکی فێڵبازو سەزانی پیشان ئەدرا .. کەچی لەم شانۆگەریەدا ، کە بەپێچەوانەی شەخسیەتی (مقیستۆ)ئەجولێ دەورو سیمای ژنێکی ئیشکەرو زەحمەت کێش‌و نواندویەتی‌و دەوری بۆ سازکراوە .

(گریتشن)یش ئەو کچەترسنۆك‌و دو دڵو ڕازایە نیە ، کەسەر بەخێزانێکی پتی بورجوازیەو بەس ، بەڵکو ئەو ژنەلاوە ئازاو بەجەرگەیە کە وردە وردە هەنگاو هەڵئەگرێ‌و ڕێگاو ئامانجی خۆی لەمەیدانە پان‌وپۆرەکانی ژیانا ئەدۆزێتەوە . (گرێتێ)ی زانایش وانیە لەم ژنەو لەپەنای ئەمەوە ڕەنگی کارەساتێکی کۆمەڵایەتی دایکێکی بێوەژن بڕێزی‌و بەس ، بەڵکو لەئێوان ئەو

ئامادەکردنی : محەمود زاهدار

پەیوەندیەی کە لەمیان ڤاوست‌و گریتشن‌دا هەیە ، دەس ئەخاتە سەر هێزوتوانای ئەو (خۆشەویستی)یەی کە ئەبێتە مایەی دورستکردنی شەخسیەتێکی پتەوی لەبەر دڵو دیدە ، ئەو هێزەی کە ڕوبەڕوی هەمو کۆسپ‌و کۆسپێکی ناو کۆمەڵ‌ئەبێتەوەو هەڵئەشاخێ .. لێرەدا ئەم پەیوەندیە هەر تەنیا شیتایەتیەکی ڕوت نیە ، بەڵکو عەودال بونێکی بەردەوامە بۆ دۆزینەوەی ئەو ڕاستیانەی کە لە دڵی مێژودا حەشار دراوە .

هەروا شەخسیەتی (فامۆلۆس فاگنەر) لەم شانۆگەریەدا ئەو زانایەیە کە شایانی دەورێکی یەکجار گرنگ‌و کاریگەرە ، هەر جەفادیدەی خاوەن باوەشە مناڵێك پیشان ئەدرێ ، کەوەك هەر ژنێکی‌تر پیویستی‌ی بە کامەرانی‌و بەمیهەربانی‌و بەزەیی‌و بەدڵدانەوە هەیە ..!

مەبەستی هەرە دیاری ئەم شانۆگەریە ، کەلەسەر شانۆی (لاندز تیاتر) لەشاری (هالی)ی ئەڵەمانیادا پێشکەش کراوە ، ئاشکراکردنی دیمەن‌و حەقیقەتی هەریەکێك لە پاڵەوانەکانی ئەو مرۆڤانەیە کە (گۆتی) ڕەسمی کێشاون .. ئەو دیمەن‌و ڕاستیەی . هەر لەکۆنەوە تابە ئەمڕۆ دەگا ، دەرهێنەرە هونەرمەندەکان لەئەنجامی ناکۆکیەکانی ناو کۆمەڵی سەرمایەداری‌و گەلێ کۆسپ‌و گرفتەوە ، ئەیان

بڕوانە ل -٧-

institutkurdedeparis

پاشماوەی : چەکەرەو چیرکێکی ...

بەربەیانی خۆشەویستیدا نارده خوارەوەو کەوتە جەرگی پڕ لە ئەوینی گوڵی نوێی جوانیمەوە .. نامەکەی گرتەوەو لەبەرچاوم دووجاری ماچ کردو بە خێرایی و چووە ژوورەوە .. ل ٢٤) .

ئەو ڕووداوە کاتێ گەردی ڕاست گۆی پێوە ئەبوو وەنزیك لە واقیعەوە دانەنرا.. کە ئوتێلەکە لەکورەو کۆڵانەکەش لە کچە کەسێکی کەی پێوە نەبوایە .

باش ئەمانە هەمووی نینجا کاکی چیرۆك نووس لەئێوان چاو تروکاندنێکدا کورە بۆ شارەکەی دەنێرێتەوەو کچەش دەکاتە پارچەیە خەلووزو لەناو ئەم دوو ڕووداوەشدا لەناکاو هاورێ بۆ کورە دێنێتە مەیدانەوەو دەڵێ :- (ئیشت نیە بۆ ئەوێ ؟ .. ڕام سپارد بچێتە ئەوێ بۆ ئەو مەبەستە. ل ٣٠) .

ئینجا نازانم ئەو مەبەستە چی یە ؟! گیانی بەوەفای خۆشە ویستە کەی ؟ یان خوشەویستیە بەرامبەر لەکیس نەچوونی کەلو پەلە یەجێ ماوە کەیەتی ؟! کە ئەو هەڵوێستە هەرنیز لە هەڵویستی مرۆڤێکی دلداری ڕاستەقینەو پاك بێگەرد ناکات... بەکو بەپیچەوانەوە من بە (پەژایەکی ترسناکی دائەنێم و زەمەڵی پێ بەرەو وێران بوونو سەرگەردانی ئەبات .. جیهانی دلداری و خۆشەویستی دنیایەکی گەورە و مەزنە ... هەر هەڵویستێ بە تۆڕی خۆشەویستیەوە بەند نەبێت کۆتایی پووچەڵ بوونەوەو ڕووخاندنی لە پاشەوەیە .

٢ - شێوە :-

نووسەر چۆن لە ناوەڕۆکدا لاوازە ، بەو جۆرەش لەشێوەی دارشتنی چیرۆکەکەدا بێ هێزە .. هیچ گرنگیەکی نەداوە بە ووشەی نوێو تازە بوونەوەیەکی پێوە دیار نیە .. باسێکی ساکارو گیانی خۆماندوو بوونو وردەکاری یەکی هونەری تیا نابینرێ .. (سیما)ی بە پەلەیی و خێرایی بە ئاشکرای لە زۆر شوێنی نووسینەکەیا دیارە . ئیستاش ئێوەو (بەشێ) لەو ناتەواوی یانەو وەك دەڵێین :- (مشتێ نموونەی خەرباریکە) .

١- زوورەبەزۆری چیرۆکەکە ووشەکانی لە شوێنی خۆیا بەکار نەهاتووەو ڕستەکانیشی بە پچڕپچڕاوی دارێژراون و بەگران لە سەر زمان هەڵدەستن و بە تەواوی ئامرازی (واو) پشت گوێ خراوە وەك :-

(ئاوازی دەروونی لێ ئەداو وە ئاوەکەی بێ خشپە خۆی لەناو دەروونی خۆیا ئەدزێتەوە .. ل ٢١) .

(دەیان وەیست خۆیان خاڵی بکەنەوە ، وە لە ئارەزوی گیانی ئێمەدا سارێژ بن .. ل ٢١)

ئەگەر ئەو ڕستانە بەم جۆرە بوونایە بەلای منەوە ڕەنگە جوانترێك بوونایە :-

(ئاوازی دەروونی (لێی) ئەداو (ئاوەکە) بێ خشپە خۆی لە ناو دەروونی خۆیا (ئەدزێوە) .

(دەیان وەیست خۆیان خاڵی بکەنەوە ، وە لە ئارەزوو کیانی ئێمەدا سارێژ ببن) .

٢ - کاکی نووسەر لە زۆر شوێنا ڕستەکانی بەنیوەو نیوە چڵی پێکەوە لکاندوە ، بەمەش ئەوماناو مەبەستەی نورسەر وەیستوونی شێواو دون بوون وەك :-

(یەك .. یەك وێنەکانی لەپەردەی بیر نەچوویدا نیشانی ئێمە ئەدا .. ل ٢١)

(قژە زەردە خاوەکەی ئەووت پەرەی ئەوگوڵاڵە نەرمو نیانەیە .. ل ٢١) .

ئەگەر ڕستەکان بەم جۆرە بوونایە ، باشتری ماناو مەبەستیان دەبەخشی وەك :-

(یەك .. یەك وێنەکانی (ڕابوورودووی لە پەردەی بیر نەچوویی دا نیشانی ئێمە ئەدا) .

(قژە زەردە خاوەکەی (ئەتووت) پەرەی ئەوگوڵاڵە نەرمونیانەیە ، (کە شنەی شەماڵ ئەیلەراندنەوە) .

٣ - چیرۆك نووس هەموو دەستوورێکی ڕێزمانی پێشێل کردووەو لەخۆیەوە ووشەی بەریزکراوی و ڕستەی بە ئاوە ژووی داناوە .. وەك :-

یەکەم جار بینیم یەکەم جار بوو بینیم . لەگەڵیا دانیشتم لەگەڵیا دانیشت بووم لە سەر باسەکەی ڕۆیشت لەسەر باسەکەی ڕۆیشتەوە .

مێزەکەمان ڕازاندەوە مێزەکەمان (لێ) ڕازاندبۆوە. ئەمەش تاوانی تۆم ئەمەش تاوانی تۆیە .

بیرم لە نامەیەك (ئەهێنا کەچۆن بۆی ڕەوانە بکەم بیرم لە نامەیەك (ئەکردەوە) کە چۆن بۆی ڕەوانە بکەم .

داوام لێ کرد ڕوونی بکاتەوە داوام لێ کرد ڕوون تری بکاتەوە .

ئەوەم لەیادا نەبوو کە بەوەوە دەبێت بەسێیان چونکە لەلای خۆمان دوانم هەبوو ئەوەم لەیادا نەبوو کە بەوەوە دەبێت بەسێیان چونکە لەلای خۆمانیش دوانم هەبوو .

٤ - (دیالۆج - دیالۆك) لە نێوان پاڵەوانانی چیرۆکەکەدا لەوێنەی خوتبە ئامیزی سایی یاو لە هەندێ شوێنی کەشدا سەردێکی بێزار کەرە .. سەرەڕای ئەوانەش لەووتەی ئاسای جوێ ناکرێتەوەو هیچ (انفعال) یەك زادات بەخوێنەر

٥ - چیرۆك نووس بێ باکانە جڵەوی باسەکەی بۆ پاڵەوانانی چیرۆکە کە شل کردووەو بە پێی ویستی خۆی وەك داشی شەترەنج ئەیان هاژوێو دەووری داونەتێ .. خوێنەر (سەرەتاو کۆتای) قسەکانی لەیەك بۆ جیا ناکرێتەوەو قسەی کورەش هەرگیز لە قسەی قونابیەك ناچێ کە پلەی خوێندنی لە ئاستی خوێندنی دانیشگادا بێت ..

٦ - لە سەرەتاوە تا کۆتای چیرۆکەکە ، ڕەگەزی کچە بەلێڵی هاتووەو نازانرێ ئەو کچە بەوەفاو دڵسۆزە لە چ نەتەوەیەکە ، کە ئەبوایە چیرۆك نووس ئەو لایەنەشی بەلێڵی نەهێشتایەوە ..

پاشماوەی : ئەفەریقا شۆڕشێکە بە تیرۆر ..

● هەر لە هەفتەی ڕابوردودا گەلی پاڵەوانی موزەمبیق یادی ئویەمینی شورشی چەکداری دریژخایەنیان دژی ئیمپریالیزمی داگیر کەر ئەکەنەوە .

گەلی موزەمبیق ئەوە ٩ ساڵە ئازایانە بەرابەری بەرەی ڕزگاری موزەمبیق دەستی داوەتە چەکو لەپێناوی لەناوبردنی داگیرکردن ڕزگار کردووەو کۆمەڵانی خەڵکیان لەژێر چنگی داگیرکەرانو کۆنەپەرستان دەرهێناوەو ڕێڕەوی گشتی شورشیان بەرەو سەرکەوتن بەرەو- گەلانی موزەمبیقو ئەنگۆلاو گینیا - بیساوو ئامیبیاو ئازانیاو گەلانی تری ئەفەریقا بەرەو دوا ڕۆژێکی ڕوناك ئەڕۆن و لە ڕەگوریشەوە ئیمپریالیزمو هەموو کۆنەپەرستە بەکرێ گیراوەکانیان تەفروتونا ئەگەنو دەسەڵاتی شورشگێرانەی خۆیان دائەمەزرێنن ، ئیمپریالیستەکان بەرامبەر ئەم هەڵچونە شورشگێرانەیەی گەلانی ئەفەریقاو درندانەترین شێوە تیرۆرو کوشتنو برین ڕەیرەو ئەکەن ، هەر لەموزەمبیق ئاشکرابوو کە داگیرکەرە تاوانکارەکان چەند جار سەدان خەڵکی بێ گوناهیان بەکۆمەڵ کشتوەو لەیەك گۆڕا ناشتونیان هەروەها لە خواروی ئەفەریقا لە هەفتەی ڕابوردودا کریکاران لەپێناوی زیادکردنی مووچەدا مانیان گرتبو کەچی لەباتی بەدی هێنانی داواکاریەکەیان چەند کریکارێکی تیکۆشەریان کوشت .

بەڵام تیرۆرو درندەیەتی ئەو داگیرکەرو کۆنەپەرستانە چەندە توندوتیژبێت ، ناتوانێت بەرامبەر توندو تیژی شورشگیرانەی گەلانی ئەفەریقا ڕابودستنو دواڕۆژ سەرکەوتنو سەرفرازی هەربۆ گەلانی ئەفەریقای تێکۆشەر ئەبێتو سوایی و شەرمەزاری بۆ ئیمپریالیزمو ڕەگەزپەرستو کونەپەرستان .

سواره

پاشماوەی : مام موتك

کێشابوو بەسەر ناوچەکەدا مروڤێك هاتۆتە دنیاوە زۆر تێگەیشتووبوە ، هەر ڕووداوێك خەلکەکە نەیان توانیبی ڕوونی کەنەوە ، یان گیروگورفتێکیان بهاتایە پێش خێرا دەچوونە لای « مام مۆتك » ئەویش بەپێی تێگەیشتنی خۆی نهێنیەکانی بۆدەردەخستن وەوا دەگێڕنەوە جەژنیك لاوان جلی تازە دەپۆشن ، هەرلاوە کورتەکی (قەستۆر) لەبەردەکاو کەوشی سوور (کەزۆر باوبوە) دەیکاتە پێی ، دەچنە سەر شاخەکانو قاچیان شۆڕ دەکەنە خوارەوە !!

لەبەرئەوە هەموو (یەمەنی) سووریان لەبێ دەبێ یەك بەیەکێ تردە لێت « من قاچم بزرکردوە » ! نەخێر هەموو سەریان لێدەشێوێت، ڕێبوارێك بەوێدا دەڕوات پێی دەڵێن : (بۆ خاتری خودا بڕۆ بۆ لای « مام مۆتك » بە فریامان بگات هەمووەمان قاچی حزمان وون کردوە !) .

(مام مۆتك) دێت شەرورکە داریکی لە داری « بەلاڵووك » پێدەبێ ... تاهێزی تێدایە هەرقاچەی شورکێکی پیا دەماڵێت! لاوەکان لەبەر ئازاری قاچیان ڕادەکەن قاچیان دەناسنەوە !!

ژنێکی تازەبووك دەیەوێت نان بکات گونیە ئاردێك لەبەینی دووکاریتە دەبێژنەش باوەشبە دووکاریتەکەدا دەکاتو دوومست ئارد دەردەکات بەڵام دەستەکانی حاسێ دەبێو نایەوێت ئاردەکەش بڕژێ ! نەخێر دەست دەکات بە هاتوهاوار ... خەسووی بووکە خێرا دەچی بەدوای «مام مۆتك»دا ، ئەویش دێت گوجانێکی دار بەڕوی پێدەبێ ، یەك گۆچان لەدەستی بووکە دەدات ئەویش ئاردەکە بەرەللا دەکاتدەستی دەردەکات بەو چەشنە ئەو گیروگورفتەش ناهێڵێ !

نەبازە ، نەقازە - بلبلی خۆش ئاوازە !!

هەندێ جار « مام مۆتك » قسەی بەتەوسیشی کردوە ... ڕۆژی لەڕۆژان دوو لادێی دەچنەڕاو ، لەتەڕاشێك نزیك دووبیاوەکە لێیان دەبێ بەشتومڕ یەکیان دەڵێت :

« قازە » ئەوی تر دەڵێت « نەخێر بازە » .

وابڕیار دەدەن کە بچن بۆلای « مامۆتك » . ئەویش دێت لەم سەرو ئەوسەری تەڕاش هەڵدەسووڕێت دەبینێ واکیسەلێکی گەورە سەری خۆی دەرهێناوەو خەریکە مارمێلکە- یەك ڕاودەکات ! مام مۆتکیش زەردەخەنەیەکی دێتیو ڕوو لە هەوەلیان دەکات « بابم ئەتوو دەلێی چیە ؟ » دەڵێت :

« من دەڵێم قازە !» ، ڕوو لەدووەم دەکات ! « تۆ دەڵێی چیە ؟» ئەویش دەڵێت : « من دەڵێم بازە !» .

مام مۆتك دەڵێت : «هیچتان نەتانزانی .. نەقازە ، نەبازە بلبلی خۆش ئاوازە !»

خۆ چیرۆکی (خۆش بەز) ، (ئاگادار بەمیزت پێدانەکات) (مەسەلەی ماینەکەی تەحسیل داری کاتی عوسمانی) ، (دوزینەوەی جومعە) وەگەلێ شتیتر هەموونموونەی بەجێماوەکانی مام موتکن کە کەلێرە داماوەی ئووسینیان نیە بەڵام تکا لەخوێندەواران دەکەم هەرشتێ لەبابەت مام موتکەوە دەزانن بۆم بنێرن بۆئەوە ئەگەر هاتوو کتێبە تایبەتیەکەم « کەبەشێکە لەفولکلۆری کوردی» لەئاینەدا چاپ کرد ، ئەوشتانە شی بخەمە سەر .. ئیتر پێڵاوم دڕاو هیچم پێ نەبڕا !!

دەستم بڕیایە لەهەموو لایێ

نورەی ڕەحمەتی حەق تەعالایە

دەستم بریاگە لە هانە(١) نەوتی

هەوانە هەل ئەگرم ئەچم بۆچەوتی

لەژمارەی داهاتوودا هەندێ لەقسەخۆشەکانی (خوالێ خۆش بوو حوسین قەرەداغیتان بۆ دەنووسین .

١ - هانە بەهورامی کانیە

پاشماوەی : پو ستەی خوێنەران

چێژ ئەبینم .

● **کاك کوسرەت ..**

نووسینەکەت بنچینەی چەند نووسینێکی باشی داهاتووتە .. بەڵام ئەم جۆرە باسانە زۆرترو قولتری ئەوێت ، بەڵاي ئێمەوە باس و ڕەخنەی ئەدەبی پێویستی بەناوی نهینی ناکات لەگەڵ ئەوەشدا هەر بە ناوەنهینی- یەکەت وەڵامت ئەدەینەوە .. ئەوەش بزانە ئەگەر لەگەڵ نووسیندا خۆت ماندوو بکەی ئەتوانی خزمەتی نەتەوەکەت بکەیتو یادگاریش بۆ نەوەی داهاتوومان بەجێ بهێڵی .

پاشماوەی : قاوست ..

توانیوە ، بەچاکی لێی حاڵی بن و بیخەنە سەرشانۆ .. واتە ئەکتەرەکانی ئەم شانۆگەریە تەنیا مەبەستیان ئەوە نەبوو ، کە بەرهەمێکی کلاسیکی بخەنە بەردەست ، چونکە کلاسیکیە ، بەڵکو مەبەستی بەرودوایان قوول کردنی هەستو هۆشو لێکدانەوەی بینەری مرۆڤە، بەرامبەر بەلایەنە جوانو ڕۆشنەکانی ژیانی ئەم سەردەمەی ئێستامانو هەروا لە کەلێنێکی ترەوە ، پێداچونەوە یەکی تازەیەو لەروانگەیەکی تازە بەخشەوە سەیری ئەم بەرهەمە بەنرخە بکرێ ، کەتا بەرۆژی ئەمڕۆش ئەگا هەر بەشێوەیەکی چاولێکەری و کلاسیکیەوە سەیری کراوە ؟

پاشماوەی : لەژیر بەیکەرەکەی ..

دارکونکەرەی داری گەروی گزرانیمن
بەڵام مامە
من سەهۆڵم .. دۆخی خۆمم جێهێشتوە :-
منالێکم .. بۆشیری خوێن گریانەکەم ڕوباریکە !
لاولاوێکم .. ژداری پەت گولزارەکەم سارایەکە !
ڕواچی یەکم ..بۆ کەوی شەر سوڕانەوەم پشودانە !
ئاگرێکم .. لەناو ئاوا لەدایك بووم !
مامە .. مامە ..ئاگرێکم لەناو ئاوا لەدایك بوم !

تێبینی :-

(١) مامە : مەبەستم نەمرە.

(٢) شێخ سعیدو شیخ مەحمەد .. شیخ سعید باوکی شیخ محمودی مرەو شیخ ئەحمەد برایەتی..شیخ محمود لەو شەڕەدا خۆی لە خوێنە کەیاندا تلانەوەو لەدارەمەیتادەرچوو ..

(٣) شیخ صالح برازای شیخ محمودی نەمرە لەشورشی ئەمجارەماندا پلەی فەرماندەی هێزو حاکمی مفتشی وەرگرت لەبن بەردێکا نزیك مەوت بەدڵ وەستان کۆتایی بەژیانی هات .

(٤) حاجی سید حسن مامی شێخی نەمرە لەجەنگی دەربەندا .. نزیك بەردەقارەمان شەهید کراو لاشەکەی بەگوللەو توپ پەرتو بڵاو بووەنە دوزرایەوە ..

پاشماوەی : چەندسەرنجێك ...

بەناوی کۆمەڵ) ئەوەی سەیرە ئەم ڕاهێنانە هیچ وێنەی تیادا نیە نە (أ) و نە (ب) .. لەدواییدا ئەڵێ (بزانە ئەبێ چی لێ فڕێ بدرێ ؟) . ئەگەر دانەرانی کتێبەکە مەبەستیان وێنە (ب)ی ڕاهێنانی (٦) بێ کە ئەکەوێتە سەرەوەی ئەم ڕاهێنانە ئەوا ئەبێ بۆی زیادبکرێت نەك لێی فڕێ بدرێ ...

٧ - لەلاپەڕە (٤٦) بابەتی (ڕاناوی جوێ) ڕاهێنانی (٤) وتراوە : ئەچم : کرداری ڕانە- بوردووی ئەخباریە ، وە لەپاشانا ئەڵێ : شارەزوور. تەواوکەری یاریدەدراوی پاڵدراوە . کەچی نەئەخباریو نەیاریدەدراو نەماوە .

٨ - لەلاپەڕە (٤٧) بابەتی ڕاناوی جوێ لەڕستەدا شەرحی نموونەکان بەگوێرەی تەرتیبیان نین .

٩ - لە لاپەڕە (٥٩)ی بابەتی ڕاناوی لکاو لەڕستەدا- لەڕاهێنانی ٥ دا وتراوە : چوو، پینراوی یە ، دهۆك ، یاریدە- دراوی پاڵدراوی کرداری وێنە (ب)ی ڕاهێنانی (٦) بێ - چوو - ٥ . کەچی ئەمانە هیچیان نەماون .

١٠ - لەلاپەڕە (٦٦)ی (فەرهەنگی ئەم ڕێزمانە)دا ئەم بابەتانە لەناو کتێبی پۆلی شەشەمدا نیە (سەربەخۆ . یاریدەدراو . بینراوی . گێڕاوەیی . دووان . دوژمەد ر . دانانی) .

بەتێکرایی ئەمانەبوون ئەو سەرنجانەی من هەبوون دەربارەی ئەو کتێبانەو هیوادارم مامۆستایان سەرکەوتووبن لە خزمەتکردنی ئەگەلەکەماندا و ڕێڕەوێکی دروست باش بۆ قوتابیانمان دیاری بکەن .

پاشماوەی : بەشوین مامۆستای مەزنا ..

Charlo Trenburg — Ban hof sto. Zg.
Berlin University
W. Germany
Prof. A. Sh. Adlerhöf
Berlin — 1700 ZI
(srare universiti)
Ballof. str. Zg.
W. Germany

لە دۆزراوەکانی پرفیسور ئادار هۆف

● پرفیسور ئادلر هەرف - سەرەکی بەشی فەلسەفەی ناوبراو بەڕاستی جێی تەقدیرو شانازی هەموو میللەتی کوردە چونکە شتی وای دۆزیوەتەوە لە میراتی بەجێماوی مەزنی مامۆستا بەشیردا ، کە تەنانەت ئەندامە بۆشەکانی کۆڕی بەشیر پەروەران لەگەڵ هەموو توناو گەشتو گەرانێکا بە (لەندەنو پاریسو بەرلین)و ئەوروپاو سوریاو لوبنانا ، بۆی نەچوون . (دەك بەر خوردار بێ پرفیسۆر ئادلر هۆف، یاخوا وێنەت هەر لە زۆر بوونا بێت) .

شەریك شعور

ئاگاداری :

خوێنەری بەڕێز ئاگاداری ئەوە ئەکەین کە لەژمارەی داهاتوودا بە شێکی کرنگ لە دۆزراوەکانی پرفیسور ئادلر هۆف بڵاو ئەکەینەوە .. هەتا ئەوکاتەو خواتان لەگەڵ .

پاشماوەی : ئەم هەفتەیە

٢ی تەشرینی ١٩٤٩ ڕۆژی سەربەخۆیی مەجەرستان ـە .

لە ٤ی تەشرینی ١٩٥٧دا یەکێتی سۆڤیات یەکەمین مانگی دەستکردی بەرەوئاسمان هەڵدا ناوی ئەومانگە (سپوتنیك) بو .

٥ی تەشرین - ڕێکەوتی سەری ساڵی عیبری یەو بەسەرەتای خەڵق بونی ئادەمیزاد ئەدرێتە قەڵەم ئەمساڵ ڕێکەوتی (٥٧٣٣)ی عیبری یە .

پاشماوەی : ئەفەریقا شۆڕشێکە بە تیرۆر ..

● هەر لە هەفتەی ڕابوردودا گەلی پاڵەوانی موزەمبیق یادی ئویەمینی شورشی چەکداری دریژخایەنیان دژی ئیمپریالیزمی داگیر کەر ئەکەنەوە .

گەلی موزەمبیق ئەوە ٩ ساڵە ئازایانە بەرابەری بەرەی ڕزگاری موزەمبیق دەستی داوەتە چەکو لەپێناوی لەناوبردنی داگیرکردن ڕزگار کردووەو کۆمەڵانی خەڵکیان لەژیر چنگی داگیرکەرانو کۆنەپەرستان دەرهێناوەو ڕێڕەوی گشتی شورشیان بەرەو سەرکەوتن بەرەو- گەلانی موزەمبیقو ئەنگۆلاو گینیا - بیساوو ئامیبیاو ئازانیاو گەلانی تری ئەفەریقا بەرەو دوا ڕۆژێکی ڕوناك ئەڕۆن و لە ڕەگوریشەوە ئیمپریالیزمو هەموو کۆنەپەرستە بەکرێ گیراوەکانیان تەفروتونا ئەگەنو دەسەڵاتی شورشگێرانەی خۆیان دائەمەزرێنن ، ئیمپریالیستەکان بەرامبەر ئەم هەڵچونە شورشگێرانەیەی گەلانی ئەفەریقاو درندانەترین شێوە تیرۆرو کوشتنو برین ڕەیرەو ئەکەن ، هەر لەموزەمبیق ئاشکرابوو کە داگیرکەرە تاوانکارەکان چەند جار سەدان خەڵکی بێ گوناهیان بەکۆمەڵ کشتوەو لەیەك گۆڕا ناشتونیان هەروەها لە خواروی ئەفەریقا لە هەفتەی ڕابوردودا کریکاران لەپێناوی زیادکردنی مووچەدا مانیان گرتبو کەچی لەباتی بەدی هێنانی داواکاریەکەیان چەند کریکارێکی تیکۆشەریان کوشت .

بەڵام تیرۆرو درندەیەتی ئەو داگیرکەرو کۆنەپەرستانە چەندە توندوتیژبێت ، ناتوانێت بەرامبەر توندو تیژی شورشگیرانەی گەلانی ئەفەریقا ڕابودستنو دواڕۆژ سەرکەوتنو سەرفرازی هەربۆ گەلانی ئەفەریقای تێکۆشەر ئەبێتو سوایی و شەرمەزاری بۆ ئیمپریالیزمو ڕەگەزپەرستو کونەپەرستان .

سواره

پاشماوەی :

نەدەکرد .

بەپەیرەو کردنی بیروڕباوەڕی سۆشیالیستی - هەروەزکاری (الجماعیة الاشتراکیة) تیپی داچای توانی ناوچە دروستبکاتەوە وەبەرهەمێکی بەپێت درەو بکاتو سەدان بەربەستی بەردینیان دروست کردەوەو چەندەها کێڵگەی نوێیان چاك کردو توانیان لە گەڵای وەریوی دارەکان زبڵی (سماد) دروست کەنو زەویەکانیان ببوژێننەوەو تازەترین ڕێگای بەڕاوکردنیان بەکار هێنا بەمەرجێ کە بتوانی بەربەرەکانی لافاویش بکەنو ئاوەکەی بەرەو نشێوو دۆڵە قووڵە بێ کەڵەکەکان بەرن .

وێنەی ئەمڕۆی ئەم دێیە.. ڕیزە خانوی جوانو تازەو ڕێك وپێك ، کێڵگەی سەوزو بەڕێکی دابەشکراو ، ئەم وێنەیە بەتەواوی وێنەی ڕابوردووی لەبیر بردۆتەوەو ئێستا هەر لەو دێیە شاخاویەش ناچێ کە ڕۆژێ لە ڕۆژان لەبرساندا دەی نالاند .

بەرهەمی کشتوکاڵی دووساڵی ڕابوردوو :

لەساڵی ١٩٧١دا هەر لەکتێبارەی (٨) تەن بەرهەمی بەدەستەوە دەدا بەرامبەر ٧٥ی تەنێك کە لە ساڵانی سەرەتای سەرکەوتندا دەیدا ، وە لە ١٩٧٢دا سەرەڕای ئەو بێ بارانیەی توشی ناوچەکەبوو هەر هەکتارەی (٧) تەن بەرهەمی زیاتر دا بەدەستەوە.

پەیڕەوکردنی تاقی کردنەوەکەی داچای :

ئێستاش لە سەراپای وڵاتی چیندا بەدەیان هەزار تیپی هەرەوەزی لەچەشبی تیپەکەی (داچای) ئەمزراوەو سوود لەتاقی کردنەوەو مەزنەکەی ئەبینن و پەیڕەوی ڕێزەوەکەی دەکەن .

بۆ نمونە لەپارێزگای (تسونهوا) لەهەرێمی (خەبی) تیپی (شاشیپوی) توانی کێڵگەکانی ناوچەکە چاك بکاتو زەمینەکەی بەزبڵ دەوڵەمەند بکەنو توانیان لاپاڵی شاخێکی بەردین بکەن بەبێستانێکی گەورەی بەبێتی میوەهات .. هەروەها لەبەرزاییەکانی (تبت)توانیان جۆگەیەکی دوورو درێژ بە ئاوەڕاستی شاخێکی مەزندا ببەنو ئاوی بەفری تواوەی شاخەکان بگەیەننە زەمینێکی دێم و بیبوژێننەوە .

(گەل لە داچایەوە فێر دەبن .. کەواتە ئەم تیپە ئەبێ چی تر پێشکەش بکات) ئەم پرسیارە لە سەرزاری هەموو جوتیارانی ناوچەکەیە ، بۆیە خۆیان ئامادەکردووە کە لە جاران بەتواناتر بجوڵێنەوە.

ساڵی ڕابوردوو ئەم ناوچەیە تووشی بێ بارانیەکی کوشندە بوو ، بەڵام خەڵکەکە وەریان بەرنەدا بەڵکو ژنو پیاوو منالو گەورە هەموو هاتنە دەرەوەو بە شان ئاویان بۆ کێڵگەکانیان هێنا .. پەنجا ملیون تەنەکە ئاویان زیاتر گوێزایەوەو (١٤) هەزار هیکتار زەویان ئاودا ..

وەرە بەرنەدانو لە خۆبوردنی خەڵکی (داچای) هەمیشە باشترین نموونەن کە هەموو جوتیارانی چین تەماشایان دەکەنو لێیان فێر دەبن .

هاوکاری :

دەیان ساڵە خەڵکی دێی (تەوێڵە)ی هەورامان لە قەزای هەڵەبجە دۆڵێکی نێوان دوو شاخی بەردینو هەردوو شاخە بەردینەکەیان ئاوەدان کردۆتەوەو دارودرەختی بەرداریان وەکو گوێزو تۆو وهەنارو هێوو .. لێ ناشتوەو جگە لەکشتوکاڵدەستیان داوەتە سوکە پیشەسازی دەستی ئاژەڵداریو پەلەوەر بەخێوکردنو هەنگ پەروەردەکردنو کاروان چێتیو بەوجۆرە بەرهەمێکی پیشەسازی دەستو کشتوکاڵی باشیان هەیەو ژیانو گوزەرانی خۆیان چاك کردوەو ناوچەکەشیان بوژانوەتەوە - بۆیە هەروەکو خەڵکی چین لە خەڵکی (داچای)وە فێری چاك کردنی زەویو زاربوون هەق وایە خەڵکی کوردستانیش لەدێی تەوێڵەی کوردستانەوە فێری چاك کردنی هەموو بەشەکانی تری کوردستان بن .

پاشماوەی لە

بەریوە بەرایەتی ڕۆشنبیری

ڕۆشنبیری کوردی لەبەغدا ، کات وینەیان بگرینەوەو دوای تاکو ئیمەش تیوایتن بەزووتریو ئەوە بەسوپاسیکی گەرمەوە بوخاوەنەکانیان بنیرینەوە . وە ئەم گارەش قازانجی گشتیو گەشەکردنی ڕۆشنبیری کوردی تیدایە ، لەبەر ئەوە دلنیاین کە هەموولایەك دەستی یارمەتیمان بۆ درێژ ئەکەن .

- بەریوەبەرایەتی ڕۆشنبیری کوردی -

پاشماوەی : لای ئێوە ..

و (فنوم پن) ئەگوێزنەوە ! ساواکانی لای ئێوە لە زرمەی ناپاڵم ڕائەپرن ، ئەزریکێین بەسەر دایکیانا .. پێان ئەڵین: بەجێمان هێڵن ... هەڵمەت بەرن !

لای ئێوە .. ئەی گەلانی شۆڕشگێری ڤیتنام و کامبودیا ژیان لەسەر لەپێ دەستە ... قوربانی جیهانێکی سەربەستە .. ئەی گەلانی ئازاو دلێر لای ئێوە ... ڕۆژ ئاوانابێ ... هەرگیز ئاوانابێ.. ئاوانابێ .

زۆرداریەکان .. بڕۆن .. بڕۆن
تریم .. هەنجیرم .. هەنارم
لادێم .. ڕێگام
چاوی شارم ئاەهراوی کەن
تەنیا ئێمڕو لەدەرونا
ئازار ئەچێنم
بەڵام بەیانی لە سەربەستی

institut kurde de paris

ئەم وێنەیە ١٣٠ لاوی کوردنیشان ئەدات کە لە نێوان ساڵی ٩٤٠-١٩٤١ لەبەغدا گیراوە ، بەڵام داخمان ناچێت تەنیا ناوی ١٠٩ کەسمان لێ ناسینەوە ، هیوادارین خوێنەرانی بەڕێز یارمەتیمان بدەن و ناوەکانی تریشمان بۆ بنێرن .

خەباتی لاوانی کورد لە مێژودا

وەنەبێ جولانەوەی کوردایەتی و دیموکراتی خوازی ئەمڕۆکەمان ، بە کوتوپڕی هاتبێتە کایەوە ! بەڵکو رابوردوویەکی گەش و پێرۆزی هەیەو هەوڵ و کۆششی گەلێك رۆڵەی دڵسۆزو لێهاتووی گەلەکەمان بنچینەکەی دروست کردووە .

ئەگەر ئەمڕۆکە شانازی بەوەی هەیە بکەین و هەروەها چاومان لەناسۆیەکی زۆرفراوانتربێ ، بێ گومان پێویستە هەمیشە شانازی بەرابوردوەکەیەوە بکەین .

نمونەو نیشانەیەکی زۆرزیندووی ئەم رابوردومان لەم (وێنە) مێژوویەدا دەردەکەوێت ، کە لەروژگارێکی زۆر ناخۆش زیاتر لە ١٣٠لاوی نیشتمان پەروەری کورد لەشاری بەغدا لەژێر ئالای- کۆمەڵەی لاوان-دا کۆبونەتەوە ، لەکاتێکا گیان وریبازی جوولانەوەی نەتەوەیی و دیموکراتی خوازی گەلەکەمان لەشێوەیەکی نوێی سەرەتادا بووە ، دەبینین بەهوی گیانی کورد پەروەری و هەست کردن بەزوڵم و زۆری نەتەوەیی و کۆمەلایەتی ، ئەم ژمارە زۆرە لە پێناوی سەلماندنی بوونی نەتەوەیی و بەرزکردنەوەی دەنگی دلیری کوردلەناوجەرگەی پاپەتەختدا یەکیان گرتوە .

« هاوکاری »یش کە ئەم وێنە مێژوویە بەنرخەی بەشانازیەوە بلاودەکاتەوە بەنەوەی نوێ رادەگەیەنێ کەسودو ئیلهام لەمیژووی رابوردووی گەشی کوردایەتی وەربگرن .

هاوکاری

ناوەکان :

فتاح محمود • معتصم فتاح • جلال طیفور مصطفی • شریف • شەهید حمە قودسی برهان نقشبندی • کریم یونس عیدان • محمد بیتوشی • جمیل رشید عمادی • عزیز قادر • اکرم مجید چاوشلی فیصل احمد عثمان • طاهر حیدری • حیدر سلیم • بهاء الدین رشید • جمیل حسین قصاب • یونس رءوف دلدار صالح الیوسفی • صادق بهاء الدین • حسین حسن عفراوی دکتور صدیق ئەتروشی • جلال نهاد • مصطفی عزیز • بایز عزیز • عبدالله ئەندازیار • جمیل مدحت خۆشناو • محمود حسن • نوری محمد کنیر • عبدالله کاکە • جلال خەیلانی • حسین سعید • محمود •• نامق عبدالله • کافی محمد نبوی • عبدالله محمد • علی - حمەسور - أنور رشید • اسماعیل غالب • شیخ جەبار بەرزنجەی • احسان احمد • حسین قەرەداخی مام جبرائیل • عزیز خاکی شەهید عەلی حەمدی • طاهر ئەتروشی • مجید فتاح • زید احمد عثمان • طلعت محمد علی • روستەم جەبار • قاسم داود یعقوبی • هادی رشید چاوشلی • حسین شیخ محمد قاضی • عاصم حیدری • معروف عبدالله • محمد حوزنی - حمەرەش - عبدالله سلیم • عزیز فتاح • مسعود محمد کۆیی • علی جوکل • مصطفی توفیق • شیخ نعمة الله • نوری أمین ابراهیم عزیز • عزیز شالی صلاح قفتان • برهان حامد جاف • عمر حاجی محمد أغا • مجید کۆیی • حسام الدین •• مصلح نقشبندی • فتاح محمد فائق هۆشیار • کاکە حمەسید خانەقا • عبدالله توفیق • احمد حسن • محمد صالح عەنبەر • شوکت عبدالرحمن یعقوب کریم • جلال قادر • صالح حیدەری • سامی صبری عمر عثمان • خضر مولود • مصطفی عوزیری • محمد أمین دەربەند • مصطفی عادل ملا خالد •• موسی صمد • رءوف قرەنی • عزیز ملا فرج • علی عبدالعزیز • کمال مجید • نوری مجید سلیم • نشأة محمد صفوت • خضر مولود باداوی • عزیز عقراوی رشید باجەلان • نوری عبدالله بهاء الدین رءوف ناجی • احمد میرزا کریم • عبدالله توفیق •

پیشانگایەکی هاوبەش لە هەولێر

هەفتەی رابوردوو ، چەند قوتابی یەکی شاری کەرکوکو هەولێر ، ئەوانەی لە ئامۆژگای هونەرە جوانەکان دەخوێنن بە هەردوولایان پێشانگایەکیان ریکخست .

لەم پیشانگایەدا (٧٩) تابلۆی هەمەجۆر لە بەرهەمی ئەم هونەرمەندا نەپیشان دران :

نجاة واحد • فوئاد علی • مدحت محمد • قرنی جمیل کمال علی • محسن حمد امین حمید درویش • فاروق فائق • حسن مردان • ئازاد کمال • حمید محمد •

پیشانگاکە هەرچەندە سەرەتای تاقی کردنەوەی ژیانی خوێندنی هونەری یانە بەڵام هەوڵدانێك بو پێویستی بە هاندانو پشتگیری هەیە بەهیوای ئەوەی لە دوا رۆژا بتوانن زیاتر خزمەتی هونەری کوردی ابکەن .

پەیامنێری -هاوکاری- لە هەولێر

***

یاداشتەکانی رۆژنامە نووسین

لە نووسینی « مەکسیم گۆرگی » یەو مامۆستا محمد توفیق وردی کردویەتی بەعەرەبی و کەوتە بازاڕەوە ، هیوادارین رەواجی هەبێت و دانەیەکیشمان بەدیاری لە مامۆستا وردی یەوە بۆ هاتووە گەلێك سوپاسی ئەکەین .

***

خەرمانی ووشە

کۆمەڵە بەرهەمێکی ئەدەبی چەند شاعیرو نووسەرێکی هەولێرە ، بەم زووانە ئەکەوێتە دەست خوێنەران .

***

دڵدارانی شۆڕش

حەوت کورتە چیرۆکی کاك دلشاد مەریوانی یە لەم هەفتەیەدا کەوتە بازاڕەوە ، نووسەر دانەیەکی لەم بەرهەمەی بەدیاری پێش کەش بە رۆژنامەکەمان کردوە سوپاسی ئەکەین .

***

گۆشەی ئافرەتان

ئەو سەربەستی یەی بۆ ئافرەت داوای ئەکەین

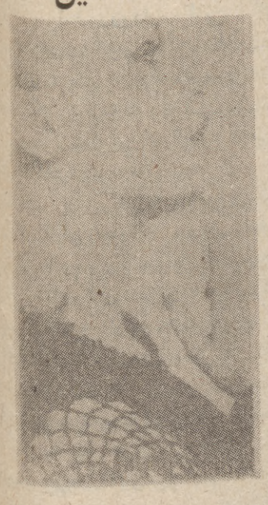

- شیرین عباس -

ئێمە ، ناتوانین چوارچێوە یەکی دیاری کراو بۆ سەربەستی ئافرەت دیاری بکەین ، چونکە ئەم سەربەستی یە بەپێی جیاوازی سیستەمو خوورەوشتو فەلسەفەی ژیانی هەرکۆ مەلێك خۆی دەرئەخاتو کۆمەلێکەوە تاکۆ مەلێکی تر ئەگۆڕێت ، بەڵام بەلای ئێمەوە ئەو سەربەستی یەی بۆ ئافرەتمان ئەوێ مەبەستمانە بەوەی ئەزانین ئافرەت لە دەرابرینی بیروڕای خۆیا سەربەست بێتو هەروەها لە هەڵبژاردنیش و کارو لەرێگە برینا بەرەو پاشەرۆژدا ، رێزی بگیرێو ماوەی بدرێت فێرابێتو لە هەموو گۆشەیەکی ژیانا بەشدار بێت تا بتوانێ خۆی پەروەردە بکاتو ئەندامێکی بەکەڵکو بەرهەم دار بێ لەناو کۆمەڵە ، بەمانایەکی تر سەربەخۆی ئابوری بۆ زامن بکرێو لا هەموو مافەکانی ژیانی پیاو بەشدار بێتو هەمان ئەرکی پیاویشی پێ بسپێردرێت واتا هاوشانی پیاو بێت لەماف و فرماندا (الحقوق والواجبات) لەگەڵ ئەوەشدا لەکۆمەڵە تازە پێگەیشتووەکانا وەکو کۆمەڵی ئێمە هەندێ ئافرەت نازانن چۆن کەڵك لەسەربەستی ژیان وەرگرن ، وە لەرێگای راستی سەربەستی لا ئەدەن کە ئەمە ئەبێتە هوی تەوەی ناحەزانی سەربەستی ئافرەت بەئافرەت خوش ببن و بیانوی بەگژا چوونی ئافرەتو سەربەستی ئافرەتیان بکەوێتە دەست ، بەڵام وەنەبێ هەر کۆمەڵی ئێمە دوو چاری ئەم جۆرە رێگایە هاتبێت بەڵکو ئەمە بەسەرهاتی هەموو کۆمەڵێکی تازە پێگەیشتووە لەبەر ئەوە ئەبێ ، ئافرەتان خۆیان وە بەتایبەتی رێکخراوە پێشرەوەکانیان هەوڵ بدەن ئەم کەموو کوریە لەناوبەرن و هەمیشە رێگای راست نیشانی جەماوەری ئافرەت بدەن وە دەستی یارمەتی بۆ هەموو لایەك درێژبکەن کە سەربەستی راستەقینەی ئافرەتیان ئەوێت .

بێ گومان رێگای جێگر کردنی سەربەستی ئافرەت سەختو گرانە بەڵام نابێ کەس کۆڵی لێ بدات چونکە هەرگیز رێگای ئازادی و پێشکەوتن بە کوڵو رێحانە نەڕازێنراوەتەوە

× مرۆڤ ×

ئامادەکردنی : رەوا

(مرۆڤ بەنرخترین سەرمایەیە)

***

مارکس

● مرۆڤ ، ئەو زیندەورە بەنرخە ، ئەو داهینەرەیە کە سەرچاوەی هەموو خۆشیو بەختەوەریکە لە ژیاندا ، مرۆڤ کە چاوگی خوو رەوشتو ویژدانە ، مرۆڤ کە دۆزەرەوەی هەموو نهینیەکانی سروشتەو پەی بەرە بە هەموو کوونو کەلەبەرێکی کەون ، مرۆڤ کە دەریای سۆزو بزەو خۆشەویستیە ، مرۆڤ کە پاش پێوانە کردنی هەموو رووی زەوی ، قوڵایی دەریاکانیشی پشکنیو گڵو بەردی مانگیشی هینایە خوارەوەو بەشوین« دنیا »کانی ترا ئەگەڕێت .

● ئافرەت ، کە جوانترین« دیاری » سروشتەو کە مایەی ئارامو بەختەوەری مرۆڤەو فریشتەی پەیامی شادمانیەو هۆی دریژە پێدانی رەگەزی ئادەمیزادە ، کۆرپە کەنموونەی پاکانەی سروشتەو هیوای پاشەرۆژەو چرۆو چەکەرەی گوڵزاری ژیانە ، کەوابو مرۆڤ هەرگیز لەبایەخ نایەتو هیشتا سروشت شتێکی تری لە مرۆڤ باشتر نەهێناوەتەبوون .

● بەڵام بەداخەوە ، مرۆڤ ئەکوژری ، سەر ئەبڕێ خوێنەکەی ئەفڕۆشرێو ئەخورێتەوە ! لە « شیلی » نزیکەی ١٠ هەزار مرۆڤ کوژرا ، ئەویش بەفەرمانی چوار مرۆڤی چەپەڵ لەمروڤایەتی دەرچوو ! لە « کەمبودیا » بەدەیان کورپەو ژن و پیر بەگری ناپاڵمی ئەمەریکا ئەسوتێنرینو رووی ئەو دیارییە جوانەی سروشت ناشیرین ئەکرێ ، لەڕۆدیسیا » (١١) کرێکار گوللە باران کران لەبەر ئەوەی حەز بەژیانی مرۆڤانە ئەکەن .

● سەیرە ئەوانەی مرۆڤ ئەکوژن هەر مرۆڤن ، ئایا ئەمانەش هەر بەنرخن ؟ هەردیاریە جوانەکەی سروشتن ؟ یان جانەوەرنو لەشێوەی مرۆڤدا خۆیان مەلاس داوە ؟!!

لای ئێوە

فەهمی قەرەداغی

لای ئێوە رۆژ ئاوا نابێت ••• شەو هەرگیز دانایەت کەلەشێرتان بێ ووچان ئەخوێنێ ••• مژدەی رزگاری بەهەموو دنیا ئەگەیینێ •• گیای لای ئێوە ساڵ دوانزە مانگ شینە راخەری پلنگ و شێرە •••هەر بستێکی لە لای ئیوە زێرە ••• دەستی ماندوتان لەسەرزگی تێرە !

چۆلەکەکانتان بە ناخونك داڵە هێرش بەرەکان هەبروون بە هەپروون ئەکەن ، گەلای دارەکانی سەرتان هاتۆنەزمان. گاڵتە بە ملیونەها - یانکی - ئەکەن ••• دارو دەوەنەکانتان رەشکە و پێشکە بە چاوە شینەخوێن تێزاوەکانیان ئەکەن ••

لای ئێوە خانوو و گوڕتان لە سەنگەردایە ، چارەنووسی ئێستا و داهاتووتان لەوێدایە.

کیژۆلەکانی لای ئێوە کۆتیان پچڕی و هاتنە دنیای بەرین ، چاکی پیاوەتیان کردبەلادا کەوتنە گورگ سەر بڕین ژن و مێردی لای ئێوە بەیەکەوە لە باخەڵی تفەنگدا ئەتوون ، خەو بە گزنگی شەفەقەوە ئەبینن ••

دڵدارەکانی لای ئێوە بەمەرەکەبی خوێنیان نامە بۆ یەکتر ئەنووسن، ئەی رازیننەوەبە ووشەی ئازادی و ئاگر و ئاسن •••

(شیرین و فەرهادی) لای ئێوە بەیەك شاو شوکر ئەبنەوە (مانگی هەنگوین) بۆ(سایگون)

پروانە ل -٧-

لە بەرێوەبەرایەتی رۆشنبیری کوردی یەوە

لەبەر ئەوەری بەریوەبەرایەتی رۆشنبیری کوردی لەوەزارەتی راگەیاندن تیازی ئەوەی هەیە کە لە مانگی داهاتووەوە دەست بکات بە چاپ کردنەوەی هەموو ژمارەکانی گۆڤاری گەلاویژ وەکو پروژەیەك لە پروژەکانی ساڵانەی • بۆیە زور تکا لە هەموو روشنبیرو خوینەوارێك ئەکات کە چ ژمارەیەکی یەکەم ساڵی گۆڤاری گەلاویژیان لایە بەزووترین کات بینیرن ، بۆ بارەگای بەریوەبەرایەتی

بروانە ل -٧-

بۆتان ئەگێڕمەوە !

- چاوەڕوانی پایزم -

کابرایەکی فێڵباز لە پیشانگایەکی هونەری دا سەیری تابلۆیەك ئەکات کە وێنەی ئافرەتێکی لەسەر کیشرا بوو وێنەکەش بەگەڵاداری سەوزداپۆشرابوو •• لەسەر تابلۆکەش نووسرا بوو (بەهار) کابرا ماوەیەکی زۆر سەرنجی نەدا ، خاوەن پیشانگاکە ئەیەوێت درگاکە داخاتو بڕوات بە کابرا ئەڵێت :

- چاوەڕوانی چی ئەکەی ؟

- چاوەروانی پایز !

ئازیزەکەم

برهان قانع

ئازیزەکەم •••
یاساولی تاریکایی شارەکەمان
ئەڵقەلەگوێی
بەندەری دەریای رەش بینی
ناتوانی
یادگاری ماچەکانمان بسوتێنی
مەچەکی کورد تێك بشکێنێ

* * *

ئازیزەکەم
ئەو چەکەم هەڵ سپاردووە
نەخەوتووە
تینووی گرێکی تۆلەیە

* * *

ئازیزەکەم •• شارەکەمان
واقۆناغی دوێنێی ژیان
بەجێ دێڵی
براکەمان
« شا ئەنگوست »ی(١) لەسەر پیلکەی
چەکی بڕوای ناجوڵێنێ
تاکو تۆڵەی هەزارەها
ئاگر ، بەئاگر نەسێنێ

(١) بەوپەنجە ئەڵێن ئەخرێتە سەر . پیلکەی تفەنگ .

institut kurde de paris